Чөл-баявандики сәпәр

Исраил хәлқиниң биринчи қетим ройхәткә елиниши

1 Вә Исраиллар Мисирдин чиққандин кейин иккинчи
жили иккинчи айниң биринчи күни Пәрвәрдигар
Синай чөлидә, җамаәт чедирида туруп Мусаға
мундақ деди: —□
2 Силәр пүткүл Исраил җамаитини қәбилиси, ата
җәмәти бойичә санини елип чиқиңлар; адәмләрниң
исми асас қилинип, барлиқ әркәкләр тизимлансун.■
3 Исраиллар ичидә умумән жигирмә яштин
ашқан, җәңгә чиқалайдиғанларни Һарун билән
иккиңлар уларниң қошун-қисмилири бойичә
санақтин өткүзүңлар. 4 Һәр бир қәбилидин силәргә
ярдәмлишидиған бирдин киши болсун; уларниң
һәр бири уларниң ата җәмәтиниң беши болиду.
5 Төвәндикиләр силәргә ярдәмлишидиғанларниң
исимлиғи: — Рубән қәбилисидин Шидөрниң
оғли Әлизур; 6 Шимеон қәбилисидин Зури-
шаддайниң оғли Шелумийәл; 7 Йәһуда қәбилисидин
Амминадабниң оғли Наһшон; 8 Иссакар қәбилисидин
Зуарниң оғли Нәтанәл; 9 Зәбулун қәбилисидин
Һелонниң оғли Елиаб; 10 Йүсүп әвлатлири

□ **1:1 «Вә Исраиллар Мисирдин чиққандин кейин»** — «вә» деган бу сөз «Чөл-баявндики сәпәр» деган китапниң «Каһин-лавийларниң дәстури» вә «Мисирдин чиқиш» деган китаплар билән зич бағланғанлиғини көрситиду. «Мисирдин чиқиш» 40-бап, 1- вә 38-айәтни көрүң. Мәзкур китап бу икки китапниң давамидур. **«җамаәт чедири»** — яки «көрүшүш чедири». «җамаәт чедири» деган сөздә «җамаәт» дегәнлик ибраний тилида «Худа билән учрришиш» деган уқумни билдүриду. ■ **1:2** Мис. 30:12

ичидә Әфраим қәбилисидин Аммиһудниң оғли
Әлишама; Манассәһ қәбилисидин Пидаһзурниң оғли
Гамалийәл; 11 Бинямин қәбилисидин Гидеонининиң
оғли Абидан; 12 Дан қәбилисидин Аммишаддайниң
оғли Аһиәзәр; 13 Ашир қәбилисидин Окранниң
оғли Пагийәл; 14 Гад қәбилисидин Деуәлниң оғли
Әлиасаф; 15 Нафтали қәбилисидин Енанниң оғли
Аһира».
16 Булар җамаәт ичидин чақирилғанлар, йәни ата
җәмәт-қәбилилиринин башлиқлири, миңлиған
Исраилларниң баш сәрдарлири еди. □ 17 Шуниң
билән Муса билән Һарун исми аталған бу кишиләрни
башлап, 18 иккинчи айниң биринчи күни пүткүл
җамаәтни жиғди; улар хәлиқниң һәр бириниң
қәбилә-нәсәби, ата җәмәти бойичә исмини асас
қилип, жигирмә яштин жуқуриларниң һәммисини
бир-бирләп тизимлиди. 19 Пәрвәрдигар Мусаға
қандақ буйруған болса, Муса Синай чөлидә уларни
шундақ санақтин өткүзди.
20 Исраилниң тунҗа оғли Рубәнниң әвлатлири
ата җәмәти, аилиси бойичә, исми асас қилинип,
жигирмә яштин ашқан, җәңгә чиқалайдиған
әркәкләрниң һәммиси бир-бирләп тизимланди;
21 Рубән қәбилисидин санақтин өткүзүлгәнләр
җәмий қириқ алтә миң бәш йүз киши болди.□
22 Шимеонниң әвлатлири ата җәмәти, аилиси
бойичә, исми асас қилинип, жигирмә яштин ашқан,
җәңгә чиқалайдиған әркәкләрниң һәммиси бир-

□ **1:16 «җамаәт ичидин чақирилған»** — демәк, Худа тәрипидин. Башқа бир хил тәрҗимиси: «җамаәт тәрипидин сайланған». □ **1:21 «миң»** — бәзи алимлар ибраний тилидики «миң» дегән сөзни «җәмәт» дәп тәрҗимә қилиду. Лекин ундақ тәрҗимә мәзкур китапниң көп йәрлиригә зит келиши мүмкин.

бирләп тизимланди;
23 Шимеон қәбилисидин санақтин өткүзүлгәнләр җәмий әллик тоққуз миң үч йүз киши болди.
24 Гадниң әвлатлири ата җәмәти, аилиси бойичә, исми асас қилинип, жигирмә яштин ашқан, җәңгә чиқалайдиғанларниң һәммиси бир-бирләп тизимланди;
25 Гад қәбилисидин санақтин өткүзүлгәнләр җәмий қириқ бәш миң алтә йүз әллик киши болди.
26 Йәһуданиң әвлатлири ата җәмәти, аилиси бойичә, исми асас қилинип, жигирмә яштин ашқан, җәңгә чиқалайдиғанларниң һәммиси бир-бирләп тизимланди;
27 Йәһуда қәбилисидин санақтин өткүзүлгәнләр җәмий йәтмиш төрт миң алтә йүз киши болди.
28 Иссакарниң әвлатлири ата җәмәти, аилиси бойичә, исми асас қилинип, жигирмә яштин ашқан, җәңгә чиқалайдиғанларниң һәммиси бир-бирләп тизимланди;
29 Иссакар қәбилисидин санақтин өткүзүлгәнләр җәмий әллик төрт миң төрт йүз киши болди.
30 Зәбулунниң әвлатлири ата җәмәти, аилиси бойичә, исми асас қилинип, жигирмә яштин ашқан, җәңгә чиқалайдиғанларниң һәммиси бир-бирләп тизимланди;
31 Зәбулун қәбилисидин санақтин өткүзүлгәнләр җәмий әллик йәттә миң төрт йүз киши болди.
32 Йүсүпниң әвлатлири: — униң оғли Әфраимниң әвлатлири ата җәмәти, аилиси бойичә, исми асас қилинип, жигирмә яштин ашқан, җәңгә чиқалайдиғанларниң һәммиси бир-бирләп тизимланди;
33 Әфраим қәбилисидин санақтин өткүзүлгәнләр җәмий қириқ миң бәш йүз киши болди.

34 *Йүсүпниң иккинчи оғли* Манассәһниң әвлатлири
ата җәмәти, аилиси бойичә, исми асас қилинип,
жигирмә яштин ашқан, җәңгә чиқалайдиғанларниң
һәммиси бир-бирләп тизимланди; 35 Манассәһ
қәбилисидин санақтин өткүзүлгәнләр җәмий оттуз
икки миң икки йүз киши болди.
36 Биняминниң әвлатлири ата җәмәти, аилиси
бойичә, исми асас қилинип, жигирмә яштин ашқан,
җәңгә чиқалайдиғанларниң һәммиси бир-бирләп
тизимланди; 37 Бинямин қәбилисидин санақтин
өткүзүлгәнләр җәмий оттуз бәш миң төрт йүз киши
болди.
38 Данниң әвлатлири ата җәмәти, аилиси бойичә,
исми асас қилинип, жигирмә яштин ашқан,
җәңгә чиқалайдиғанларниң һәммиси бир-бирләп
тизимланди; 39 Дан қәбилисидин санақтин
өткүзүлгәнләр җәмий атмиш икки миң йәттә йүз
киши болди.
40 Аширниң әвлатлири ата җәмәти, аилиси бойичә,
исми асас қилинип, жигирмә яштин ашқан,
җәңгә чиқалайдиғанларниң һәммиси бир-бирләп
тизимланди; 41 Ашир қәбилисидин санақтин
өткүзүлгәнләр җәмий қириқ бир миң бәш йүз киши
болди.
42 Нафталиниң әвлатлири ата җәмәти, аилиси
бойичә, исми асас қилинип, жигирмә яштин ашқан,
җәңгә чиқалайдиғанларниң һәммиси бир-бирләп
тизимланди; 43 Нафтали қәбилисидин санақтин
өткүзүлгәнләр җәмий әллик үч миң төрт йүз киши
болди.
44 Жуқириқилар болса санақтин өткүзүлгәнләр
болуп, Муса билән Һарун һәм Исраилларниң он
икки әмри (һәр бири өз ата җәмәтигә вәкил болди)
уларни санақтин өткәзгән. 45 Шундақ қилип,

Исраилларниң һәммиси, йәни Исраилда жигирмә
яштин ашқанлардин, җәңгә чиқалайдиғанларниң
һәммиси ата җәмәтлири бойичә тизимланди;
46 Санақтин өткүзүлгәнләр җәмий алтә йүз үч миң
бәш йүз әллик киши болди.■

Лавийларниң һесапқа киргүзүлмигәнлиги

47 Бирақ Лавийлар ата җәмәт-қәбилиси бойичә
санақниң ичигә киргүзүлмиди.
48 Чүнки Пәрвәрдигар Мусаға сөз қилип: — 49 «Сән
пәқәт Лавий қәбилисинила шу һесапқа киргүзмигин,
уларниң умумий саниниму Исраилларниң қатариға
киргүзмигин.□ 50 Лекин сән Лавийларни *Худаниң*
һөкүм-гувалиғи сақлақлиқ чедир вә униң ичидики
барлиқ қача-қуча әсвапларни һәм униңға даир
барлиқ нәрсиләрни башқурушқа тайинлиғин; улар
ибадәт чедирини вә униң ичидики барлиқ қача-қуча
әсвапларни көтириду; ибадәт чедириниң хизмитини
қилғучилар шулар болсун, улар чедирниң төрт
әтрапида өз чедирлирини тиксун.□ 51 Чедирни
көчүридиған чағда уни Лавийлар сөксун; чедирни
тикидиған чағда уни Лавийлар тиксун; *Лавийларға*
ят болған һәр қандақ адәм униңға йеқинлашса
өлүмгә мәһкүм қилинсун. 52 Исраиллар барғаһ
қурғанда һәр адәм өз қисмида, өзигә хас туғ астиға

■ **1:46** Мис. 38:26 □ **1:49** **«Сән пәқәт Лавий қәбилисинила шу һесапқа киргүзмигин»** — кейин Муса уларни айрим санақтин өткүзүши керәк еди (26:32). □ **1:50** **«Худаниң һөкүм-гувалиғи сақлақлиқ чедир»** — «ибадәт чедири»ниң башқа бир нами. «Гувалиқ» яки «һөкүм-гувалиқ» болса Худаниң Исраилға болған түп әмирлирини, шундақла униң Исраил билән болған әһдисини көрситиду; Худаниң муқәддәс маһийити вә характери шу әмирләрдә аян қилинғачқа, «һөкүм-гува» дәпму атилиду.

чедир тиксун.□ 53 Бирақ *Худаниң* ғәзиви Исраил
җамаитиниң үстигә чүшмәслиги үчүн, Лавийлар
Худаниң һөкүм-гувалиғи сақлақлиқ чедирниң төрт
әтрапиға баргаһ қурсун; Лавийлар Худаниң һөкүм-
гувалиғи сақлақлиқ чедирни муһапизәт қилишқа
мәсъул болиду» — дегән еди.
54 Исраиллар әнә шундақ қилди; Пәрвәрдигар Мусаға
қандақ буйруған болса, улар шундақ қилди.

2

Һәр қайси қәбилиләрниң баргаһ қуруш тәртиви вә орни

1 Пәрвәрдигар Муса билән Һарунға мундақ деди: —
2 Исраиллар һәр бири өзлириниң туғи астиға,
өзлириниң ата җәмәтиниң байриғи астида чедир
тиксун; җамаәт чедириниң төрт әтрапидин сәл
жирақрақ баргаһ қурсун.
3 Күн чиқиш тәрәпкә, шәриқ тәрәпкә қаритип өз
туғи астида қошун-қисми бойичә баргаһ қуридиғини
Йәһуда болсун; Йәһудаларниң әмри Амминадабниң
оғли Наһшон болсун. 4 Униң қошуни, йәни санақтин
өткүзүлгәнләр җәмий йәтмиш төрт миң алтә йүз
киши. 5 Униң йенида баргаһ қуридиғини Иссакар
қәбилиси болсун; Иссакарларниң әмри Зуарниң оғли
Нәтанәл болсун. 6 Униң қошуни, йәни санақтин
өткүзүлгәнләр җәмий әллик төрт миң төрт йүз киши.
7 Уларниң йенида йәнә Зәбулун қәбилиси болсун;
Зәбулунларниң әмри Һелонниң оғли Елиаб болсун.
8 Униң қошуни, йәни санақтин өткүзүлгәнләр җәмий

□ **1:52 «туғ»** — мошу йәрдә бәлким һәр қәбилиниң өз туғини көрситиду (2:2ни көрүң).

әллик йәттә миң төрт йүз киши. 9 Умумән Йәһуда
баргаһиға қарайдиғанларниң һәммиси, йәни қошун-
қисимлири бойичә санақтин өткүзүлгәнләр җәмий
бир йүз сәксән алтә миң төрт йүз киши; улар алди
билән йолға чиқсун.
10 — Җәнуп тәрәптә, туғ тикләп, қошун тәртиви
билән баргаһ қуридиғини Рубән қәбилиси болсун;
Рубәнларниң әмри Шидөрниң оғли Әлизур болсун.
11 Униң қошуни, йәни санақтин өткүзүлгәнләр
җәмий қириқ алтә миң бәш йүз киши. 12 Униң
йенида баргаһ қуридиғини Шимеон қәбилиси
болсун; Шимеонларниң әмри Зури-шаддайниң оғли
Шелумийәл болсун. 13 Униң қошуни, йәни санақтин
өткүзүлгәнләр җәмий әллик тоққуз миң үч йүз киши.
14 Уларниң йенида Гад қәбилиси болсун; Гадларниң
әмри Деуәлниң оғли Әлиасаф болсун.□ 15 Униң
қошуни, йәни санақтин өткүзүлгәнләр җәмий қириқ
бәш миң алтә йүз әллик киши. 16 Рубән баргаһиға
қарайдиғанларниң һәммиси, йәни қошуни бойичә
санақтин өткүзүлгәнләр җәмий бир йүз әллик бир
миң төрт йүз әллик киши; улар иккинчи сәп болуп
йолға чиқсун.
17 Андин җамаәт чедири билән Лавийларниң баргаһи
башқа баргаһларниң оттурисида маңсун; улар
қандақ баргаһ қурған болса, шундақ йолға чиқсун;
һәр қайсиси өз орнида өз туғи астида болсун.
18 — Күн петиш тәрәптә, туғ тикләп, қошун
тәртиви билән баргаһ қуридиғини Әфраим
қәбилиси болсун; Әфраимларниң әмри Аммиһудниң
оғли Әлишама болсун. 19 Униң қошуни, йәни
санақтин өткүзүлгәнләр җәмий қириқ миң бәш
йүз киши. 20 Униң йенида баргаһ қуридиғини

□ **2:14 «Деуәл»** — яки «Реуәл».

Манассәһ қәбилиси болсун; Манассәһләрниң әмри
Пидаһзурниң оғли Гамалийәл болсун. 21 Униң
қошуни, йәни санақтин өткүзүлгәнләр жәмий
оттуз икки миң икки йүз киши. 22 Уларниң
йенида Бинямин қәбилиси болсун; Бинyаминларниң
әмри Гидеониниң оғли Абидан болсун. 23 Униң
қошуни, йәни санақтин өткүзүлгәнләр жәмий
оттуз бәш миң төрт йүз киши. 24 Умумән Әфраим
баргаһиға қарайдиғанларниң һәммиси, йәни қошун
қисимлири бойичә санақтин өткүзүлгәнләр жәмий
бир йүз сәккиз миң бир йүз киши; улар үчинчи сәп
болуп йолға чиқсун.

25 — Шимал тәрәптә, туғ тикләп, қошун
тәртиви билән баргаһ қуридиғини Дан қәбилиси
болсун. Данларниң әмри Аммишаддайниң оғли
Аһиәзәр болсун. 26 Униң қошуни, йәни санақтин
өткүзүлгәнләр жәмий атмиш икки миң йәттә йүз
киши. 27 Униң йенида баргаһ қуридиғини Ашир
қәбилиси болсун; Аширларниң әмри Окранниң оғли
Пагийәл болсун. 28 Униң қошуни, йәни санақтин
өткүзүлгәнләр жәмий қириқ бир миң бәш йүз
киши. 29 Уларниң йенида Нафтали қәбилиси болсун;
Нафталиларниң әмри Енанниң оғли аһира болсун.
30 Униң қошуни, йәни санақтин өткүзүлгәнләр
жәмий әллик үч миң төрт йүз киши. 31 Дан
баргаһиға қарайдиғанларниң һәммиси, йәни қошун-
қисимлири бойичә санақтин өткүзүлгәнләр жәмий
бир йүз әллик йәттә миң алтә йүз киши; улар өз
туғлири астида һәмминиң кәйнидә йолға чиқсун.

32 Жуқиридикиләр өз ата жәмәти бойичә санақтин
өткүзүлгән Исраиллардур; қошун-қисимлири
бойичә баргаһларда санақтин өткүзүлгәнләр жәмий

алтә йүз үч миң бәш йүз әллик киши болди.■
33 Бирақ Лавийларла, Пәрвәрдигарниң Мусаға
қилған әмри бойичә, Исраиллар қатарида санақтин
өткүзүлмиди.■
34 Исраиллар Пәрвәрдигарниң Мусаға қилған барлиқ
әмри бойичә иш тутуп, өзлириниң туғи бойичә
баргаһ қуратти; улар өз қәбилиси вә ата җәмәти
тәртиви бойичә йолға чиқатти.

3

Һарунниң әвлатлири

1 Пәрвәрдигар Синай теғида Муса билән сөзләшкән
күнләрдә, Һарун билән Мусаниң әвлатлири
төвәндикиләрдин ибарәт еди.□ 2 Һарунниң
оғуллириниң исми мундақ: тунҗа оғлиниң исми
Надаб еди, униң йәнә Абиһу, Әлиазар, Итамар дегән
оғуллири бар еди.■ 3 Һарунниң оғуллириниң исми
әнә шундақ еди, улар мәсиһләнгән каһинлар еди;
Муса уларни каһинлиқ вәзиписини өтәшкә Худаға
атап айриған еди.□ 4 Лекин Надаб билән Абиһу
Синай чөлидә ғәйрий бир отни Пәрвәрдигарниң
алдиға сунғини түпәйлидин Пәрвәрдигар алдида
өлди вә уларниң һеч нәсли қалдурулмиди; Әлиазар
билән Итамар өз атиси Һарун алдида каһинлиқ
вәзиписини өтиди.■

■ **2:32** Мис. 38:26; Чөл. 1:46 ■ **2:33** Чөл. 1:48, 49 □ **3:1** **«күнләрдә»** — ибраний тилида «күндә». ■ **3:2** Мис. 6:23 □ **3:3** **«Худаға атап айриш»** — бу айәттики «Худаға атап айриш» ибраний тилида «қолға селиш» яки «қолни толдуруш» билән билдүрүлиду. «Мис.» 28:41 вә изаһатини көрүң. Каһинлиқ вәзиписи асасән Худаниң қурбанлиқлирини өз қолиға елиши билән башлинатти. ■ **3:4** Лав. 10:1-7; Чөл. 26:61; 1Тар. 24:2

Лавийларниң вәзиписи

5 Пәрвәрдигар Мусаға сөз қилип: —

6 Сән Лавий қәбилисини алдиңға кәлтүрүп, уларни
каһин Һарунниң хизмитидә болушқа униң алдиға
һазир қил.■ 7 Улар Һарунниң һаҗити вә пүткүл
җамаәтниң һаҗитидин чиқип җамаәт чедириниң
алдида вәзипә өтәп, ибадәт чедириниң хизмитини
беҗирсун. 8 Улар йәнә җамаәт чедиридики
барлиқ қача-қуча әсвапларни башқуруш билән
Исраилларниң хизмитидә болуп вәзипә өтәп, ибадәт
чедириниң ишлирини беҗирсун. 9 Сән Лавийларни
Һарун билән униң оғуллириға тәқсимләп бәргин;
улар Исраиллар ичидин мәхсус униңға таллап
берилгән. 10 Һарун билән оғуллирини болса сән
өзиниң каһинлиқ вәзиписини өтәшкә бекиткин; һәр
қандақ ят киши йеқинлашса өлтүрүлсун, — деди.

Лавийларниң таллиниши

11 Андин Пәрвәрдигар Мусаға мундақ деди: —

12 — Қара, Мән Исраиллар ичидин Лавийларни
таллидим, уларни Исраил ичидә балиятқуниң
барлиқ тунҗа мевисиниң орниға, йәни чоң
оғуллириниң орниға қойимән, шуңа Лавийлар

■ **3:6** Чөл. 16:9; 18:2

Мениң болиду.□ ■ 13 Чүнки тунҗа оғулларниң
һәммиси Мениңкидур; Мән Мисир зиминида тунҗа
туғулғанларниң һәммисини қәтл қилған күнидә
Исраилларниң ичидики тунҗиларниң һәммисини,
мәйли адәм болсун яки һайван болсун, муқәддәс
һесаплап Мениңки қилған едим. Улар Мениңкидур;
Мән Пәрвәрдигардурмән.■

Лавийларниң нопусиниң санақтин өткүзүлүши

14 Андин Пәрвәрдигар Синай чөл-баяванида Мусаға:
—
15 — Сән Лавийларни ата җәмәти, аилиси
бойичә санақтин өткүз; барлиқ әркәкләрни, йәни бир
айлиқтин ашқанларниң һәммисини санақтин өткүз,
— деди. 16 Шуниң билән Муса Пәрвәрдигарниң әмри
бойичә, өзигә дейилгәндәк Лавийларни санақтин
өткүзди.
17 Лавийниң оғуллириниң исми мундақ: — Гәршон,
Коһат, Мәрари.■ 18 Гәршонниң оғуллириниң исми
аилилири бойичә Либни вә Шимәй еди. 19 Коһатниң

□ **3:12 «тунҗа балилар Мениңкидур»** — Худа әслидә Исраилларни Мисирдин қутқузуш йолида Мисирлиқларниң барлиқ тунҗа оғуллирини вә һәтта һайванларниң тунҗа балилиринниму өлтүрүватқән еди. Бирақ Исраиллар «өтүп кетиш һейтиниң қозиси» («пасха қоза»)ниң қенини ишик кешәклиригә сепиши билән, уларниң тунҗа оғуллири вә һайванларниң тунҗа балилири шу ақивәттин қутқузуп қилинған. Худа Исраилларниң тунҗилирини алайитән қутқузған болғачқа, һазир хәлиққә: «тунҗа балилар Мениңкидур» дәйду. Демәк, улар әслидә Худаниң қуллуғида болуши керәк еди, лекин Худа «Мән уларниң орниға Лавийларни қойимән» дәп Өз хизмитигә Лавийларни уларниң орниға қобул қилди (13-айәтниму көрүң). ■ **3:12** Мис. 13:2 ■ **3:13** Мис. 13:2; 22:29; 34:19; Лав. 27:26; Чөл. 8:16; Луқа 2:22 ■ **3:17** Мис. 6:16, 17, 18; Чөл. 26:57; 1Тар. 6:1, 16; 23:6

оғуллири аилилири бойичә Амрам, Изһар, Һеброн
вә Уззиәл еди. 20 Мәрариниң оғуллири аилилири
бойичә Маһли вә Муши еди. Буларниң һәммиси ата
җәмәти бойичә Лавийларниң җәмәти болди.
21 Гәршондин Либниларниң җәмәти билән
Шимәйләрниң җәмәти вуҗудқа кәлди; булар
Гәршонларниң җәмәтлири еди. 22 Барлиқ әрләрниң
саниға асасән, бир айлиқтин ашқанлириниң
санақтин өткүзүлгәнлири җәмий йәттә миң бәш
йүз киши болди. 23 Гәршонниң җәмәти ибадәт
чедириниң арқа тәрипидә, йәни ғәрип тәрәптә баргаһ
қурди; 24 Гәршон җәмәтиниң әмри Лаәлниң оғли
Әлиасаф еди. 25 Гәршонларниң җамаәт чедиридики
вәзиписи ибадәт чедириниң өзидики астинқи икки
япқуч-пәрдә, униң үстидики йопуқ вә җамаәт
чедириниң ишик пәрдисигә,□ 26 шундақла һойла
әтрапидики пәрдиләр, һойла дәрвазисиниң пәрдиси
(һойла пәрдилири ибадәт чедири билән қурбангаһни
чөридәп туратти) вә һойлида ишлитилидиған
мунасивәтлик барлиқ таниларға қараш еди.
27 Коһаттин Амрамларниң җәмәти, Изһарларниң
җәмәти, Һебронларниң җәмәти вә Уззиәлләрниң
җәмәти вуҗудқа кәлди; бу Коһатларниң җәмәтлири
еди. 28 Барлиқ әркәкләрниң сани бойичә, бир
айлиқтин ашқанлар җәмий сәккиз миң алтә йүз адәм
болуп чиқти; улар муқәддәс җайға қараш вәзиписини
өтәйдиған болди. 29 Коһат әвлатлириниң җәмәтлири
җамаәт чедириниң җәнуп тәрипидә баргаһ тикти.
30 Коһат җәмәтиниң әмри Уззиәлниң оғли Әлизафан
еди. 31 Уларниң вәзиписи әһдә сандуғи, ширә,

□ **3:25 «чедириниң өзидики астинқи икки япқуч-пәрдә»** — ибраний тилида «туралғу өзи вә чедирни» — мәнаси чоқум тәрҗимимиздәк болуши керәк. «Мис.» 25:1-13ни көрүң.

чирақдан, икки қурбангаһ, шуниңдәк муқәддәс
җайниң ичидә ишлитидиған қача-қуча, пәрдә вә
ибадәт чедириниң ичидә ишлитидиған барлиқ
нәрсиләргә қараш еди.
32 Лавийларниң әмирлириниң әмри болса каһин
Һарунниң оғли Әлиазар еди; у муқәддәсханиға
қараш вәзиписини өтәйдиғанлар үстидин назарәт
қилидиған болди.
33 Мәраридин Маһли җәмәти билән Муши җәмәти
вуҗудқа кәлди; булар Мәрариниң җәмәтлири болди.
34 Барлиқ әркәкләрниң саниға асасән, бир айлиқтин
жуқури болғанлар санақтин өткүзүлгәндә җәмий
алтә миң икки йүз киши чиқти. 35 Мәрариниң
җәмәтиниң әмри Абиһайилниң оғли Зурийәл болди;
улар ибадәт чедириниң шимал тәрипигә баргаһ
қурди. 36 Мәрари әвлатлириниң вәзиписи ибадәт
чедириниң тахтайлири, балдақлири, хадилириға,
тәгликлири барлиқ әсвап-җабдуқлириға қараш,
шуниңдәк буларға мунасивәтлик ишлитилидиған
барлиқ нәрсиләргә, 37 шундақла һойлиниң төрт
әтрапидики хадиларға вә уларниң тәгликлири, қозуқ
вә таниларға мәсъул болушқа бәлгүләниди.
38 Ибадәт чедириниң алдиға, шәриқ тәрипигә, йәни
җамаәт чедириниң күнчиқиш тәрипигә баргаһ
қурғанлар Муса, Һарун вә Һарунниң оғуллири еди;
улар Исраилларниң хизмитидә болуш вәзиписини
өтәп, муқәддәс җайға қарайдиған болди; уларға ят
болған һәр қандақ адәм *муқәддәс* җайға йеқинлашса,
өлтүрүләтти.■
39 Муса билән Һарун Пәрвәрдигарниң әмри бойичә,
санақтин өткүзгән барлиқ Лавийлар, җәмәтлири
бойичә, йәни бир айлиқтин жуқури санақтин
өткүзүлгән әркәкләр җәмий жигирмә икки миң

■ **3:38** Чөл. 3:10; 16:40

чиқти.

Лавийларниң Исраилларниң тунҗилириниң орнини бесип Худаға атилиши

40 Пәрвәрдигар Мусаға: — Сән Исраиллар ичидә бир айлиқтин ашқан тунҗа оғулларни санақтин өткүзүп, исим-фамилиси бойичә тизимлап чиқ.
41 Сән Лавийларни Исраилларниң барлиқ тунҗилириниң орнида Маңа хас қил (Мән Пәрвәрдигардурмән); Лавийларниң мал-чарвилириниму Исраилларниң барлиқ тунҗа мал-чарвилириниң орнида Маңа хас қил, — деди.
42 Муса Пәрвәрдигарниң әмри бойичә, Исраилларниң тунҗилирини қоймай санақтин өткүзди.
43 Бир айлиқтин жуқури тунҗа оғул балилирини исим-фамилиси билән санақтин өткүзгәндә, улар җәмий жигирмә икки миң икки йүз йәтмиш үч киши чиқти.
44 Пәрвәрдигар Мусаға мундақ деди: —
45 Сән Лавийларни Исраилларниң тунҗилириниң орнида Маңа талла, шундақла Лавийларниң мал-чарвилириниму Исраилларниң мал-чарвилириниң орнида Маңа талла; шуниң билән Лавийлар Мениңки болиду; Мән Пәрвәрдигардурмән.
46 Вә Лавийларниң санидин артуқ чиққан Исраилларниң тунҗилири, йәни шу икки йүз йәтмиш үчи үчүн һөрлүк һәққини қобул қилғин;□
47 шуларниң һәр бири үчүн бәш шәкәл күмүч ал, киши саниға қарап болсун; муқәддәс җайдики шәкәлниң өлчәм бирлиги бойичә улардин

□ **3:46 «икки йүз йәтмиш үчи»** — «Исраилларниң тунҗа оғуллири»ниң сани 22273 (43-айәт) «Лавийларниң» болса 22000 еди (39-айәт), әнди «Лавийларниң санидин артуқ чиққан Исраилларниң тунҗилири»ниң сани 273 адәм еди.

алғин (бир шәкәл жигирмә гәраһдур).□ ■ 48 Артуқ
чиққан адәмләрниң, йәни һөрлүк һәққини төлиши
керәк болғанларниң күмүчини Һарун билән униң
оғуллириға бәр.
49 Әнди Лавийлар тәрипидин «һөрлүккә
чиқирилған» дәп һесапланған тунҗа оғуллардин
артуқ чиққанлардин болса, Муса улардин шу һөрлүк
һәққини алди; 50 у Исраилларниң тунҗилиридин
шу күмүчни, йәни муқәддәс җайдики шәкәлниң
өлчәм бирлиги бойичә җәмий бир миң үч йүз атмиш
бәш шәкәл алди.□ 51 Муса Пәрвәрдигарниң әмри
бойичә «һөрлүккә чиқирилған»ларниң күмүчини
дәл Пәрвәрдигар буйруғинидәк, Һарун билән униң
оғуллириға бәрди.

4

Коһат әвлатлириниң вәзиписи

1 Андин Пәрвәрдигар Муса билән Һарунға сөз қилип
мундақ деди: —
2 Сән Лавийлар ичидин ата җәмәти бойичә Коһат
әвлатлириниң умумий санини тизимлиғин, 3 оттуз
яштин әллик яшқичә болған, җамаәт чедирида иш-
хизмәт қилишқа келәләйдиғанларниң һәммисини

□ **3:47 «бир шәкәл»** — тәхминән 11.4 грам болуши мүмкин, бәш шәкәл 57 грам. **«муқәддәс җайдики шәкәлниң өлчәм бирлиги»** — «муқәддәс җайдики шәкәлниң өлчәм бирлиги» шүбһисизки, пүткүл әл үчүн өзгәрмәс өлчәм болсун дәп, муқәддәс җайда сақлақлиқ, муқим бекитилгән бир нәччә хил өлчәмләрдин бири болуши керәк еди. ■ **3:47** Мис. 30:31; Лав. 27:25; Чөл. 18:16; Əз. 45:12 □ **3:50 «бир миң үч йүз атмиш бәш шәкәл»** — тәхминән 16.4 килограм.

тизимлап чиқ.□ 4 Коһат әвлатлириниң җамаәт
чедири ичидики вәзиписи әң муқәддәс буюмларни
башқуруш болиду. 5 Баргаһ көчүрүлидиған чағда,
Һарун билән униң оғуллири кирип «*әң муқәддәс
җай*»дики «айрима пәрдә-йопуқ»ни чүшүрүп, униң
билән һөкүм-гувалиқ сандуғини йөгисун; 6 андин
униң үстини делфинниң терисидин етилгән йопуқ
билән орап, үстигә көк бир рәхтни йепип, андин
көтиридиған балдақларни өткүзсун.□ 7 Тәқдим нан
тизилған ширәгә көк бир рәхт селинип, үстигә легән,
тәхсә, пиялә вә шарап һәдийәлирини чачидиған
қәдәһләр тизип қоюлсун; ширәдиму «дайимий
нан» тизилип туривәрсун;□ ■ 8 бу нәрсиләрниң
үсти қизил рәхт билән, униң үсти йәнә делфин
терисидә етилгән бир йопуқ билән йепилип, андин
көтиридиған балдақлар өткүзүп қоюлсун. 9 Улар көк
рәхт елип, униң билән чирақдан билән үстидики
чирақларни, пилик қисқучларни, күлданларни вә
чирақданға ишлитидиған, барлиқ май қачилайдиған
қачиларни йепип қойсун.■ 10 Улар йәнә чирақдан
билән чирақданға ишлитидиған һәммә қача-қуча
әсвапларни делфин терисидин етилгән йопуқ билән
йөгәп, андин әпкәшкә селип қойсун.
11 Алтун хушбуйгаһқа көк бир рәхт селип, йәнә

□ **4:3 «иш-хизмәт қилишқа келәләйдиғанлар»** — ибраний тилида «иш-хизмәт қилишқа келәләйдиған қошун» дегән сөзләр билән ипадилиниду. □ **4:6 «делфинниң териси»** — яки «деңиз ейиқиниң териси» яки «борсуқниң териси». □ **4:7 «тәқдим нан ширәси»** — яки «һозурий нан ширәси» («Худаниң һозуридики нан»лар) — Мошу йәрдә пәқәт «Худаниң һозуридики ширә» дегән сөз билән ипадилиниду. Нанлар вә алтун ширә тоғрилиқ «Мис.» 25:23-30 вә «Лав.» 24:5-9ни көрүң. **«дайимий нан»** — «тәқдим нан»ниң башқичә атилиши. ■ **4:7** Мис. 25:30 ■ **4:9** Мис. 25:31,38

делфин терисидә етилгән йопуқ билән йепип, андин
көтәргүчкә қош балдақларни өткүзүп қойсун.□
12 Муқәддәс җайниң ичидә ишлитидиған барлиқ
қача-қучиларни көк бир рәхт билән йөгәп, андин
үстигә делфин терисидә етилгән йопуқни йепип,
андин бир әпкәшкә селип қойсун.
13 Улар қурбангаһни күлидин тазилап, үстигә
сөсүн рәңлик бир рәхтни йейип қойсун. 14 Андин
йәнә қурбангаһта ишлитилидиған әсваплар —
күлдан, илмәк, бәлгүҗәк, чиниләр, шундақла
барлиқ әсвапларни қурбангаһ үстигә тизип, андин
делфин терисидә етилгән бир йопуқ билән йепип,
андин көтиридиған балдақларни өткүзүп қойсун.
15 Пүтүн баргаһтикиләр йолға чиқидиған чағда,
Һарун билән униң оғуллири муқәддәс җай вә
муқәддәс җайдики барлиқ қача-қуча әсвапларни
йепип болғандин кейин, Коһатниң әвлатлири келип
көтәрсун; лекин өлүп кәтмәслик үчүн муқәддәс
буюмларға қол тәккүзмисун. Җамаәт чедири
ичидики нәрсиләрдин шуларни Коһатниң әвлатлири
көтириши керәк.
16 Һарунниң оғли Әлиазарниң вәзиписи чирақ мейи,
хушбуй әтир, дайимий тәқдим қилинидиған ашлиқ
һәдийә билән мәсиһләш мейиға қараш, шундақла
пүткүл ибадәт чедири билән униң ичидики барлиқ
нәрсиләр, муқәддәс җай һәм муқәддәс җайдики қача-
қуча әсвапларға қараштин ибарәт.■
17 Андин Пәрвәрдигар Муса билән Һарунға сөз қилип
мундақ деди: —
18 Силәр Коһат җәмәтидикиләрни Лавийлар
арисидин қәтъий йоқитип қоймаңлар; 19 бәлки

□ **4:11** **«алтун хушбуйгаһ»** — ибраний тилида «алтун қурбангаһ». ■ **4:16** Мис. 29:40; 30:23,24,34,35

уларниң өлмәй, һаят қелиши үчүн улар «әң
муқәддәс» буюмларға йеқинлашқан чағда, Һарун
билән униң оғуллири кирип уларниң һәр биригә
қилидиған вә көтиридиған ишларни көрситип
қойсун; [20] улар пәқәт муқәддәс җайға киргәндә
муқәддәс буюмларға бир дәқиқиму қаримисун,
ундақ қилип қойса өлүп кетиду.□

Гәршон әвлатлириниң вәзиписи

[21] Пәрвәрдигар Мусаға сөз қилип мундақ деди: —
[22-23] Гәршон әвлатлири ичидә ата җәмәти вә
аилилири бойичә, оттуз яштин әллик яшқичә
болған, җамаәт чедири ичидә хизмәт қилиш
сепигә кирәләйдиған һәммисини санақтин өткүзүп
умумий санини ал.□ [24] Гәршон аилилириниң
қилидиған хизмити вә улар көтиридиған нәрсиләр
төвәндикичә: [25] — улар җамаәт чедириниң
өзини, йәни астидики ички пәрдилири вә сиртқи
пәрдилирини, униң япқучини, шундақла үстигә
япқан делфин терисидә етилгән йопуқни вә

□ **4:20 «улар пәқәт ... бир дәқиқиму қаримисун»** — демәк, Һарунниң оғуллири каһинлар муқәддәс буюмларни йепиватқан вақитта муқәддәс чедирға кирмәслиги керәк, пәқәт буюмлар йепилғандин кейин киришкә болиду. □ **4:22-23 «хизмәт қилиш сепигә кирәләйдиғанлар»** — ибраний тилида «җәңгә чиқалайдиған қошундикиләр» дегән сөзләр билән ипадилиниду. Ички мәнаси, шүбһисизки, каһинларниң муқәддәс җайда Исраил үчүн қурбанлиқларни өткүзүп, уларға роһий вәкил болуши Исраиллар үчүн җин-шәйтанлар билән роһий уруш хизмити қилғанға баравәр.

жамаәт чедириниң кириш ишигиниң пәрдисини,□
26 ибадәт чедири билән қурбангаһни чөридәп
тартилған һойлидики пәрдиләр билән кириш
дәрвазисиниң пәрдисини, шуларға хас танилирини
вә ишлитидиған барлиқ қача-қуча әсвапларни
көтәрсун; бу әсвап-үскүниләргә мунасивәтлик керәк
болған ишларни қилсун. 27 Гәршон әвлатлириниң
пүтүн вәзиписи, йәни улар көтиридиған вә
бежиридиған барлиқ ишлар Һарун вә униң
оғуллириниң көрсәтмилири бойичә болсун; уларниң
немә көтиридиғанлиғини силәр бәлгүләп бериңлар.
28 Гәршон әвлатлириниң җәмәтлириниң жамаәт
чедириниң ичидә қилидиған хизмити шулар; улар
каһин Һаруннниң оғли Итамарниң қол астида туруп
ишлисун.

Мәрари әвлатлириниң вәзиписи

29 Мәрариниң әвлатлириниму, уларни ата җәмәти,
аилилири бойичә, санақтин өткүз; 30 оттуз яштин
әллик яшқичә болған, жамаәт чедири ичидә хизмәт
қилиш сепигә кирәләйдиған һәммисини санақтин
өткүзүп умумий санини ал.□ 31 Уларниң жамаәт
чедири ичидики барлиқ хизмити, йәни көтириш
вәзиписи мундақ: — Улар жамаәт чедириниң
тахтайлири, балдақлири, хадилири вә уларниң

□ **4:25 «астидики ички пәрдилири вә сиртқи пәрдилири»** — ибраний тилида «туралғуниң пәрдилири вә жамаәт чедири». Мәнаси чоқум тәрҗимимиздәк болиду. Чедирниң төрт қәвәт йопуғи бар еди; (1) ички пәрдилири; (2) өшкә терилири; (3) қизил буялған қочқар терилири; (4) делфин терилири. Бәзи вақитларда 2-қәвити, йәни өшкә терисидин етилгән пәрдиләр «жамаәт чедир»ниң өзи дәп һесаплинатти. «Мисирдин чиқиш» 25:1-15ни көрүң. □ **4:30 «хизмәт қилиш сепигә кирәләйдиғанлар»** — 23-айәтни вә изаһатини көрүң.

тәгликлири, 32 һойлиниң төрт әтрапидики хадилар,
уларниң тәгликлири, қозуқлири, таналири, барлиқ
әсвап-үскүнә һәм шуларға керәклик болған барлиқ
нәрсиләрни көтириш болсун; улар көтиридиған
әсвап-үскүниләрни намини атап бир-бирләп һәр
адәмгә көрситип бериңлар. 33 Мәрари җәмәт-
аилилириниң җамаәт чедири ичидә қилидиған
барлиқ ишлири әнә шулар; улар каһин Һарунниң
оғли Итамарниң қол астида туруп ишлисун.

Лавийларниң нопусиниң санақтин өткүзүлүши

34-35 Муса билән Һарун вә җамаәтниң әмирлири
Коһатниң әвлатлириниң оттуз яштин әллик яшқичә
болған, җамаәт чедирида хизмәт қилиш сепигә
кирәләйдиғанларниң һәммисини ата җәмәти,
аилилири бойичә санақтин өткүзди.□ 36 Улардин
җәмәти бойичә санақтин өткүзүлгәнләр җәмий икки
миң йәттә йүз әллик киши болуп чиқти. 37 Мошулар
Коһат җәмәтидин санақтин өткүзүлгәнләр болуп,
җамаәт чедирида иш қилидиған һәр бири, йәни
Пәрвәрдигарниң Мусаниң вастиси билән қилған
әмри бойичә Муса билән Һарун санақтин өткүзгәнләр
еди.
38-39 Гәршонларниң ата җәмәти, аилилири бойичә,
оттуз яштин әллик яшқичә болған, җамаәт чедирида
хизмәт қилиш сепигә кирәләйдиған һәммиси
санақтин өткүзүлди; 40 ата җәмәти, аилилири
бойичә санақтин өткүзүлгәнләр җәмий икки миң
алтә йүз оттуз киши болуп чиқти. 41 Мошулар
Гәршон җәмәтидин санақтин өткүзүлгәнләр болуп,
җамаәт чедирида иш қилидиған һәр бири, йәни

□ **4:34-35 «сепигә кирәләйдиғанлар»** — 23-айәтни вә изаһатини көрүң. 39-, 43-айәттә охшаш сөзләр тепилиду.

Пәрвәрдигарниң Мусаниң вастиси билән қилған
әмри бойичә Муса билән Һарун санақтин өткүзгәнләр
еди.
42-43 Мәрариларниң ата җәмәти, аилилири бойичә,
оттуз яштин әллик яшқичә болған, җамаәт чедирида
хизмәт қилиш сепигә кирәләйдиған һәммиси
санақтин өткүзүлди; 44 ата җәмәти, аилилири бойичә
санақтин өткүзүлгәнләр җәмий үч миң икки йүз
киши болуп чиқти. 45 Мошулар Мәрари җәмәтидин
санақтин өткүзүлгәнләр болуп, җамаәт чедирида иш
қилидиған һәр бири, йәни Пәрвәрдигарниң Мусаниң
вастиси билән қилған әмри бойичә Муса билән Һарун
санақтин өткүзгәнләр еди.
46-47 Санақтин өткүзүлгән Лавийлар мана шулар еди;
Муса билән Һарун һәм Исраилларниң әмирлири
улардин ата җәмәти, аилилири бойичә, оттуз
яштин әллик яшқичә болған, җамаәт чедирида
хизмәт қилиш вә жүк көтүрүш вәзиписигә
кирәләйдиғанларни санақтин өткүзгән. 48 Уларниң
сани җәмий сәккиз миң бәш йүз сәксән адәм
болуп чиқти. 49 Пәрвәрдигарниң әмри бойичә,
улар Муса тәрипидин санақтин өткүзүлди; һәр
ким өзи қилидиған иши вә көтиридиған жүкигә
асасән санақтин өткүзүлди. Буларниң һәммиси
Пәрвәрдигарниң Мусаға әмир қилғинидәк болди.

5

Напакларни баргаһтин айриш керәк

1 Пәрвәрдигар Мусаға сөз қилип: — 2-3 Сән
Исраилларға әмир қилип: «Силәр писә-мохо
кесили билән ақма кесилигә гириптар болғанларни,
шундақла өлүккә тегиши билән напак болуп

қалған һәммисини әр-аял демәй баргаһтин чиқириветиңлар. Баргаһларни булғивәтмәслиги үчүн уларни баргаһтин чиқириветиңлар; чүнки Мән баргаһ оттурисида макан қилдим» — дегин, — деди.□ ■
4 Исраиллар шундақ қилип уларни баргаһтин чиқиривәтти; Пәрвәрдигар Мусаға қандақ әмир қилған болса, Исраиллар шундақ қилди.

Төләм төләш низами — «итаәтсизлик қурбанлиғи» вә қошумчә төләм

5 Пәрвәрдигар Мусаға сөз қилип мундақ деди: —
6 Сән Исраилларға ейтқин: — Мәйли әр яки аял болсун, әгәр у инсанларниң Пәрвәрдигарға вапасизлиқ қилидиған һәр қандақ гуналиридин бирини садир қилип, шуниң билән гунакар дәп бекитилсә,■ 7 ундақта у өзи өткүзгән гунайиға иқрар қилип, итаәтсизлиги кәлтүрүп чиқарған, зиянланғучиниң зийинини толуқ төләп бериши керәк вә униң сиртида у кишигә йәнә бәштин бир үлүшни қошуп төләп бәрсун.■ 8 Зиянланғучиниң мабада итаәтсизлик кәлтүрүп чиқарған зиянға берилгән төләм пулини алғидәк туққини болмиса, төләм пули гунакар болған кишиниң кафаритигә сунулидиған қошқарға қошулуп, Пәрвәрдигарға атилип, каһинға берилсун.■ 9 Шуниңдәк Исраилларниң Худаға атиған барлиқ муқәддәс

□ **5:2-3 «писә-мохо кесили билән ақма кесилигә гириптар болғанлар»** — «Лав.» 13-бапни, 15-бап 16-, 19-, 25-, 31-айәтни көрүң. **«өлүккә тегиши билән напак болуп қалған...»** — мәсилән, уруқ-туққинини дәпнә қилиши билән. **«баргаһлар»** — һәр қайси қәбилиләрниң өз баргаһлири, демәкчи. ■ **5:2-3** Лав. 13:3, 46; 15:2; 21:1 ■ **5:6** Лав. 5:21, 22 ■ **5:7** Лав. 5:24 ■ **5:8** Лав. 5:21-26

һәдийәлири, йәни каһинға кәлтүргән нәрсиләрдин барлиқ «көтәрмә қурбанлиқ-һәдийә»ләр каһинға һесап болсун. 10 Һәр ким Худаға атиған һәдийәләр муқәддәс дәп һесаплансун, шундақла каһинниң болсун; кишиләр каһинға немә һәдийә қилса, униң һәммиси каһинниң болсун.■

Зина қилди дәп әрз қилинған хотунни синаш усули вә бир тәрәп қилиш низами

11 Пәрвәрдигар Мусаға сөз қилип мундақ деди: —
12 Сән Исраилларға сөз қилип мундақ дегин: — Әгәр бирисиниң хотуни өз еридин йүз өрүгән, садақәтсизлик қилған болса, 13 — демәк, башқа бириси билән йеқинлашқан, шундақла униң булғанғанлиғи ериниң көзлиридин йошурун болған болса, һеч гувачи болмиған һәм гуна қилған чеғида тутулупму қалмиған болса, 14 шундақ әһвалда, ери өз хотунидин гуман қилип күнлисә, хотуни растла зина қилип булғанған болса (яки өз хотуниға гуман қилип күнлисиму, хотуни зина қилмиған вә булғанмиған болса) 15 әһвалини испатлаш үчүн бу адәм хотунини каһинниң йениға әкәлсун һәм хотуни үчүн зөрүр ашлиқ һәдийәси, йәни арпа ундин ондин бир әфаһни алғач кәлсун; шу һәдийәниң үстигә у һеч зәйтун мейи қуймисун яки һеч мәстики қошуп қоймисун; чүнки бу күндашлиқ һәдийәси, әсләтмә ашлиқ һәдийәси болуп, уларниң қәбиһлигигә болған әсләтмидур.□
16 Каһин у хотунни алдиға кәлтүрүп, Пәрвәрдигарниң һозурида турғузсун. 17 Каһин
комзәккә муқәддәс судин қуюп, ибадәт чедириниң

■ **5:10** Лав. 10:12 □ **5:15** **«бир әфаһ»** —— тәхминән 2 күрә яки 22 литр еди.

йәр тописидин бир чимдим елип суға чечип қойсун.□
18 Каһин у хотунни Пәрвәрдигарниң һозурида
турғузуп, бешини ечип, әсләтмә ашлиқ һәдийәси,
йәни күндашлиқ һәдийәсини униң қолиға тутқузсун,
андин каһин қолиға қарғиш кәлтүргүчи әләм сүйини
алсун. 19 Каһин у хотунға қәсәм ичкүзүп, униңға
«Дәрвәқә сән һеч қандақ адәм билән биллә ятмиған,
ериңниң орнида башқа бириси билән биллә болушқа
езип бузуқлуқ қилмиған болсаң, ундақта сән бу
қарғиш кәлтүргүчи әләм сүйидин халас болғайсән.□
20 Лекин сән ериңниң орнида башқа бирисигә
йеқинлишип өзүңни булғиған болсаң, ериңдин
башқа бир әр сән билән биллә ятқан болса, —»
десун; 21-22 андин каһин у хотунға қарғиш қәсимини
ичкүзгәндин кейин, йәнә униңға: «— Пәрвәрдигар
янпашңни йиглитип, қосиғиңни ишшитивәтсун,
шуниңдәк Пәрвәрдигар сени өз хәлқиң ичидә қарғиш
вә қәсәм ичиш дәстикигә айландурсун; бу қарғиш
сүйи ич-қарниңға кирип, қосиғиңни ишшитивәтсун,
янпашңни йигилитивәтсун» дегәндә, у хотун:
«Амин, амин» десун.
23 Шуниңдәк каһин бу қарғиш сөзлирини дәптәргә
пүтүп қойсун, шундақла язған сөзләрни әләм сүйигә
чилисун, 24 андин у хотунға бу қарғиш кәлтүргүчи
әләм сүйини ичкүзсун, бу қарғиш кәлтүргүчи су
униң ичигә кириши биләнла униңға азап-әләм
болиду. 25 Каһин у хотунниң қолидин күндашлиқ
ашлиқ һәдийәсини елип, уни Пәрвәрдигарниң
һозурида пулаңлитип болғандин кейин, қурбангаһқа
елип кәлсун. 26 Каһин һәдийәдин бир сиқим ун елип,

□ **5:17 «муқәддәс су»** — «жуюнуш деси»дин елинған су болса керәк.
□ **5:19 «ериңниң орнида»** — бу дегәнликниң башқа бир хил тәрҗимиси «ериңниң әмри астида туруп».

хатирә һесавида қурбангаһқа қоюп көйдүрсун; андин
у хотунға бу суни ичкүзсун.
27 Каһин әнди у хотунға суни ичкүзгәндин
кейин, әгәр у һәқиқий булғанған болуп, өзеригә
садақәтсизлик қилған болса, чоқум шундақ
болидуки, бу қарғиш сүйи униң ичигә киргәндин
кейин униңға азап-әләм кәлтүриду; униң қосиғи
ишшип, янпиши йиғиләп кетиду; шуниң билән у
хотун өз хәлқи ичидә қарғишқа кетиду. 28 Лекин
әгәр у хотун булғанмиған пак болса, шу иштин
халас болиду вә әксичә һамилдар болуп пәрзәнтлик
болиду.
29 Мана бу күндашлиқ тоғрисидики қанундур; хотун
өз ериниң орнида башқа бириси билән биллә
болуши билән езип булғанған болса□ 30 вә яки
бириси хотунидин гуман қилип күнлисә, ундақта у
хотунини Пәрвәрдигарниң алдида турғузсун, каһин
униңға шу қанун бойичә һәммини ижра қилсун.
31 Әнә шундақ қилғанда, әр гунадин халас болуп,
хотун өз гунайини көтириду.□

6

«Назарийлар»ниң низами

1 Пәрвәрдигар Мусаға сөз қилип мундақ деди: —
2 Сән Исраилларға ейтқин: «Мәйли әр яки аял болсун,
«Өзүмни Пәрвәрдигарға атап, назарийлардин

□ **5:29 «ериңниң орнида»** — бу дегәнликниң башқа бир хил тәрҗимиси «ериниң әмри астида туруп». □ **5:31 «хотун өз гунайини көтириду»** — гунайи бар болса, әлвәттә. Бу қанунда әр билән хотунға нисбәтән бирәр баравәрсизлик барму? Мошу иш тоғрилиқ «қошумчә сөз»имиздә азрақ тохтилимиз.

болимән» дегән алаһидә бир қәсәмни ичкән болса,□
3 ундақта у өзини һарақ-шараптин айрип пәрһиз
тутсун; һарақ-шарап билән ишләнгән сиркиниму
ичмисун яки һәр қандақ үзүм шәрбитини ичмисун
вә һөл-қуруқ үзүмләрниму йемисун. 4 Өзини
Пәрвәрдигарға атиған барлиқ күнләрдә, үзүм
телидин чиққан һәр қандақ нәрсини, мәйли үзүм
уруғи болсун, шакили болсун, уларни йейишкә
болмайду.□

5 Өзүмни Пәрвәрдигарға атидим дәп қәсәм қилған
күнлиридә, уларниң бешиға устира тәккүзүшкә
болмайду; өзини Пәрвәрдигарға атиған күнләр
өтүп болмиғичә, у муқәддәс болуши керәк; улар
чачлирини узун қоюши керәк.□ ■ 6 У қәсәм
ичкән барлиқ күнлиридә һеч қандақ өлүкләргә
йеқинлишишқа болмайду.□ 7 Униң өз атиси,
аниси, қериндиши яки һәдә-сиңиллири өлүп қалған
болса, уларни дәп өзини напак қилмаслиғи керәк;
чүнки бешида Пәрвәрдигарғила хас болимән дәп

□ **6:2 «Назарий»** — «назарий» дегән сөз «(Худаға) атиған» дегән мәнини билдүриду. □ **6:4 «Назарий болимән»** — «Назарий болимән» дәп қәсәм қилған кишиләр өзини мәлум бир мөһләттә яки өмүрвайәт Худаға атайду (мәсилән, «һак.» 13:5, «Луқа» 1:15ни көрүң). □ **6:5 «чачлирини узун қоюши керәк»** — бу иштa (а) матәм билдүрүштә чачлирини чүшүрүш мәнъий қилиниду; (ә) өзигә бир хил номуслуқ кәлтүриду (чүнки у аялдәк көрүниду). Шуниң билән өзини қәсәм ичип Худаға атиғанлиғини һәммә адәмгә аян болиду. ■ **6:5** һак. 13:5; 1Сам. 1:11 □ **6:6 «өлүкләр»** — бу сөз һайванларниң таплириниму өз ичигә алиду.

бәргән вәдисиниң бәлгүси болиду.□ 8 Өзини Худаға
ативәткән барлиқ күнләрдә у Пәрвәрдигар алдида
муқәддәс болуп турсун.
9 Мабада бир киши униң йенида туюқсиз өлүп
қелип, өзини Пәрвәрдигарға атиғанлиқниң бәлгүси
болған беши булғанған болса, у өзини паклаш күни
вә кейинки йәттинчи күниму чечини алдурсун.
10 Сәккизинчи күни у икки пахтәкни яки икки
бачкини елип җамаәт чедириниң дәрвазиси
алдида каһинға тапшурсун. 11 Каһин бирини гуна
қурбанлиғи, йәнә бирини көйдүрмә қурбанлиқ
сүпитидә сунуп, өлүк сәвәвидин напак болуп қалған
гунайини тиләп кафарәт қилсун; назарий шу күнниң
өзидә өз бешини қайтидин муқәддәс-пак қилсун, 12 у
өзини Пәрвәрдигарға атиған күнлирини яңливаштин
башлисун, шуниң билән бир яшлиқ бир әркәк қозини
итаәтсизлик қурбанлиғи қилип сунсун; илгәрки
күнлири болса инавәтсиз һесаплансун; чүнки униң
өзини *Пәрвәрдигарға* атиған һалити булғанған.
13 Назарийлардин бири өзини *Пәрвәрдигарғила*
атиған күнләр тошқан күнидә у тоғрилиқ қанун-
бәлгүлимә мундақ: — Кишиләр уни җамаәт
чедириниң дәрвазиси алдиға әкәлсун;
14 у өзи Пәрвәрдигарға сунулидиған көйдүрмә
қурбанлиқ үчүн бир яшлиқ бежирим әркәк қозини,
гуна қурбанлиғи үчүн бир яшлиқ чиши бежирим
бир қозини, енақлиқ қурбанлиғи үчүн бежирим
бир қошқарни кәлтүрсун, 15 шундақла бир севәт
петир нан, зәйтун мейи иләштүрүлгән есил

□ **6:7 «өзини напак қилмаслиғи»** — оқурмәнләргә аянки, ким бир җәсәткә тәккән болса вақитлиқ «напак» дәп һесаплиниду (униң муқәддәс җайға йеқинлишишиға яки қурбанлиқ қилишиға болмайтти. «Лавийларниң дәстури» 5:2-3, 11-бапни көрүң). **«бешида... бәлгүси болиду»** — узун чачлири, демәк.

ундин пиширилған тоғачлар һәмдә зәйтун мейи сүрүлүп мәсиһләнгән петир һәмәк нанлар вә шу қурбанлиқларниң қошумчә ашлиқ һәдийәлири вә шарап һәдийәлирини кәлтүрсун.□
16 Каһин буларни Пәрвәрдигарниң һозуриға кәлтүрүп, Назарийниң шу гуна қурбанлиғи билән көйдүрмә қурбанлиғини сунсун;
17 у Пәрвәрдигарға аталған енақлиқ қурбанлиғи сүпитидә қошқарни сунсун, униңға қошуп бир севәт петир нанни сунсун; каһин шулар билән тәң Назарий қошуп тәқдим қилған ашлиқ һәдийә билән шарап һәдийәни кәлтүрүп сунсун.
18 Назарий җамаәт чедириниң дәрвазиси алдида өзини Пәрвәрдигарға атиғанлиғиға бәлгү қилип қоюватқан чечини чүшүрүп, чечини елип енақлиқ қурбанлиғи астидики отқа қойсун.■
19 Назарий шу тәриқидә өзини Пәрвәрдигарғила атиғанлиқ чечини чүшүрүп болғандин кейин, каһин қайнап пиширилған қошқарниң бир алди қолини һәм севәттин бир петир нан билән бир петир һәмәк нанни елип келип Назарийниң қолиға тутқузсун.
20 Каһин буларни Пәрвәрдигарниң алдида пулаңлатма қурбанлиқ сүпитидә өрүсун; булар пулаңлатма қурбанлиқ сүпитидә сунған төш билән көтәрмә һәдийә қилинған алди қол билән қошулуп, муқәддәс дәп һесаплинип каһинға берилсун; андин кейин Назарий шарап ичсә болиду.■
21 Шулар болса қәсәм ичкән Назарий тоғрисида, өзини Пәрвәрдигарға аташта сунуш зөрүр болған қурбанлиқ-һәдийәләр тоғрисида бекитилгән қанун-бәлгүлимидур; шуниңдәк униң қоли немигә йәтсә

□ **6:15** **«тоғачлар»** — ибраний тилида бу сөз яки һалқисиман яки чәккүч билән тешилгән бир хил нанларни көрситиду.
■ **6:18** Рос. 21:24 ■ **6:20** Мис. 29:27

шуни сунсиму болиду; у ичкән қәсими бойичә,
йәни өзини Худаға аташ вәдиси тоғрилиқ шу низам-
бәлгүлимә бойичә һәммә ишни ада қилсун; вәдисигә
әмәл қилсун.

Каһинларниң бәхит-бәрикәт тиләп қилған сөзи

22 Пәрвәрдигар Мусаға сөз қилип мундақ деди: —
23 Сән Һарун билән униң оғуллириға сөз қилип
мундақ дегин: — Силәр Исраилларға мундақ
бәхит-бәрикәт тиләңлар: —
24 «Пәрвәрдигар силәргә бәхит-бәрикәт ата қилғай,
силәрни Өз панаһида сақлиғай;
25 Пәрвәрдигар йүзини силәрниң үстүңләрдә
йорутуп, силәргә шапаәт қилғай;
26 Пәрвәрдигар йүзини үстүңларға қаритип көтирип,
силәргә хатирҗәмлик бәргәй!» — дәп тиләңлар.
27 Улар шундақ қилип намимни Исраилларниң
үстигә қондуриду вә Мән уларға бәхит-бәрикәт ата
қилимән.

7

Һәр қайси қәбилә әмирлириниң һәдийәлири

1-2 Муса ибадәт чедирини тиклигән күни, у
чедирни мәсиһ қилип майлап муқәддәс қилди,
шундақла униң ичидики барлиқ әсвап-җабдуқлар,
қурбангаһ вә униң барлиқ қача-қуча әсваплирини
мәсиһ қилип майлап муқәддәс қилди; шу күни
шундақ болдики, Исраилниң әмирлири, йәни
уларниң ата җәмәтиниң башлиқлири болған,
қәбилә әмирлири келип һәдийәләрни сунди; шу
қәбилиләрниң әмирлири санақтин өткүзүш ишиға

назарәт қилғучилар еди.□ ■ 3 Улар өзлириниң
һәдийәлирини Пәрвәрдигарниң һозуриға һазир
қилишти, кәлтүрүлгән бу һәдийәләр җәмий болуп
алтә һарву, он икки өкүздин ибарәт еди; һәр икки
әмир бирлишип бирдин сайивәнлик һарву, һәр бир
әмир бирдин өкүз елип кәлди; улар бу һәдийәләрни
чедириниң алдиға әкилишти. 4 Пәрвәрдигар Мусаға
сөз қилип: —
5 Җамаәт чедириниң ишлириға ишлитиш үчүн сән бу
нәрсиләрни қобул қилип, Лавийларниң һәр бириниң
бежиридиған ишлири бойичә уларниң ишлитишигә
бәргин, — деди.
6 Шуниң билән Муса һарву билән өкүзләрни қобул
қилип Лавийларға тапшуруп бәрди. 7 У Гәршон
әвлатлириниң қилидиған ишлириға асасән, уларға
икки һарву билән төрт өкүз бәрди. 8 Мәрари
әвлатлириниң қилидиған ишлириға асасән, уларға
төрт һарву билән сәккиз өкүз бәрди; уларниң
һәммиси каһин Һаронниң оғли Итамарға қарайтти;
9 лекин у Коһатниң әвлатлириға һеч немә бәрмиди;
чүнки улар муқәддәс нәрсиләрни көтиришкә мәсъул
еди; демәк, улар мәсъул болған нәрсиләрни өз
мүрисидә көтирәтти.□
10 Қурбангаһ майлинип мәсиһләнгән күни, уни
Худаға беғишлаш йолида әмирләр сунидиған
һәдийәлирини елип келип, қурбангаһ алдиға
қоюшти. 11 Пәрвәрдигар Мусаға: —
Улар қурбангаһни беғишлаш йолида һәдийәлирини

□ **7:1-2** **«ибадәт чедири тикләш»** қатарлиқ ишлар «Мис.» 40-бап, 17-34-айәтләрдә тәсвирлиниду. Демәк, «шу күни»дики ишлар «Чөл.» 1-6-баплардики ишлардин авал, шундақла «Лав.» 8:11тики ишлардин кейин йүз бәргән еди. ■ **7:1-2** Мис. 40:18 □ **7:9** **«муқәддәс нәрсиләр»** — башқа бир хил тәрҗимиси «муқәддәс җай».

сунсун; һәр бир әмир өз күнидә сунсун, — деди.
12 Биринчи күни һәдийә сунғучи Йәһуда
қәбилисидин Амминадабниң оғли Наһшон болди.
13 У сунған һәдийә еғирлиғи бир йүз оттуз шәкәл
келидиған бир күмүч легән, еғирлиғи йәтмиш шәкәл
келидиған бир күмүч дас болуп, булар муқәддәс
җайдики шәкәлниң өлчәм бирлиги бойичә өлчәнди;
ашлиқ һәдийә болсун дәп иккисигә зәйтун мейи
арилаштурулған есил ун толдурулған еди;□ 14 он
шәкәл еғирлиқта, хушбуй толдурулған бир алтун
пиялә; 15 көйдүрмә қурбанлиқ үчүн бир әркәк
топақ, бир қочқар, бир яшлиқ бир әркәк қоза; 16 гуна
қурбанлиғи үчүн бир текә; 17 енақлиқ қурбанлиғи
үчүн икки буқа, бәш қочқар, бәш текә, бир яшлиқ
бәш әркәк қоза; булар Амминадабниң оғли Наһшон
сунған һәдийәләр еди.
18 Иккинчи күни һәдийә сунғучи Иссакарниң әмри
Зуарниң оғли Нәтанәл болди. 19 У сунған һәдийә
еғирлиғи бир йүз оттуз шәкәл келидиған бир күмүч
легән, еғирлиғи йәтмиш шәкәл келидиған бир күмүч
дас болуп, булар муқәддәс җайдики шәкәлниң
өлчәм бирлиги бойичә өлчәнди; ашлиқ һәдийә
болсун дәп иккисигә зәйтун мейи арилаштурулған
есил ун толдурулған еди; 20 он шәкәл еғирлиқта,
хушбуй толдурулған бир алтун пиялә; 21 көйдүрмә
қурбанлиқ үчүн бир топақ, бир қочқар, бир яшлиқ
бир әркәк қоза; 22 гуна қурбанлиғи үчүн бир текә;
23 енақлиқ қурбанлиғи үчүн икки буқа, бәш қочқар,

□ **7:13 «шәкәл»** — күмүчниң өлчими болуп, адәттә 11.4 грамға баравәр болуши мүмкин. Шуңа 130 шәкәл 1.5 килограм, 70 шәкәл 0.8 килограм болуши мүмкин. **«муқәддәс җайдики шәкәлниң өлчәм бирлиги бойичә»** — 3:47-айәттики изаһатни көрүң.

бәш текә, бир яшлиқ бәш әркәк қоза; булар Зуарниң оғли Нәтанәл сунған һәдийәләр еди.

24 Үчинчи күни һәдийә сунғучи Зәбулун
әвлатлириниң әмри Һелонниң оғли Елиаб болди.
25 У сунған һәдийә еғирлиғи бир йүз оттуз шәкәл
келидиған бир күмүч легән, еғирлиғи йәтмиш шәкәл келидиған бир күмүч дас болуп, булар муқәддәс жайдики шәкәлниң өлчәм бирлиги бойичә өлчәнди; ашлиқ һәдийә болсун дәп иккисигә зәйтун мейи
арилаштурулған есил ун толдурулған еди; 26 он
шәкәл еғирлиқта, хушбуй толдурулған бир алтун
пиялә; 27 көйдүрмә қурбанлиқ үчүн бир топақ, бир
қочқар, бир яшлиқ бир әркәк қоза; 28 гуна қурбанлиғи
үчүн бир текә; 29 енақлиқ қурбанлиғи үчүн икки
буқа, бәш қочқар, бәш текә, бир яшлиқ бәш әркәк қоза; булар Һелонниң оғли Елиаб сунған һәдийәләр еди.

30 Төртинчи күни һәдийә сунғучи Рубән
әвлатлириниң әмри Шидөрниң оғли Әлизур болди.
31 У сунған һәдийә еғирлиғи бир йүз оттуз шәкәл
келидиған бир күмүч легән, еғирлиғи йәтмиш шәкәл келидиған бир күмүч дас болуп, булар муқәддәс жайдики шәкәлниң өлчәм бирлиги бойичә өлчәнди; ашлиқ һәдийә болсун дәп иккисигә зәйтун мейи
арилаштурулған есил ун толдурулған еди; 32 он
шәкәл еғирлиқта, хушбуй толдурулған бир алтун
пиялә; 33 көйдүрмә қурбанлиқ үчүн бир топақ, бир
қочқар, бир яшлиқ бир әркәк қоза; 34 гуна қурбанлиғи
үчүн бир текә; 35 енақлиқ қурбанлиғи үчүн икки
буқа, бәш қочқар, бәш текә, бир яшлиқ бәш әркәк қоза; булар Шидөрниң оғли Әлизур сунған һәдийәләр еди.

36 Бәшинчи күни һәдийә сунғучи Шимеон

әвлатлириниң әмри Зури-шаддайниң оғли
Шелумийәл болди. 37 У сунған һәдийә еғирлиғи
бир йүз оттуз шәкәл келидиған бир күмүч легән,
еғирлиғи йәтмиш шәкәл келидиған бир күмүч
дас болуп, булар муқәддәс җайдики шәкәлниң
өлчәм бирлиги бойичә өлчәнди; ашлиқ һәдийә
болсун дәп иккисигә зәйтун мейи арилаштурулған
есил ун толдурулған еди; 38 он шәкәл еғирлиқта,
хушбуй толдурулған бир алтун пиялә; 39 көйдүрмә
қурбанлиқ үчүн бир топақ, бир қочқар, бир яшлиқ
бир әркәк қоза; 40 гуна қурбанлиғи үчүн бир текә;
41 енақлиқ қурбанлиғи үчүн икки буқа, бәш қочқар,
бәш текә, бир яшлиқ бәш әркәк қоза; булар Зури-
шаддайниң оғли Шелумийәл сунған һәдийәләр еди.
42 Алтинчи күни һәдийә сунғучи Гад әвлатлириниң
әмри Деуәлниң оғли Әлиасаф болди. 43 У сунған
һәдийә еғирлиғи бир йүз оттуз шәкәл келидиған бир
күмүч легән, еғирлиғи йәтмиш шәкәл келидиған бир
күмүч дас болуп, булар муқәддәс җайдики шәкәлниң
өлчәм бирлиги бойичә өлчәнди; ашлиқ һәдийә
болсун дәп иккисигә зәйтун мейи арилаштурулған
есил ун толдурулған еди; 44 он шәкәл еғирлиқта,
хушбуй толдурулған бир алтун пиялә; 45 көйдүрмә
қурбанлиқ үчүн бир топақ, бир қочқар, бир яшлиқ
бир әркәк қоза; 46 гуна қурбанлиғи үчүн бир текә;
47 енақлиқ қурбанлиғи үчүн икки буқа, бәш қочқар,
бәш текә, бир яшлиқ бәш әркәк қоза; булар Деуәлниң
оғли Әлиасаф сунған һәдийәләр еди.
48 Йәттинчи күни һәдийә сунғучи Әфраим
әвлатлириниң әмри Аммиһудниң оғли Әлишама
болди. 49 У сунған һәдийә еғирлиғи бир йүз
оттуз шәкәл келидиған бир күмүч легән, еғирлиғи
йәтмиш шәкәл келидиған бир күмүч дас болуп,

булар муқәддәс жайдики шәкәлниң өлчәм бирлиги
бойичә өлчәнди; ашлиқ һәдийә болсун дәп иккисигә
зәйтун мейи арилаштурулған есил ун толдурулған
еди; 50 он шәкәл еғирлиқта, хушбуй толдурулған
бир алтун пиялә; 51 көйдүрмә қурбанлиқ үчүн бир
топақ, бир қочқар, бир яшлиқ бир әркәк қоза; 52 гуна
қурбанлиғи үчүн бир текә; 53 енақлиқ қурбанлиғи
үчүн икки буқа, бәш қочқар, бәш текә, бир яшлиқ бәш
әркәк қоза; булар Аммиһудниң оғли Әлишама сунған
һәдийәләр еди.
54 Сәккизинчи күни һәдийә сунғучи Манассәһ
әвлатлириниң әмри Пидаһзурниң оғли Гамалийәл
болди. 55 У сунған һәдийә еғирлиғи бир йүз
оттуз шәкәл келидиған бир күмүч легән, еғирлиғи
йәтмиш шәкәл келидиған бир күмүч дас болуп,
булар муқәддәс жайдики шәкәлниң өлчәм бирлиги
бойичә өлчәнди; ашлиқ һәдийә болсун дәп иккисигә
зәйтун мейи арилаштурулған есил ун толдурулған
еди; 56 он шәкәл еғирлиқта, хушбуй толдурулған
бир алтун пиялә; 57 көйдүрмә қурбанлиқ үчүн бир
топақ, бир қочқар, бир яшлиқ бир әркәк қоза; 58 гуна
қурбанлиғи үчүн бир текә; 59 енақлиқ қурбанлиғи
үчүн икки буқа, бәш қочқар, бәш текә, бир яшлиқ
бәш әркәк қоза; булар Пидаһзурниң оғли Гамалийәл
сунған һәдийәләр еди.
60 Тоққузинчи күни һәдийә сунғучи Бенямин
әвлатлириниң әмри Гидеониниң оғли Абидан болди.
61 У сунған һәдийә еғирлиғи бир йүз оттуз шәкәл
келидиған бир күмүч легән, еғирлиғи йәтмиш шәкәл
келидиған бир күмүч дас болуп, булар муқәддәс
жайдики шәкәлниң өлчәм бирлиги бойичә өлчәнди;
ашлиқ һәдийә болсун дәп иккисигә зәйтун мейи
арилаштурулған есил ун толдурулған еди; 62 он

шәкәл еғирлиқта, хушбуй толдурулған бир алтун
пиялә; 63 көйдүрмә қурбанлиқ үчүн бир топақ,
бир қочқар, бир яшлиқ бир әркәк қоза; 64 гуна
қурбанлиғи үчүн бир текә; 65 енақлиқ қурбанлиғи
үчүн икки буқа, бәш қочқар, бәш текә, бир яшлиқ бәш
әркәк қоза; булар Гидеонининң оғли Абидан сунған
һәдийәләр еди.
66 Онинчи күни һәдийә сунғучи Дан әвлатлириниң
әмри Аммишаддайниң оғли Аһиәзәр болди. 67 У
сунған һәдийә еғирлиғи бир йүз оттуз шәкәл
келидиған бир күмүч легән, еғирлиғи йәтмиш шәкәл
келидиған бир күмүч дас болуп, булар муқәддәс
җайдики шәкәлниң өлчәм бирлиги бойичә өлчәнди;
ашлиқ һәдийә болсун дәп иккисигә зәйтун мейи
арилаштурулған есил ун толдурулған еди; 68 он
шәкәл еғирлиқта, хушбуй толдурулған бир алтун
пиялә; 69 көйдүрмә қурбанлиқ үчүн бир топақ, бир
қочқар, бир яшлиқ бир әркәк қоза; 70 гуна қурбанлиғи
үчүн бир текә; 71 енақлиқ қурбанлиғи үчүн икки
буқа, бәш қочқар, бәш текә, бир яшлиқ бәш әркәк
қоза; булар Аммишаддайниң оғли Аһиәзәр сунған
һәдийәләр еди.
72 Он биринчи күни һәдийә сунғучи Ашир
әвлатлириниң әмри Окранниң оғли Пагийәл болди.
73 У сунған һәдийә еғирлиғи бир йүз оттуз шәкәл
келидиған бир күмүч легән, еғирлиғи йәтмиш шәкәл
келидиған бир күмүч дас болуп, булар муқәддәс
җайдики шәкәлниң өлчәм бирлиги бойичә өлчәнди;
ашлиқ һәдийә болсун дәп иккисигә зәйтун мейи
арилаштурулған есил ун толдурулған еди; 74 он
шәкәл еғирлиқта, хушбуй толдурулған бир алтун
пиялә; 75 көйдүрмә қурбанлиқ үчүн бир топақ,
бир қочқар, бир яшлиқ бир әркәк қоза; 76 гуна

қурбанлиғи үчүн бир текә; 77 енақлиқ қурбанлиғи
үчүн икки буқа, бәш қочқар, бәш текә, бир яшлиқ
бәш әркәк қоза; булар Окранниң оғли Пагийәл сунған
һәдийәләр еди.

78 Он иккинчи күни һәдийә сунғучи Нафтали
әвлатлириниң әмри Енанниң оғли Аһира болди.
79 У сунған һәдийә еғирлиғи бир йүз оттуз шәкәл
келидиған бир күмүч легән, еғирлиғи йәтмиш шәкәл
келидиған бир күмүч дас болуп, булар муқәддәс
җайдики шәкәлниң өлчәм бирлиги бойичә өлчәнди;
ашлиқ һәдийә болсун дәп иккисигә зәйтун мейи
арилаштурулған есил ун толдурулған еди; 80 он
шәкәл еғирлиқта, хушбуй толдурулған бир алтун
пиялә; 81 көйдүрмә қурбанлиқ үчүн бир топақ, бир
қочқар, бир яшлиқ бир әркәк қоза; 82 гуна қурбанлиғи
үчүн бир текә; 83 енақлиқ қурбанлиғи үчүн икки
буқа, бәш қочқар, бәш текә, бир яшлиқ бәш әркәк
қоза; булар Енанниң оғли Аһира сунған һәдийәләр
еди.

84 Қурбангаһ майлинип мәсиһләнгән күнидә,
Исраил әмирлири қурбангаһқа сунған һәдийәләр:
— җәмий он икки күмүч легән, он икки
күмүч дас, он икки алтун пиялә болди, 85 һәр бир
күмүч легәнниң еғирлиғи бир йүз оттуз шәкәл, һәр
бир күмүч дасниң еғирлиғи йәтмиш шәкәл еди;
мошу қача-қучиға кәткән күмүч муқәддәс җайдики
шәкәлниң өлчәм бирлиги бойичә өлчәнгәндә,
җәмий икки миң төрт йүз шәкәл чиқти; 86 хушбуй
билән толдурулған алтун пиялә он икки болуп,
муқәддәс җайдики шәкәлниң өлчәм бирлиги бойичә
өлчәнгәндә, һәр бир алтун пиялиниң еғирлиғи
он шәкәл чиқти; бу алтун пиялиләрниң алтуни
җәмий бир йүз жигирмә шәкәл чиқти; 87 көйдүрмә

қурбанлиқлар үчүн болған маллар: — җәмий он
икки топақ, он икки қочқар, он икки бир яшлиқ
әркәк қоза еди, һәр бири тегишлик ашлиқ һәдийәләр
билән билләә сунулди; он икки текә гуна қурбанлиғи
үчүн сунулди; 88 енақлиқ қурбанлиқлири үчүн
сунулғини җәмий жигирмә төрт буқа, атмиш
қочқар, атмиш текә, бир яшлиқ атмиш әркәк
қоза еди. Қурбангаһ майлинип мәсиһлинип, уни
Худаға беғишлаш йолида сунулған һәдийәләр мана
мошулар.
89 Муса *Пәрвәрдигар* билән сөзләшкили җамаәт
чедириға киргән чеғида, у «һөкүм-гувалиқ
сандуғи»ниң үстидики «кафарәт тәхти»ниң икки
тәрипидики керубниң оттурисидин униң өзигә гәп
қилған авазини аңлап турди; Пәрвәрдигар шу йолда
униңға сөз қилатти.□

8

Алтун чирақдан

1 Пәрвәрдигар Мусаға сөз қилип: —
2 Сән Һарунға: «Сән чирақлар яқидиған чағда
йәттә чирақниң һәммиси чирақданниң алдини
йорутидиған болсун» дәп ейтип қой, — деди.■
3 Һарун шундақ қилди; у чирақдан үстидики
чирақларниң һәммисини яндуруп, худди
Пәрвәрдигарниң Мусаға ейтқинидәк, чирақ нурини
чирақданниң алдини йорутидиған қилип қойди.
4 Чирақданниң ясилиши мундақ: у алтундин болқа

□ **7:89** **«Пәрвәрдигар билән»** — Ибраний тилида «униң билән». **«Пәрвәрдигар шу йолда...»** — Ибраний тилида «У шу йолда...».
■ **8:2** Мис. 25:37

билән соқуп ясалған, путидин гүллиригичә болқа билән соқуп чиқирилған. Пәрвәрдигар Мусаға көрсәткән нусхидәк, у чирақданни шундақ ясатти.■

Лавийларниң Худаниң хизмитигә атап паклинип айрилиши

5 Пәрвәрдигар Мусаға мундақ деди: —
6 Сән Исраилларниң ичидин Лавийларни таллап
чиқип паклиғин. 7 Уларни паклаш үчүн уларға
мундақ қил: «кафарәт сүйи»ни уларниң бәдинигә чачқин; андин улар өзлири пүтүн бәдинини устура билән чүшүрсун, кийимлирини жуюп өзини пак
қилсун.□ 8 Андин кейин улар бир топақ билән шуниңға қошуп ашлиқ һәдийәсини, йәни зәйтун мейи иләштүрүлгән есил унни кәлтүрсун; сән гуна
қурбанлиғи үчүн йәнә бир топақни кәлтүр. 9 Сән
Лавийларни жамаәт чедириниң алдиға кәлтүр вә
пүтүн Исраил жамаитини жиғип кәл; 10 Лавийларни
Пәрвәрдигарниң һозуриға һазир қилғин; андин Исраиллар келип қоллирини уларниң үстигә қойсун.
11 Һарун Лавийларни Исраилларниң «пулаңлатма қурбанлиқ»и сүпитидә Пәрвәрдигарниң хизмитини
қилсун дәп, Пәрвәрдигарға һәдийә қилсун.□
12 Лавийлар қоллирини һелиқи икки топақниң бешиға қойсун; сән бирини гуна қурбанлиғи болсун, бирини көйдүрмә қурбанлиқ болсун, Лавийлар үчүн кафарәт кәлтүрсун дәп Пәрвәрдигарға сунғин.□

■ **8:4** Мис. 25:31 □ **8:7** **«кафарәт сүйи»** — ибраний тилида «гуна сүйи» яки «гунадин паклаш сүйи». Бу су 19-бапта тәпсилий тәсвирлиниду. □ **8:11** **«һәдийә қилсун»** — ибраний тилида «ирғаңлатсун». □ **8:12** **«сән ... Пәрвәрдигарға сунғин»** — Тәврат бойичә, бу Муса пәйғәмбәрниң өзи каһинниң орнида бирдин-бир қурбанлиқ қилған вақти еди.

13 Сән андин Лавийларни Һарун билән униң
оғуллириниң алдида турғузуп, уларни пулаңлатма
қурбанлиқ сүпитидә Пәрвәрдигарға һәдийә қил.
14 Лавийлар Мениңки болсун дәп, сән Лавийларни
әнә шу тәриқидә Исраиллардин айрип чиқ.■
15 Андин Лавийлар кирип жамаәт чедириниң
ишлирини қилса болиду; сән уларни пакландур,
уларни пулаңлатма қурбанлиқ сүпитидә һәдийә
қил. 16 Чүнки улар Исраиллар ичидә пүтүнләй
Маңа аталған; Мениң уларни Мениңки болсун
дәп таллишим уларни Исраилларниң арисида
балияткуниң тунжа мевиси орнида қойғанлиғимдур.
17 Чүнки Исраилларниң тунжиси, мәйли у инсан
яки һайван болсун, пүтүнләй Маңа тәвәдур; Мән
Мисир зиминида барлиқ тунжиларни өлтүргән
күни уларни Өзүмгә муқәддәс қилип еливалған
едим.■ 18 Мениң Лавийларни у йол билән таллишим
уларни Исраилларниң ичидики тунжилириниң
орнида қоюшум үчүндур.■ 19 Вә жамаәт чедирида
Исраилларниң хизмитидә болсун вә Исраилларниң
гунайини тиләп кафарәт кәлтүрсун, шуниңдәк
Исраиллар муқәддәс жайға йеқинлашқанда улар
арисида бала-қаза чиқмисун дәп, Мән Исраиллар
ичидин Лавийларни Һарун билән униң оғуллириға
бәрдим. 20 Муса, Һарун вә пүткүл Исраил жамаити
Лавийларни шундақ қилди; Пәрвәрдигарниң
Лавийлар тоғрилиқ Мусаға буйруғинидәк
Исраиллар һәммисини бежа кәлтүрди. 21 Лавийлар
шундақ қилип өзлирини *гунадин* паклап, кийим-
кечәклирини жуюп пакизлиди; Һарун уларни
пулаңлатма қурбанлиқ сүпитидә Пәрвәрдигарға
һәдийә қилди; Һарун йәнә уларни паклашқа

■ **8:14** Чөл. 3:45 ■ **8:17** Мис. 13:2; 22:29; 34:19; Лав. 27:26; Чөл. 3:13; Луқа 2:23 ■ **8:18** Чөл. 3:12

гунайини тиләп кафарәт қилди. 22 Андин кейин
Лавийлар кирип Һарунниң алдида, шундақла униң
оғуллириниң алдида, җамаәт чедири ичидики
ишларни қилишқа кирişти; Пәрвәрдигар Лавийлар
тоғрилиқ Мусаға қандақ буйруған болса, Исраиллар
уни шу бойичә беҗа кәлтүрди.
23 Пәрвәрдигар Мусаға сөз қилип мундақ деди: —
24 Лавийларниң вәзиписи мундақ болсун: —
Жигирмә бәш яштин жуқурилири кирип
җамаәт чедири ичидики ишларни қилишқа
сәпкә кирсун;□ 25 әллик яшқа йәткәндин кейин
сәптин чекинип шу хизмәтни қилмисун; 26 лекин
улар җамаәт чедири ичидә қериндашлириға
ярдәмлишип, уларниң һаҗәтлиридин чиқишқа
болиду, амма чедирдики рәсмий вәзипидә болмисун.
Лавийларниң вәзипилири һәққидә уларға әнә
шундақ қил.

9

Синай чөл-баявинида «өтүп кетиш һейти»ни өткүзүш

1 Мисир зиминидин чиққандин кейинки иккинчи
жили биринчи айда, Пәрвәрдигар Синай чөлидә
Мусаға буйруп: —
2 Исраиллар бекитилгән вақитта өтүп кетиш һейтини
өткүзсун;■ 3 йәни мошу айниң он төртинчи күни
гугумда, бекитилгән вақитта, барлиқ бәлгүлимә вә

□ **8:24** **«сәпкә кирсун»** — ибраний тилида «җаң үчүн қошунға кирсун» дегән сөзләр билән ипадилиниду. 4:23ни вә изаһатини көрүң.
■ **9:2** Мис. 12:1-28; Лав. 23:5; Чөл. 28:16; Қан. 16:2

қаидә-тәртип бойичә һейтни өткүзүңлар, — деди.□
4 Шуниң билән Муса Исраилларға сөз қилип өтүп
кетиш һейтини өткүзүшни буйруди. 5 Улар биринчи
айниң он төртинчи күни гугумда, Синай чөлидә өтүп
кетиш һейтини өткүзди; Пәрвәрдигар Мусаға қандақ
буйруған болса, Исраиллар шундақ қилди. □
6 Бир нәччәйлән бир өлүккә тегип кетип напак болуп
қалғанлиғи үчүн, улар шу күни өтүп кетиш һейтини
өткүзәлмиди-дә, улар шу күни Муса билән Һарунниң
алдиға келип Мусаға: —
7 Биз өлүп қалған адәмгә тегип кетип напак болуп
қалған болсақму, лекин немишкә Исраилларниң
қатарида, бекитилгән вақитта Пәрвәрдигарға
сунушқа керәк болғинини елип келиштин рәт
қилинимиз? — дейишти.
8 — Тохтап туруңлар, мән берип Пәрвәрдигар
силәр тоғраңларда немә буйруйдикин, аңлап бақай,
— деди Муса уларға.
9 Пәрвәрдигар Мусаға сөз қилип мундақ деди: —
10 Сән Исраилларға мундақ дегин: «Силәр вә
силәрниң әвлатлириңлар ичидә бәзиләр өлүкләргә
тегип кетип напак болуп қалған болса яки узақ
сәпәр үстидә болса, улар йәнила Пәрвәрдигар үчүн
өтүп кетиш һейтини өткүзүшкә болиду.□ 11 Ундақ
кишиләр иккинчи айниң он төртинчи күни гугумда
һейтни өткүзсун; *һейт таамини* петир нан вә аччиқ
көктатлар билән биллә йесун;□ 12 улардин әтигә

□ **9:3 «гугум»** — ибраний тилида «икки кәч арилиғида» дегән сөзләр билән ипадилиниду — демәк шәпәқ вақти, «күн петиш» вә қараңғулуқ арилиғида болған вақит. □ **9:5 «гугум»** — 3-айәттики изаһатни көрүң. □ **9:10 «улар йәнила Пәрвәрдигар үчүн өтүп кетиш өткүзүшкә болиду»** — яки «у йәнила Пәрвәрдигар үчүн өтүп кетиш һейтини өткүзиду». □ **9:11 «гугум»** — 3-айәттики изаһатни көрүң.

азрақму қалдурмисун вә *қозисиниң* устиханлиридин
бирәрсиниму сундурғучи болмисун; улар һейтни
өтүп кетиш һейтиниң барлиқ бәлгүлимилири
бойичә өткүзсун.□ ■ 13 Һалбуки, пак болған,
сәпәр үстидиму болмиған амма өтүп кетиш
һейтини өткүзүшкә етивар бәрмигән киши болса
өз хәлқидин үзүп ташлиниду; чүнки бекитилгән
вақитта Пәрвәрдигарға сунуш керәк болғинини
сунмиғанлиғи үчүн, у өз гунайини өз үстигә
алиду.□ 14 Әгәр араңларда туруватқан ят әллик
бир мусапир Пәрвәрдигар үчүн өтүп кетиш һейтини
өткүзүшни халиса, у өтүп кетиш һейти тоғрисидики
бәлгүлимә вә қаидә-тәртип бойичә өткүзсун; ят
әллик мусапирлар үчүн вә зиминда туғулғанлар
үчүнму араңларда шу бирла низам болсун.■

Худаниң Исраилларни чөл-баяванда Өз булути вә оти билән йетәклиши

15 Ибадәт чедири тикләнгән күни, булут ибадәт
чедирини, йәни һөкүм-гувалиқ чедирини қаплап
турди; кәчтин таки әтигәнгичә, булут худди
оттәк ибадәт чедириниң үстидә турди.□ ■
16 Дайим шундақ болатти; *күндүзи* булут ибадәт
чедирини қаплап туратти, кечиси у отқа охшайтти.
17 Қачаники булут җамаәт чедириниң үстидин
көтирилсә, Исраиллар йолға чиқатти; булут қәйәрдә

□ **9:12 ««өтүп кетиш һейти»дики қоза»** — «Мис.» 12:46, «Юһ.» 19:36ни көрүң. ■ **9:12** Мис. 12:46; Юһ. 19:33, 36 □ **9:13 «өз хәлқидин үзүп ташлиниду»** — бу ибарә адәттә адәмниң Худаниң беваситә җазаси билән дуниядин кетишини көрситиду. «Мис.» 12:19дики изаһатни көрүң. ■ **9:14** Мис. 12:49 □ **9:15 «Ибадәт чедирини қаплиған булут»** — «Мис.» 40:34-38ни көрүң. ■ **9:15** Мис. 40:34

тохтиса, Исраиллар шу йәрдә баргаһ тикәтти.
18 Исраиллар Пәрвәрдигарниң буйруғи бойичә
маңатти, Пәрвәрдигарниң буйруғи бойичә баргаһ
тикәтти; булут ибадәт чедириниң үстидә қанчә узақ
тохтиса, улар баргаһта шунчә узақ туратти.■ 19 Булут
ибадәт чедириниң үстидә хелә күнләргичә тохтап
турса, Исраилларму Пәрвәрдигарниң көрситмисини
тутуп сәпәргә чиқмайтти; 20 мабада булут ибадәт
чедириниң үстидә пәқәт бир нәччә күнла тохтиса,
улар Пәрвәрдигарниң буйруғи бойичә шу вақитта
баргаһ қуруп ятатти, андин йәнә Пәрвәрдигарниң
буйруғи бойичә сәпәргә атлинатти. 21 Вә мабада
булут пәқәтла кәчтин әтигәнгичә тохтап, әттигәндә
булут йәнә көтирилсә, улар йәнә йолға чиқатти;
мәйли күндүзи яки кечиси булут көтирилсила,
улар сәпәргә чиқатти. 22 Булут ибадәт чедириниң
үстидә узунрақ турса, мәйли икки күн, бир ай, бир
жил турсиму, Исраиллар йолға чиқмай баргаһта
туруверәтти; лекин булут көтирилип маңсила улар
сәпирини давамлаштуратти.■ 23 Пәрвәрдигарниң
буйруғи билән улар баргаһ қуратти, Пәрвәрдигарниң
буйруғи билән улар сәпәрни давамлаштуратти; улар
Пәрвәрдигарниң Мусаниң вастиси билән бәргән әмри
бойичә, Пәрвәрдигарниң көрситмисини тутатти.

10

Күмүч канай челиниш вақитлири

1 Пәрвәрдигар Мусаға сөз қилип мундақ деди: —
2 Сән өзүңгә икки канай ясатқин; уларни күмүчтин
соқтур. Улар җамаәтни жиғишқа, шундақла

■ **9:18** 1Кор. 10:1 ■ **9:22** Мис. 40:36, 37

җамаәтни баргаһлирини жиғиштуруп йолға
чиқишқа чақириш үчүн ишлитилиду. 3 Икки
канай челинғанда пүткүл җамаәт сениң йениңға
җамаәт чедири дәрвазисиниң алдиға жиғилидиған
болсун. 4 Әгәр ялғуз бири челинса, әмирлири,
йәни миңлиған Исраилларниң миң бешилири
сениң йениңға келип жиғилсун. 5 Силәр қаттиқ
жуқури аваз билән чалғанда күн чиқиш тәрәптики
баргаһлар йолға чиқсун.□ 6 Андин силәр иккинчи
қетим қаттиқ, жуқури аваз билән чалғанда җәнуп
тәрәптики баргаһлар йолға чиқсун; улар йолға
чиққан чағда канай қаттиқ, жуқури аваз билән
челиниши керәктур.
7 Җамаәтни жиғилишқа чақиридиған чағда,
канай челиңлар, амма қаттиқ, жуқури аваз билән
чалмаңлар; 8 Һарунниң әвлатлири, каһин болғанлар
канайларни чалсун; булар силәргә әвлатму-әвлат
бир әбәдий бәлгүлимә болсун.□ 9 Әгәр силәр өз
зиминиңларда силәргә зулум салған дүшминиңлар
билән җәң қилишқа чиқсаңлар, қаттиқ, жуқури
аваз билән челиңлар. Шуниң билән өзүңларниң
Худаси болған Пәрвәрдигарниң алдида яд етилип,
дүшминиңлардин қутулисиләр. 10 Буниңдин башқа,
хошал күнлириңларда, бекитилгән һейтлириңларда
вә айниң биринчи күнлиридә, силәр көйдүрмә
қурбанлиқ вә енақлиқ қурбанлиқлирини
сунғиниңларда, қурбанлиқларниң алдида туруп
канай челиңлар; шуниң билән *канайлар* силәрни
Худайиңларға әсләткүчи болиду; Мән Худайиңлар
Пәрвәрдигардурмән.

□ **10:5 «қаттиқ жуқури аваз билән»** — башқа бир хил тәрҗимиси: «ағаһ авази билән». □ **10:8 «булар»** — канайлар өзлири.

Синайдин йолға чиқиш тәртиви

11 Иккинчи жили, иккинчи айниң жигирминчи
күни булут һөкүм-гувалиқ чедириниң үстидин
көтирилди;□ 12 шуниң билән Исраиллар Синай
чөлидин чиқип, йол елип сәпәрлирини башлиди;
булут Паран чөлидә тохтиди. 13 Бу уларниң биринчи
қетим Пәрвәрдигарниң Мусаниң вастиси билән
қилған әмри бойичә йолға чиқиши болди. 14 Йәһуда
баргаһи өзиниң туғи астида қошун-қошун болуп
алди билән йолға чиқти; қошунниң башлиғи
Амминадабниң оғли Наһшон еди.■ 15 Иссакар
қәбилиси қошунениң башлиғи Зуарниң оғли
Нәтанәл еди. 16 Зәбулун қәбилиси қошунениң
башлиғи Һелонниң оғли Елиаб еди. 17 Андин
ибадәт чедири чувулуп, Гәршонниң әвлатлири билән
Мәрариниң әвлатлири уни көтирип йолға чиқти.
18 Рубән баргаһи өзиниң туғи астида қошун-қошун
болуп йолға чиқти; қошунниң башлиғи Шидөрниң
оғли Әлизур еди. 19 Шимеон қәбилиси қошунениң
башлиғи Зури-шаддайниң оғли Шелумийәл еди.
20 Гад қәбилиси қошунениң башлиғи Деуәлниң
оғли Әлиасаф еди. 21 Андин Коһатлар муқәддәс
буюмларни көтирип йолға чиқти; улар йетип
келиштин бурун ибадәт чедирини *көтәргүчиләр*
келип уни тикләп қоюшқан еди.■
22 Әфраим баргаһи өзиниң туғи астида қошун-

□ **10:11 «һөкүм-гувалиқ»** — мошу йәрдә «һөкүм-гувалиқ» Худаниң Исраилға ата қилған түп әмирлирини, шундақла униң Исраил билән болидиған әһдисини көрситиду («Мис.» 20-бапни көрүң). Худаниң муқәддәс маһийити вә характери шу әмирләрдә аян қилинғачқа, униң «һөкүм-гувалиқ»и дәпму атилиду. Шу әмирләр «әһдә сандуғи» ичидә сақлақлиқ таш тахтайлар үстигә пүтүлгән («Мис.» 40:20ни көрүң). ■ **10:14** Чөл. 1:7; 2:3 ■ **10:21** Чөл. 4:4

қошун болуп йолға чиқти; қошунниң башлиғи
Аммиһудниң оғли Әлишама еди. 23 Манассәһ
қәбилиси қошунининң башлиғи Пидаһзурниң оғли
Гамалийәл еди. 24 Бинямин қәбилиси қошунининң
башлиғи Гидеонининң оғли Абидан еди.
25 Дан баргаһи һәммә баргаһларниң арқа
муһапизәтчиси болуп, өзиниң туғи астида қошун-
қошун болуп йолға чиқти; қошунниң башлиғи
Аммишаддайниң оғли Аһиәзәр еди. 26 Ашир
қәбилиси қошунининң башлиғи Окранниң оғли
Пагийәл еди. 27 Нафтали қәбилиси қошунининң
башлиғи Енанниң оғли Аһира еди.
28 Булар Исраиллар йолға чиққанда қошун-қошун
болуп меңиш тәртиви еди; улар шу тәриқидә йолға
чиқти.

Мусаниң қейнакиси Һобабқа болған тәливи

29 Муса өзиниң қейинатиси, Мидиянлиқ Реуәлниң
оғли Һобабқа: — Биз Пәрвәрдигар вәдә
қилған йәргә қарап сәпәр қиливатимиз,
У: «Мән у йәрни силәргә мирас қилип беримән»
дегән; өзлирининң биз билән биллә меңишлирини
өтүнимән, биз силигә яхши қараймиз, чүнки
Пәрвәрдигар Исраил тоғрилиқ бәхит-саадәт ата
қилимән дәп вәдә бәргән, — деди.
30 Лекин Һобаб Мусаға: — Яқ, мән өз жутум, өз уруқ-
туққанлиримға кетимән, — деди.
31 Муса униңға: Биздин айрилип кәтмисилә; чүнки
сили чөлдә қандақ баргаһ қуришимиз керәклигини
билила, сили бизгә көз болуп бәрсилә. 32 Шундақ
болидуки, биз билән биллә барсила, кәлгүсидә
Пәрвәрдигар бизгә қандақ яхшилиқ қилса, бизму
силигә шундақ қилимиз! — деди.

33 Исраиллар Пәрвәрдигар теғидин йолға чиқип үч күн йол маңди; Пәрвәрдигарниң әһдә сандуғи уларға арам алидиған йәр издәп уларниң алдида үч күн йол башлап маңди.
34 Улар чедирлирини жиғиштуруп йолға чиқидиған чағларда, Пәрвәрдигарниң булути һаман уларниң үстидә болатти. 35 Әһдә сандуғи йолға чиқидиған чағда Муса: «Орнуңдин турғайсән, и Пәрвәрдигар; дүшмәнлириң тирипирән болсун; Саңа өчләр йүзүңниң алдидин қачсун!» — дәйтти.■ 36 Әһдә сандуғи тохтиған чағда у: «Қайтип кәлгәйсән, и Пәрвәрдигар, миңлиған-түмәнлигән Исраил хәлқи арисиға қайтип кәлгәйсән!» — дәйтти.

11

Хәлиқниң йол бойи ғотулдишип Пәрвәрдигарниң аччиғини кәлтүрүши

1 Вә шундақ болдики, хәлиқ ғотулдишатти, уларниң ғотулдашлири Пәрвәрдигарниң қулиқиға йетип интайин рәзил аңланди; У бу сөзләрни аңлиди вә Униң ғәзиви қозғалди; Пәрвәрдигарниң от-ялқуни уларниң арисида тутишип, барғаһниң четидики бәзиләрни көйдүрүшкә башлиди.■ 2 Хәлиқ бу чағда Мусаға ялвуривиди, Муса Пәрвәрдигардин тилиди; шуниң билән от пәсийип өчти. 3 Пәрвәрдигарниң оти уларниң оттурисида туташқанлиғи үчүн у у йәргә «Табәраһ» дәп ат қойди. □

Хәлиқниң озуқ тоғрилиқ ғотулдашлири

■ **10:35** Зәб. 67:1-3 ■ **11:1** Қан. 9:22; Зәб. 77:21; 105:13-18
□ **11:3** **«Табәраһ»** — «көйүш» деган мәнидә.

4 Уларниң арисидики шалғут кишиләрниң нәпси
тақилдап кәтти, Исраилларму йәнә жиғлашқа
башлиди: «Әнди бизгә ким гөш бериду?□ ■ 5 Һелиму
есимиздики, биз Мисирдики чағларда пул хәжлимәй
турупму белиқ йейәләйттуқ, йәнә тәрхәмәк, тавуз,
пияз вә күдә пияз билән самсақму бар еди. 6 Мана бу
йәрдә һазир көз алдимизда маннадин башқа һеч немә
йоқ, әнди бизниң җенимизму қуруп кетиватиду»
дейишти.
7 Манна гоя юмғақсүт уруғиға, көрүнүши гоя
кәһриваға охшайтти.■ 8 Кишиләр уян-буян чепип
уни жиғип, бәзидә ярғунчақта езип, бәзидә
һаванчида соқуп, я бәзидә қазанда пиширип нан
қилип йәйтти; тәми зәйтун майлиқ тоғачларға
охшайтти.□ 9 Кечидә барғаһқа шәбнәм чүшкәндә,
маннаму шуниң үстигә чүшәтти.
10 Муса хәлиқниң аилиму-аилә һәр
бири өз чедириниң ишиги алдида жиға-
зерә қилишиватқинини аңлиди; буниңға
Пәрвәрдигарниң ғәзиви қаттиқ қозғалди, бу иш
Мусаниң нәзиридиму яман көрүнди. 11 Муса
Пәрвәрдигарға: —
Сән бу барлиқ хәлиқниң еғир жүкини маңа артип
қоюп, мән қулуңни немишкә бундақ қийнайсән;
немишкә мән Сениң алдиңда илтипат тапмаймән?
12 Я мән бу пүтүн хәлиққә һамилдар болуп, уларни
туғдумму? Сән техи маңа: «Сән уларни Мән

□ **11:4 «шалғут кишиләр»** — бәзиләр «бекар тәләпләр» дәп тәрҗимә қилиду. Лекин кейинки сөзләрдин қариғанда, улар бәлким Исраиллардин айрим, башқа бир нәччә милләтләрдин болған бир түркүм кишиләр болуши мүмкин. ■ **11:4** Мис. 12:38; 16:3; Зәб. 105:14; 1Кор. 10:6 ■ **11:7** Мис. 16:14, 31; Зәб. 77:24-25; Юһ. 6:31, 49 □ **11:8 «тәми зәйтун майлиқ тоғачларға охшайтти»** — яки «тәми татлиқ зәйтун майға охшайтти».

қәсәм ичип уларниң ата-бовилириға мирас қилған
шу йәргә йәткүзгичә, худди бақған атиси әмчәктики
бовақни бағриға алғандәк бағриңға елип көтирип
маң» дәватисән? 13 Мән бу хәлиққә нәдин гөш
тепип берәләймән? Чүнки улар маңа жиғлап:
«Сән бизгә йегидәк гөш тепип бәр!» дейишмәктә.
14 Мән бу хәлиқни көтиришни ялғуз үстүмгә елип
кетәлмәйдикәнмән, бу иш маңа бәк еғир келиватиду.
15 Әгәр Сән маңа мошундақ муамилә қилмақчи
болсаң, мән өтүнүп қалай, бу харап һалитимни маңа
көрсәтмәй, илтипат қилип мени өлтүрүвәт! — деди.

Пәрвәрдигарниң Мусаға йәтмиш ақсақални таллап чиқишни буйруши

16 Пәрвәрдигар Мусаға мундақ деди: —
Исраил ақсақаллири ичидин, сән йенимға
тонуйдиған хәлиқ ақсақаллири вә бәгләрдин
йәтмишни таллап жиққин, уларни җамаәт
чедириниң алдиға әкәл. Улар сениң билән биллә
шу йәрдә турсун. 17 Мән шу йәргә чүшүп сениң
билән сөзлишимән; вә сениң үстүңдә туруватқан
Роһни елип уларниң үстигиму бөлүп қойимән.
Шуниң билән улар сән билән биллә хәлиқни көтириш
мәсъулийитини үстигә алиду, андин сән уни өзүң
ялғуз көтәрмәйдиған болисән.□ 18 Сән хәлиққә
мундақ дегин: «Әтә гөш йийишкә тәйярлинип
өзәңләрни *Худаға* атап пакланңлар; чүнки силәр
Пәрвәрдигарниң қулиқини ағритип жиғлап: «Әнди
ким бизгә гөш бериду? Аһ, Мисирдики һалимиз бәк
яхши еди!» дегән едиңлар әмәсму? Пәрвәрдигар
дәрвәқә силәргә гөш бериду, силәр униңдин

□ **11:17 «сениң үстүңдә туруватқан Роһ»** — шүбһисизки, Худаниң Өзиниң Муқәддәс Роһи. 29-айәтни көрүң.

йәйсиләр. 19 Силәр бир күн, икки күн әмәс, бәш
күн, он күн әмәс, жигирмә күнму әмәс, 20 бәлки
пүтүн бир ай йәйсиләр, таки бурниңлардин етилип
чиқип һө болғичә йәйсиләр; чүнки силәр араңларда
туруватқан Пәрвәрдигарни мәнситмәй, униң алдида
жиғлап туруп: «Биз немә үчүн Мисирдин чиқтуқ?»
— дедиңлар».■
21 Муса: — Мән уларниң арисида туруватқан
бу хәлиқтин йолға чиқалайдиған әркәкләр
алтә йүз миң турса, Сән техи: «Мән уларни
гөш йәйдиған, һәтта пүтүн бир ай гөш йәйдиған
қилимән» дәйсән;□ 22 әмисә қой, кала падилириниң
һәммиси союлса уларға йетәмду? Яки деңиздики
һәммә белиқ уларға тутуп берилсә, уларниң
йийишигә йитәрму? — деди.■
23 Шуниң билән Пәрвәрдигар Мусаға: —
Пәрвәрдигарниң қоли қисқа болуп қаптиму?
Әнди көрүп баққинә, Мениң саңа дегән сөзүм әмәлгә
ашуруламду-йоқ? — деди.■
24 Шуниң билән Муса чиқип Пәрвәрдигарниң сөзини
хәлиққә йәткүзди вә хәлиқ ичидики ақсақаллардин
йәтмиш адәмни таллап жиғип уларни жамаәт
чедириниң әтрапида турғузди. 25 Андин Пәрвәрдигар
булут ичидин чүшүп, Муса билән сөзлишип,
униңдики Роһтин елип йәтмиш ақсақалға қойди;
Роһ уларниң үстигә қонуши билән улар бешарәт
беришкә киришти. Лекин шу вақиттин кейин улар
ундақ қилмиди. 26 Лекин у чағда улардин икки адәм
баргаһта қалди; бирисиниң исми Әлдад, иккинчиси
Медад еди (улар әслидә ақсақалларниң арисида

■ **11:20** Чөл. 21:5 □ **11:21** **«йолға чиқалайдиған әркәкләр»** — яки «пиядә әскәрләр». 1:46ни көрүң. ■ **11:22** Юһ. 6:7 ■ **11:23** Йәш. 50:2; 59:1

тизимланған еди, лекин ибадәт чедириға чиқмай
қалған еди). Роһ уларниң үстидиму қонди вә улар
баргаһ ичидә бешарәт беришкә башлиди. 27 Яш бир
жигит жүгүрүп келип Мусаға: —
Әлдад билән Медад баргаһта бешарәт бериватиду, —
деди. 28 Мусаниң хизмәткари, Муса таллиған сәрхил
жигитлиридин бири, Нунниң оғли Йәшуа қопуп: —
И ғожам Муса, уларни тосуғайла, — деди. 29 Лекин
Муса униңға: — Сән мениң сәвәвимдин һәсәт
қиливатамсән? Пәрвәрдигарниң пүтүн хәлқи
пәйғәмбәр болуп кәтсә еди, Пәрвәрдигар Өзиниң
Роһини уларниң үстигә қойса еди! — деди.
30 Шуниң билән Муса билән Исраил ақсақаллириниң
һәммиси баргаһқа қайтип кетишти.

Пәрвәрдигарниң бөдүнә чүшүрүши

31 Әнди Пәрвәрдигар алдидин бир шамал чиқип,
у деңиз тәрәптин бөдүниләрни учуртуп келип,
баргаһниң әтрапиға йейиватти; бөдүниләр
баргаһниң у тәрипидиму бир күнлүк йол, бу
тәрипидиму бир күнлүк йол кәлгидәк йәр йүзини
икки гәз егизликтә кәлгидәк қаплиди.□ ■
32 Хәлиқ орнидин туруп пүткүл шу күни, шу кечиси
вә әтиси пүтүн күн бөдүнә тутуп жиғди, әң аз
дегәнлириму алаһазәл икки хомир жиғди; улар
буларни баргаһниң төрт әтрапиға өзлири үчүн

□ **11:31 «Йәр йүзини икки гәз егизликтә кәлгидәк қаплиди.»** — башқа бир хил тәрҗимиси: «йәр йүзидин алаһазәл икки гәз егизликтә учуп кәлди». **«гәз»** — Муқәддәс Китапта ишлитилгән «гәз» адәмниң қолиниң җәйнәктин бармақниң учиғичә болған арилиғи (тәхминән 45 сантиметр) еди. ■ **11:31** Мис. 16:13; Зәб. 77:26-28

йейишти.□ 33 Улар гөшни чайнап езип болмай, гөш
техи чишлири арисида турғанда, Пәрвәрдигарниң
ғәзиви уларға қозғилип, хәлиқни интайин еғир бир
ваба билән урди.□ ■ 34 Шуңа кишиләр шу йәрни
«Қиброт-Һаттаваһ» дәп атиди; чүнки улар шу йәрдә
нәпси тақилдиған кишиләрни йәрликкә қойған
еди.□ 35 Кейин хәлиқ Қиброт-Һаттаваһтин йолға
чиқип Һазиротқа келип, Һазиротта тохтиди.

12

Мәрийәм билән Һарунниң Мусаға қара чаплиғанлиғи

1 Мәрийәм билән Һарун Мусаниң Һәбәшлик қизни
хотунлуққа алғини үчүн униңға қарши сөз қилди
(чүнки у һәбәшлик бир қизни алған еди).□ 2 Улар: —
Пәрвәрдигар пәқәт Муса биләнла сөзлишип,
биз билән сөзләшмәптиму? — дейишти. Бу
гәпни Пәрвәрдигар аңлиди. 3 Муса дегән бу адәм
интайин кәмтәр-мөмин адәм болуп, бу тәрәптә йәр

□ **11:32 «хомир»** —— Бир «хомир» тәхминән миң литргә баравәр. Бөдүниләрниң йейилиши, шүбһисизки, гөшини қақлаш үчүн еди. □ **11:33 «Пәрвәрдигарниң ғәзиви уларға қозғилип, хәлиқни... урди»** — Худа немишкә хәлиқ қақшиған вақтида әмәс, бәлки дәл бөдүниләргә еғиз тәккәндә уларни урди? Шүбһисизки, У уларни шу ишта синиди. Улар әслидә Униңдин нарази болуп гуманлинип: «Әнди бизгә ким гөш бериду?» — дейишкән еди (4-айәт). Бирақ Худа уларға көз алдида гөш бәргини билән, улар гуманидин товва қилмиди яки тәшәккүр ейтмиди. ■ **11:33** Зәб. 77:29-31 □ **11:34 «Қиброт-Һаттаваһ»** — мәнаси «Нәпсанийәтниң қәбирлири». □ **12:1 «һәбәшлик»** — «Ефиопийәлик» дегәнниң башқичә атилиши. Тексттә, Мусаниң биринчи аяли болған Зиппораһниң һаят яки һаят әмәслиги тоғрилиқ хәвәр берилмәйду.

йүзидикиләр арисида униң алдиға өтидиғини йоқ
еди.
4 Пәрвәрдигар Муса, Һарун вә Мәрийәмгә туюқсиз: —
Силәр үчүңлар жамаәт чедириға келиңлар, —
деди.
Үчилиси чиқип кәлди.
5 Андин Пәрвәрдигар *әрштин* булут түврүги ичидә
чүшүп, жамаәт чедириниң алдида тохтап, Һарун
билән Мәрйәмни қичқиривиди, улар алдиға кәлди.
6 У уларға: — Әнди силәр гепимни аңлаңлар,
әгәр силәрниң араңларда пәйғәмбәр болса, Мән
Пәрвәрдигар аламәт көрүнүштә униңға Өзүмни
аян қилимән, чүшидә униң билән сөзлишимән.
7 Лекин қулум Мусаға нисбәтән ундақ әмәс; у барлиқ
аиләм ичидә толиму садиқтур; 8 Мән униң билән
тепишмақ ейтип олтармай, йүзму йүз туруп бевиситә
сөзлишимән; у Мән Пәрвәрдигарниң қияпитини
көрәләйду. Әнди силәр немишкә қулум Муса
тоғрилиқ яман гәп қилиштин қорқмидиңлар? —
деди.□ ■
9 Пәрвәрдигарниң отлуқ ғәзиви уларға қозғалди вә у
кетип қалди.

Мәрйәмниң мохо болуп қалғанлиғи

10 Шуниң билән булут жамаәт чедири үстидин кәтти,
вә мана, Мәрйәм худди аппақ қардәк песә-мохо болуп
кәтти; Һарун бурулуп Мәрйәмгә қаривиди, мана, у
песә-мохо болуп қалған еди. 11 Һарун Мусаға: —
Вай ғоҗам! Наданлиқ қилип гуна өткүзүп
қойғанлиғимиз сәвәвидин бу гунани бизниң
үстимизгә артмиғайсән. 12 У худди анисиниң

□ **12:8 «йүзму йүз»** — ибраний тилида «еғизму еғиз». ■ **12:8**
Мис. 33:11; Қан. 34:10

қосиғидин чиққандила бәдини йерим чирик, өлүк
туғулған балидәк болуп қалмиғай! — деди.
13 Шуниң билән Муса Пәрвәрдигарға: — И Тәңри,
униң кесилини сақайтиватқан болсаң, — дәп нида
қилди.
14 Пәрвәрдигар Мусаға: — Әгәр атиси униң
йүзигә түкүргән болса, у йәттә күн хиҗилчилиқ
ичидә турған болатти әмәсму? Әнди у баргаһниң
сиртиға йәттә күн қамап қоюлсун, андин у қайтип
кәлсун, — деди.□
15 Шуниң билән Мәрйәм баргаһ сиртиға йәттә күн
қамап қоюлди, таки Мәрйәм қайтип кәлгичә хәлиқ
йолға чиқмай туруп турди.

13

1 Андин кейин хәлиқ Һазироттин йолға чиқип, Паран
чөлидә баргаһ қурди.

Мусаниң Қанаанни чарлап келишкә он икки чарлиғучи әвәтиши

2 Пәрвәрдигар Мусаға сөз қилип: —
3 Мән Исраилларға мирас қилип бәргән Қанаан
земинини чарлап келишкә адәмләрни әвәткин;
һәр бир ата җәмәткә тәвә қәбилидин бирдин адәм
чиқирилсун, улар өз қәбилисидики әмир болсун, —
деди. 4 Муса Пәрвәрдигарниң әмри бойичә, уларни
Паран чөлидин йолға салди; уларниң һәммиси
Исраилларниң башлири еди.
5 Төвәндикиләр уларниң исимлири: — Рубән
қәбилисидин Заккурниң оғли Шаммуя,

□ **12:14 «атиси униң йүзигә түкүргән болса, у йәттә күн хиҗилчилиқ ичидә турған болатти әмәсму?»** — бу сөзләр ибранийлар арисидики қедимки бир өрп-адәтни көрсәтсә керәк.

6 Шимеон қәбилисидин Хориниң оғли Шафат,
7 Йәһуда қәбилисидин Йәфуннәһниң оғли Каләб,
8 Иссакар қәбилисидин Йүсүпниң оғли Игал,
9 Әфраим қәбилисидин Нунниң оғли Һошия,
10 Бинямин қәбилисидин Рафуниң оғли Палти,
11 Зәбулун қәбилисидин Содиниң оғли Гаддийәл,
12 Йүсүп қәбилисидин, йәни Манассәһ қәбилисидин
Сусиниң оғли Гадди, 13 Дан қәбилисидин
Гималлиниң оғли Аммийәл, 14 Ашир қәбилисидин
Микаилниң оғли Сәтур, 15 Нафтали қәбилисидин
Вофсиниң оғли Наһби, 16 Гад қәбилисидин Макиниң
оғли Геуәл. 17 Мана булар Муса чарлап келиңлар дәп
Қанаан зиминиға әвәткән адәмләрниң исми. Муса
Нунниң оғли Һошияни Йәһошуя дәп атиди.□
18 Муса уларни чарлап келишкә Қанаанға сәпәрвәр
қилип: — Силәр мошу йәрдин Нәгәв чөли
тәрәпкә қарап меңиңлар, андин тағлиқ районға
чиқиңлар.□ 19 У йәрниң қандақ екәнлигини,
у йәрдикиләрниң күчлүк-аҗизлиғини, аз яки
көплүгини көрүп беқиңлар; 20 улар туруватқан
йәрниң қандақ екәнлигини, яхши-яманлиғини
көрүңлар; улар туруватқан шәһәрләрниң қандақ
екәнлигини, баргаһлиқ шәһәр яки сепил-қәлъәлик
шәһәр екәнлигини; 21 у йәрниң мунбәт яки
мунбәтсиз екәнлигини, дәл-дәрәқлириниң бар-
йоқлуғини көрүп келиңлар. Жүрәкликрәк болуп,
мевә-чивилиридин алғач келиңлар, — деди.
Бу чағ дәл үзүм пишип қалған вақит еди. 22 Улар

□ **13:17 «Һошия»** — ибраний тилида «у қутқузиду», «Йәһошуа» — «Пәрвәрдигар (Яһвәһ) қутқузиду» дегән мәнидә. «Әйса» ибраний тилида дәл шу исимдур. □ **13:18 «Нәгәв чөли»** — «Нәгәв» дегән чөл Пәләстинниң җәнуби тәрипидә болуп, мошу йәрдә вә көп башқа йәрләрдә «җәнуп»ни билдүриду.

шу тәрәпләргә чиқип, зиминни Зин чөлидин
тартип таки Һамат еғизиниң йенидики Рәһобқичә
берип чарлашти. 23 Улар җәнуп тәрәптә Һебронға
барди, у йәрләрдә Анақийларниң әвлатлиридин
Аһиман, Шишай, Талмай дегәнләр олтиришлиқ еди.
Әслидә Һеброн шәһири Мисирдики Зоан шәһиридин
йәттә жил илгири ясалған еди.□ 24 Улар «Әшкол
җилғиси»ға кәлди, у йәрдә бир сап үзүми бар
бир үзүм шехини кесип, бир балдаққа есип икки
адәмгә көтәргүзүп маңди; улар азрақ анар билән
әнҗирму елип қайтип кәлди.□ 25 Исраиллар шу
йәрдә кесивалған әшу үзүм сәвәвидин у йәр «Әшкол
җилғиси» («*үзүм сапиғи җилғиси*») дәп аталди.
26 Улар қириқ күндин кейин у йәрләрни чарлап
түгитип, қайтип кәлди.

Чарлиғучиларниң мәлумати

27 Улар келип, Паран чөллүгидики Қадәштә Муса,
Һарун вә пүтүн Исраил җамаити билән көрүшти.
Улар иккиләнгә һәм пүткүл Исраил җамаитигә
мәлумат бәрди һәм зиминниң мевилирини уларға
көрсәтти. 28 Улар Мусаға мәлумат берип: —
Биз өзлири бериңлар дегән йәрләргә бардуқ,
растинла сүт билән һәсәл еқип туридиған йәр
екән, мана булар шу йәрниң мевилири.■ 29 Бирақ у
йәрдикиләр бәк күчтүңгүр екән, шәһәрләр сепиллиқ
болуп һәм пухта-һәйвәтлик екән. Униң үстигә,
биз у йәрдә Анақийларниң әвлатлириниму көрдуқ.
30 Амаләкләр җәнуп тәрәптә туридикән; Һиттийлар,
Йәбусийлар, Аморийлар тағларда туридикән;

□ **13:23 «җәнуп»** — иИбраний тилида «Нәгәв». □ **13:24 «Әшкол»** — мәнаси «үзүмләр». ■ **13:28** Мис. 3:8; 33:3

Қананийлар деңиз бойлирида вә Иордан дәрияси бойлирида туридикән, — деди.
31 Каләб Мусаниң алдида көпчиликни тиничлитип: —
Биз дәрһал атлинип берип у йәрни егиләйли! Чүнки биз чоқум ғалип келимиз — деди.
32 Лекин униң билән биллә чиққан башқилар болса: —
Улар биздин күчлүк екән, шуңа уларға һуҗум қилсақ болмайду, — дейишти. 33 Андин чарлиғучилар өзлири чарлап кәлгән зиминниң әһвалидин Исраилларға яман мәлумат берип:
— Биз кирип чарлап өткән зимин болса өз аһалисини йәйдиған зимин екән; биз у йәрдә көргәнләрниң һәммиси йоған адәмләр екән. 34 Биз у йәрләрдә «Нәфилийләр» дегән *гигант* адәмләрни көрдуқ (дәрвәқә Анақийларниң әвлатлири Нәфилийләрдин чиққандур); биз өзимизгә қарисақ чекәткидәк туридикәнмиз, биз уларғиму шундақ көринидикәнмиз, — деди.□

14

Исраилларниң тапа-тәнә қилиши

1 Шуниң билән барлиқ җамаәт дад-пәряд көтирип жиғлиди; улар кечичә жиға-зерә қилишип чиқти.

□ **13:34 «Нәфилийләр» — топандин илгири пәйда болған гигантлар еди.** һәммиси топанда йоқитилған болғачқа, чарлиғучиларниң шу гепи пәқәт өзлириниң тоқуған әпсанилири, халас. Гәрчә «Анақийлар»му гигантлар болсиму («Қан.» 9:1-2ни көрүң), уларниң «Нәфилийләр» билән һеч қандақ мунасивити йоқ еди. Һалбуки, роһий җәһәттин бу гигантларниң «Нәфилийләр»ниң әслидики келип чиқиши билән мунасивити болуши мүмкин («Яр.» 6:1-4).

2 Исраиллар Муса билән Һарунға тапа-тәнә қилип:
— Биз балдурла Мисирда өлүп кәтсәк
боптикән! Мошу чөл-җәзиридә өлүп кәтсәк
боптикән! 3 Пәрвәрдигар немишкә бизни қилич
астида өлсун, хотун бала-җақилиримиз булинип,
дүшмәнниң олҗиси болсун дәп бизни бу йәргә
башлап кәлгәнду? Униңдин көрә, Мисирға қайтип
кәткинимиз яхши әмәсму? — дәп ғотулдашти.
4 Шуниң билән улар бир-биригә: — Башқидин бир
башлиқ тикләп Мисирға қайтип кетәйли, —
дейишти.
5 Муса билән Һарун пүтүн Исраил җамаити алдида
жиқилип дүм ятти. 6 Шу йәрни чарлап кәлгәнләр
ичидики Нунниң оғли Йәшуа билән Йәфуннәһниң
оғли Каләб кийимлирини житип, 7 пүтүн Исраил
җамаәтчилигигә: — Биз чарлап келишкә өтүп
барған зимин интайин бәк яхши зимин
екән. 8 Әгәр Пәрвәрдигар биздин сөйүнсә, бизни
шу зиминға, йәни һәсәл билән сүт еқип туридиған
шу зиминға башлап берип, уни бизгә бериду.
9 Силәр пәқәт Пәрвәрдигарға асийлиқ қилмаңлар!
У зиминидикиләрдин қорқмаңлар, чүнки улар
бизгә нисбәтән бир ғизадур; уларниң панаһдарлири
улардин кәтти, Пәрвәрдигар болса биз билән биллә;
улардин қорқмаңлар, — деди.■
10 Һалбуки, пүткүл җамаәт тәрәп-тәрәптин: —
У иккисини чалма-кесәк қилип өлтүрүветәйли,
дейишти. Лекин Пәрвәрдигарниң җуласи җамаәт
чедирида Исраилларға аян болди.

Худаниң җазаси, Мусаниң хелқ үчүн нида қилғанлиғи

■ **14:9** Қан. 20:3

11 Пәрвәрдигар Мусаға: — Бу хәлиқ Мени
қачанғичә мәнситмәйду? Гәрчә уларниң
оттурисида шунчә мөҗизилик аламәтләрни
яратқан болсамму, лекин улар Маңа қачанғичә
ишинишмәйдикән? 12 Мән уларни ваба билән уруп
йоқитимән, шуниң билән сени улардин техиму чоң
вә қудрәтлик бир әл қилимән, — деди.
13 Муса болса Пәрвәрдигарға мундақ деди: —
«Бундақ болидиған болса бу ишни мисирлиқлар
аңлап қалиду, чүнки Сән улуқ қудритиң билән
бу хәлиқни уларниң арисидин елип чиққан
един;■ 14 вә Мисирлиқлар бу ишни шу зиминдики
хәлиқләргиму ейтиду. У зиминдики аһалиму Сән
Пәрвәрдигарниң бу хәлиқниң арисида екәнлигиңни,
Сән Пәрвәрдигарниң уларниң алдида йүзму-йүз
көрүнгәнлигиңни, Сениң булутиң дайим уларға сайә
чүшүрүп кәлгәнлигини, шундақла Сениң күндүзи
булут түврүгидә, кечиси от түврүгидә уларниң
алдида маңғанлиғиңни аңлиған еди.■ 15 Әнди
Сән бу хәлиқни худди бир адәмни өлтүргәндәк
өлтүрүвәтсәң, Сениң нам-шөһритиңни аңлиған
әлләрниң һәммиси: 16 «Пәрвәрдигар бу хәлиқни
Өзи уларға беришкә қәсәм қилған зиминға
башлап баралмайдиғанлиғи үчүн, шуңа уларни
әшу чөл-җәзиридә өлтүрүветипту» дәп қалиду.■
17 Әнди өтүнимәнки, Рәббим қудритиңни җари
қилдурғайсән, Өзүңниң: 18 «Пәрвәрдигар асанлиқчә
аччиқланмайду, Униң меһир-муһәббити тешип
туриду; У гуна вә итаәтсизликни кәчүриду, лекин
гунакарларни һәргиз гунасиз дәп қаримайду,
атиларниң қәбиһлигини атисидин балисиғичә, һәтта
нәврә-чәврилиригичә уларниң үстигә жүкләйду»

■ **14:13** Мис. 32:12 ■ **14:14** Мис. 13:21; 40:38 ■ **14:16** Қан. 9:28

дегиниңдәк қилғайсән.□ ■ 19 Меһрий-шәпқитиңниң
кәңрилиги бойичә, Мисирдики чағдин таки
һазирғичә дайим кәчүрүп кәлгиниңдәк, бу хәлиқниң
қәбиһлигини кәчүргәйсән!».
20 Пәрвәрдигар: — «Бопту, сән дегәндәк уларни
кәчүрдүм. 21 Лекин Өз һаятим билән қәсәм
қилимәнки, пүткүл йәр йүзи Мән Пәрвәрдигарниң
шан-шәриви билән толиду.
22 Һалбуки, Мениң җулайимни, Мисирда вә чөл-
җәзиридә көрсәткән мөҗизилик аламәтлиримни
көрүп турупму Мени мошундақ он қетимлап
синап йәнә авазимға қулақ салмиғанлар, 23 Мән
қәсәм ичип уларниң ата-бовилириға мирас қилип
беримән дегән у зиминни һәргиз көрәлмәйду; Мени
мәнситмигәнләрдин бириму у жутни көрәлмәйду.■
24 Лекин өзидә башқичә бир роһниң болғини, пүтүн
қәлби билән Маңа әгәшкини үчүн қулум Каләбни у
киргән йәргә башлап киримән; униң әвлатлириму
у йәргә мирасхор болиду.■ 25 (шу чағда Амаләкләр
билән Қананийлар *тағлиқ* җилғиларда турувататти)
— Әтә силәр йолуңлардин бурулуп, Қизил
Деңизға баридиған йол билән меңип чөлгә сәпәр
қилиңлар» — деди.

Пәрвәрдигарниң Исраилларни җазалиши

26 Пәрвәрдигар Муса билән Һарунға сөз қилип мундақ
деди:

□ **14:18 «атиларниң қәбиһлигини атисидин балисиғичә, һәтта нәврә-чәврилиригичә уларниң үстигә жүкләйду»** — бу муһим сөз тоғрилиқ «Әзакиял»дики «қошумчә сөз»имизни (18-, 33-баплар тоғрилиқ) көрүң. ■ **14:18** Мис. 20:5; 34:6; Қан. 5:9; Зәб. 85:15; 102:8; 144:8; Юн. 4:2 ■ **14:23** Қан. 1:35, 36 ■ **14:24** Йә. 14:8, 9

27 — Мән Мениң яман гепимни қилип
ғотулдишидиған бу рәзил жамаәткә
қачанғичә чидишим керәк? Исраилларниң
Мениң яман гепимни қилғанлири, шу *тохтавсиз*
ғотулдашлириниң һәммисини аңлидим.■ 28 Сән
уларға: — Пәрвәрдигар мундақ дәйду: «Мән
һаятим билән қәсәм қилимәнки, хәп, Мән силәргә
қулиқимға киргән сөзлириңлар бойичә муамилә
қилмайдиған болсам!■ 29 Силәрниң өлүгүңлар
мошу чөлдә ятиду; силәрниң ичиңларда санақтин
өткүзүлгәнләр, йәни йеши жигирмидин ашқан,
Мениң яман гепимни қилип ғотулдиғанларниң
һәммиси пүтүн сани бойичә■ 30 Силәргә қол көтирип
қәсәм қилип, туралғуңлар қилип беримән дегән
зиминға һеч кирәлмәйду; пәқәт Йәфуннәһниң
оғли Каләб билән Нунниң оғли Йәшуала кириду.■
31 Силәрниң кичик балилириңлар, йәни «Булинип,
дүшмәнниң олҗиси болуп қалиду» дейилгәнләрни
Мән башлап киримән, улар силәр кәмситкән у
зиминдин бәһримән болиду. 32 Бирақ силәр
болсаңлар, силәр жиқилип, өлүгүңлар бу чөлдә
қалиду. 33 Силәрниң балилириңлар бузуқлук-
вапасизлиғиңларниң әлимини тартип, өлүгүңлар
чөлдә йоқалғичә, бу чөлдә қириқ жил сәргәрдан
болуп жүриду.□ 34 Силәрниң шу зиминни чарлиған
күнлириңларниң сани бойичә, қириқ күнниң һәр бир
күнини бир жил һесаплап, қәбиһликлириңларни
қириқ жил өз үстүңларға елип жүрисиләр; шу
чағда Мениң өзүңлардин ятлашқинимниң немә

■ **14:27** Зәб. 105:24-26 ■ **14:28** Чөл. 26:65; 32:11 ■ **14:29** Қан. 1:35; Ибр. 3:17 ■ **14:30** Йә. 14:6 □ **14:33** **«бузуқлук-вапасизлиғиңлар»** — ибраний тилида «паһишивазлиқлириңлар». Худадин езип кетиш Тәврат-Инжилда «паһишивазлиқ» дәп һесаплиниду.

екәнлигини билип йетисиләр» — дегин.■ 35 Мән
Пәрвәрдигар шундақ дегән екәнмән, жиғилип Маңа
қарши чиққан бу рәзил хәлиқ җамаитигә Мән
чоқум шундақ қилимән; улар мошу чөл-җәзиридә
йәветилиду, шу йәрдә өлиду.
36 Муса у зиминни чарлап келишкә әвәткәнләр
қайтип кәлгәндә, у зимин тоғрилиқ яман хәвәр елип
келиш билән пүтүн җамаәтни ғотулдитип, Мусаниң
яман гепини қилғузғанлар, 37 йәни у зимин тоғрилиқ
яман хәвәр әкәлгән бу кишиләрниң һәммиси
ваба кесили тегип Пәрвәрдигарниң алдида өлди.■
38 Зиминни чарлап келишкә барған адәмләр ичидин
пәқәт Нунниң оғли Йәшуа билән Йәфуннәһниң оғли
Каләбла һаят қалди.

Өз мәйличә һуҗумға өтүп мәғлуп болуп қечиш

39 Муса бу гәпләрни пүткүл Исраил җамаитигә
ейтивиди, һәммиси бәк һәсрәт чәкти. 40 Улар әтигән
таң атқанда туруп таққа чиқип: — Мана биз
кәлдуқ! Пәрвәрдигар ейтқан жутқа чиқип һуҗум
қилайли; чүнки биз гуна қилдуқ, — дейишти.
41 — Силәр йәнә немишкә Пәрвәрдигарниң
әмригә хилаплиқ қилисиләр? — деди Муса,
— Бу иш ғәлибилик болмайду!■ 42 Пәрвәрдигар
араңларда болмиғачқа, дүшмәнниң қиличи астида
өлүп, мәғлуп болмаслиғиңлар үчүн һуҗумға
чиқмаңлар. 43 Чүнки Амаләкләр билән Қананийлар
у жутта, силәрниң алдиңларда туриду; силәр қилич
астида өлүп кетисиләр; чүнки силәр Пәрвәрдигардин
тенип кәттиңлар, Пәрвәрдигар силәр билән биллә
болмайду.

■ **14:34** Зәб. 94:8-11 ■ **14:37** 1Кор. 10:10; Йәһ. 5 ■ **14:41** Қан. 1:41

44 Лекин, гәрчә Пәрвәрдигарниң әһдә сандуғи вә Муса
баргаһтин қозғалмиған болсиму, улар йәнила өз
мәйличә таққа чиқип һуҗумға өтти. 45 Шуниң билән
Амаләкләр билән шу тағда турушлуқ Қананийлар
чүшүп уларни таки Хормаһғичә қоғлап, битчит
қилип қирғин қилди.

15

Түрлүк қурбанлиқлар тоғрисидики қаидә-низам

1 Пәрвәрдигар Мусаға сөз қилип мундақ деди: —
2 Сән Исраилларға мундақ дегин: — Силәр
маканлишишиңлар үчүн силәргә тәқдим
қилип беридиған зиминға киргән
чеғиңларда, 3 әгәр Пәрвәрдигарға атап отта
сунулидиған, униңға хушбуй болсун дәп бирәр
һәдийә-қурбанлиқ қилмақчи болсаңлар, қурбанлиқ
кала яки қой-өшкә падисидин болсун. У
көйдүрмә қурбанлиқ болсун, қәсәмни ада қилиш
қурбанлиғи болсун, ихтиярий қурбанлиқ яки
силәргә бекитилгән һейтлардики зөрүр қурбанлиқ
болсун,□ 4-5 қурбанлиқ сунғучи киши Пәрвәрдигарға
атиғиниға бир ашлиқ һәдийәсини қошуп кәлтүрсун.
Көйдүрмә қурбанлиқ яки башқа қурбанлиқ қоза
болса, ундақта ашлиқ һәдийәси зәйтун мейидин бир
һинниң төрттин бири иләштүрүлгән есил ундин
әфаһниң ондин бири болсун; униңға йәнә шарап

□ **15:3 «бирәр һәдийә-қурбанлиқ қилмақчи болсаңлар»** — бу айәттә көздә тутулған қурбанлиқларниң һәммиси «көйдүрмә қурбанлиқ» яки «енақлиқ қурбанлиғи»дур (5-айәтни көрүң).

һәдийәси сүпитидә төрттин бир һин шарапни қушуп
сунсун.□ ■
6 Қурбанлиғиң қочқар болса, сән униңға ашлиқ
һәдийәси сүпитидә үчтин бир һин зәйтун мейи
иләштүрүлгән есил ундин әфаһниң ондин иккиси
болсун 7 вә шарап һәдийәси сүпитидә төрттин бир
һин шарапни қушуп сунсун; булар Пәрвәрдигарға
хушбуй чиқарсун дәп сунулсун. 8 Әгәр сән
Пәрвәрдигарға көйдүрмә қурбанлиқ, яки қәсәм
ада қилиш қурбанлиғи яки енақлиқ қурбанлиғи
сүпитидә топақ атиған болсаң, 9 ундақта топаққа
ашлиқ һәдийә сүпитидә йерим һин зәйтун мейи
иләштүрүлгән есил ундин әфаһниң ондин үчини,
10 шарап һәдийә сүпитидә йерим һин шарапни қошуп
сунғин; булар Пәрвәрдигарға атилип отта сунулуп,
хушбуй чиқарсун дәп кәлтүрүлсун.
11 Һәр бир сунулған топақ, қочқар, қоза яки
оғлаққа нисбәтән мошундақ қилинсун. 12 Силәр
сунидиғиниңларниң сани бойичә, һәр хил
қурбанлиқниң саниға қарап шундақ қилисиләр.
13 Шу зиминда туғулғанларниң һәммиси
Пәрвәрдигарға хушбуй чиқарсун дәп, отта
сунулидиған қурбанлиқ қилмақчи болса әнә шундақ
қилсун. 14 Шуниңдәк силәр билән биллә туруватқан
мусапир яки әвлатму-әвлат силәр билән биллә
туруватқанлар болса, хушбуй чиқарсун дәп отта
сунулидиған қурбанлиқ қилмақчи болса, силәр
қандақ қилған болсаңлар, уларму шундақ қилсун.
15 Пүткүл жамаәткә, мәйли силәр болуңлар яки силәр
билән биллә туруватқан мусапир болсун, һәммиңлар

□ **15:4-5 «бир әфаһ»** — тәхминән 2 күрә яки 22 литр еди. Бир һин тәхминән 3.6 литр еди. ■ **15:4-5** Лав. 2:1; 6:14

үчүн охшаш бир бәлгүлимә болиду; силәр үчүн
дәвирму-дәвир әбәдий бир бәлгүлимә болиду;
Пәрвәрдигар алдида силәр қандақ болсаңлар,
мусапирларму шундақтур.■ 16 Силәргиму,
араңларда туруватқан мусапирларғиму охшаш бир
қанун-бәлгүлимә, охшаш бир һөкүм болсун.
17 Пәрвәрдигар Мусаға сөз қилип мундақ деди: —
18 Сән Исраилларға сөз қилип уларға мундақ дегин:
— «Силәр Мән силәрни әкиридиған зиминға йетип
барғанда, 19 шу йәрдин чиққан ашлиқни йәйдиған
чеғиңларда, Пәрвәрдигарға бир «көтәрмә һәдийә»
тәқдим қилиңлар. 20 Силәр һәр бир йеңи хемирдин
пишқан нанлардин бирини «көтәрмә һәдийә» қилип
тәқдим қилиңлар; силәр уни тәқдим қилғанда худди
хаманниң «көтәрмә һәдийә»сигә охшаш болсун.□
21 Дәвирдин-дәвиргә силәр дәсләпки һосулдин
чиққан хемирдин бир нанни «көтәрмә һәдийә»
сүпитидә Пәрвәрдигарға сунуңлар.

Билмәй қилған гунайи үчүн кафарәт кәлтүрүш

22 Әгәр силәр өзүңлар билмәй езип гуна қилип,
Пәрвәрдигарниң Мусаға буйруған бу барлиқ

■ **15:15** Мис. 12:49; Чөл. 9:14 □ **15:20** **«Силәр һәр бир йеңи хемирдин пишқан наналардин бирини «көтәрмә һәдийә» қилип тәқдим қилиңлар»** — башқа бир хил тәрҗимиси: «Силәр дәсләпки һосулдин чиққан хемирдин бир нан пиширип уни «көтәрмә һәдийә» қилип тәқдим қилиңлар» (бирақ тәрҗимимиз «Әз.» 44:30дин қариғанда тоғрирақ болуши мүмкин). **«хаманниң «көтәрмә һәдийә»сигә охшаш болсун»** — оқурмәнләргә мәлумки, Исраиллар йеңи пишқан һосулниң тунҗа қисмини хамандин айрип, Худаға атиши керәк («Мис.» 23:19, 34:22 вә 26ни көрүң.)

әмирлиригә әмәл қилмиған болсаңлар,□ 23 йәни Пәрвәрдигар буйруған күндин етиварән барлиқ әвлатлириңларғичә Пәрвәрдигарниң Мусаниң вастиси билән силәргә буйруған барлиқ ишлириға әмәл қилмиған болсаңлар, 24 җамаәт шундақ бирәр гунаниң билмәй өткүзүлгәнлигидин хәвәрсиз болса, ундақта пүткүл җамаәт Пәрвәрдигарға хушбуй чиқарсун дәп яш бир топақни көйдүрмә қурбанлиқ сүпитидә сунсун һәмдә қаидә-низам бойичә униңға мунасивәтлик ашлиқ һәдийә билән шарап һәдийәни қошуп сунсун, вә униң үстигә бир текини гуна қурбанлиғи сүпитидә сунсун. 25 Шу йол билән каһин пүткүл Исраил җамаити үчүн кафарәт кәлтүрүп, бу гуна улардин кәчүрүм қилиниду; чүнки бу билмәй өткүзүп қойған гуна вә улар өзлириниң билмәй өткүзүп қойған гунайи үчүн қурбанлиқ, йәни Пәрвәрдигарға атап отта сунулидиған қурбанлиқ вә гуна қурбанлиғини бирликтә Пәрвәрдигар алдиға сунған. 26 Бу гуна пүткүл Исраил җамаити билән уларниң арисида туруватқан мусапирларниң һәммисидин кәчүрүм қилиниду, чүнки бу пүткүл хәлиқ билмәй туруп өткүзүп қойған гунадур.

27 Әгәр бир киши билмәстин гуна қилип қойған болса, у бир яшлиқ бир чиши оғлақни гуна қурбанлиғи сүпитидә сунсун.■ 28 Каһин шу йол билән билмәй гуна қилип қойған адәм үчүн кафарәт кәлтүриду; униң үчүн кафарәт кәлтүрсә униң Пәрвәрдигар алдида билмәй өткүзгән гунайи

□ **15:22** **«әмәл қилмиған болсаңлар»** — бу айәтләрдә көздә тутулған гуна Худаниң әмирлиригә **әмәл қилмаслиқтин** ибарәт; «Лав.» 4-бапта тилға елинған қурбанлиқлар Худаниң әмирлиригә **хилаплиқ қилған ишларға** кафарәт кәлтүридиған қурбанлиқлардин ибарәт. ■ **15:27** Лав. 4:27

униңдин кәчүрүм қилиниду. 29 Билмәй бирәр
сәһвәнлик өткүзүп қойған барлиқ кишиләргә,
мәйли шу зиминда туғулған Исраиллар болсун яки
уларниң арисида туруватқан мусапирларға болсун,
— силәрниң һәммиңларға охшаш бир қанун-
бәлгүлимә тәтбиқлиниду.

Билип туруп қилған гуналар тоғрилиқ

30 Лекин жүригини қаптәк қилип иш көргән
киши, мәйли у зиминда туғулған болсун яки
мусапир болсун, Пәрвәрдигарға һақарәт кәлтүргән
болиду; у һаман өз хәлқидин үзүп ташлиниду.
31 У Пәрвәрдигарниң сөзини мәнситмигән екән,
Пәрвәрдигарниң әмригә хилаплиқ қилған екән;
шуниң үчүн у чоқум үзүп ташлиниду; гунайи өзиниң
бешиға чүшиду.

Шабат күнигә хилаплиқ қилғучиларға берилидиған жаза

32 Исраиллар чөл-жәзиридики вақитлирида, бир
кишиниң шабат күнидә отун тәргәнлиги байқалди.□
33 Отун териватқанлиғини байқап қалғанлар уни
Муса, Һарун вә пүткүл жамаәтниң алдиға елип
кәлди. 34 Уни қандақ бир тәрәп қилиш керәклиги
техи көрситилмигәчкә, улар уни қамап қойди.■
35 Пәрвәрдигар Мусаға: — У адәм өлтүрүлмисә
болмайду; пүтүн жамаәт уни баргаһниң тешиға
әпчиқип чалма-кесәк қилип өлтүрсун, — деди.
36 Андин пүтүн жамаәт у адәмни баргаһ сиртиға

□ **15:32 «бир кишиниң шабат күнидә отун тәргәнлиги байқалди»** — шүбһисизки, бу вақиә жуқуриқи 30-31-айәттики принсипқа мисал кәлтүрүлүш үчүн баян қилиниду. ■ **15:34** Лав. 24:12

әпчиқип, худди Пәрвәрдигар Мусаға буйруғандәк, чалма-кесәк қилип өлтүрди.

Кийим-кечәкләргә чуча тутуш низами

37 Пәрвәрдигар Мусаға сөз қилип мундақ деди: —
38 Сән Исраилларға мундақ дегин, улар әвлатму-
әвлат кийим-кечәклириниң чөрисигә чучиларни
тутсун һәм бүҗигидики чучилириниң һәр биригә
көк шойна тикип қойсун;■ 39 бу хил чучилар
силәрниң уни тикип турушуңлар үчүн болиду; уни көргәндә Пәрвәрдигарниң барлиқ әмирлирини есиңларда тутуп, уларға әмәл қилишиңлар үчүн бу силәргә бир әсләтмә болиду; шуниңдәк силәрниң һазирқидәк өзүңларниң көңлүңлар вә көзүңларниң кәйнигә кирип, қатирап бузуқлуқ
қилип кәтмәслигиңлар,□ 40 Мениң барлиқ
әмирлиримни әстә тутушуңлар һәм униңға әмәл қилип, Худайиңларға атап пак-муқәддәс болушуңлар
үчүн болсун. 41 Мән Худайиңлар болуш үчүн силәрни
Мисир зиминидин елип чиққан Пәрвәрдигардурмән; Мән Пәрвәрдигар Худайиңлардурмән.

16

Кораһ, Датан вә Абирамниң асийлиқ қилиши

1 Лавийниң әвриси, Коһатниң нәвриси, Изһарниң оғли Кораһ вә Рубәнниң әвлатлиридин Елиабниң оғуллири Датан билән Абирам вә Пәләтниң оғли

■ **15:38** Қан. 22:12; Мат. 23:5 □ **15:39** **«бузуқлуқ»** — Тәвраттики көп қисимларда көрситилгән бу «бузуқлуқ»ниң һәм җисманий җәһәти (әйш-ишрәт) һәм роһий җәһәти (бутпәрәслик қилип Худаға вапасизлиқ қилиш) бардур.

Он■ 2 Исраиллар ичидики җамаәт әмирлири болған,
җамаәт ичидин сайлап чиқилған мөтивәрләрдин
икки йүз әллик кишини башлап келип Мусаға қарши
чиқти. 3 Улар жиғилип Мусаға қарши һәм Һарунға
қарши чиқип: —
Силәр һәддиңлардин бәк аштиңлар, пүткүл
җамаәтниң һәммиси пак-муқәддәс, Пәрвәрдигарму
уларниң арисида, шундақ туруғлуқ силәр немә
дәп өзүңләрни Пәрвәрдигарниң җамаитидин үстүн
қоюсиләр? — деди.
4-5 Муса уларниң гепини аңлап дүм жиқилип, Кораһ
билән униң гуруһидикиләргә сөз қилип: —
Әтә әтигәндә Пәрвәрдигар кимләрниң Өзигә мәнсуп
екәнлигини, кимләрниң пак-муқәддәс екәнлигини
аян қилиду; шу кишини Өзигә йеқинлаштуриду;
кимни таллиған болса, уни Өзигә йеқинлаштуриду.
6 Силәр мундақ қилиңлар: — Сән Кораһ вә сениң
гуруһиңдикиләр һәммиси хушбуйданларни
әпкелиңлар; 7 әтә Пәрвәрдигарниң алдида
хушбуйданларға от йеқип, хушбуйни униң
үстигә қоюңлар; Пәрвәрдигар кимни таллиса, шу
муқәддәс-пак болған болсун! Әй силәр Лавийлар,
һәддиңлардин бәк аштиңлар! — деди.
8 Муса йәнә Кораһқа:
— И Лавийлар, гепимгә қулақ селиңлар.
9-10 Исраилниң Худаси Пәрвәрдигар силәрни
Өзиниң чедириниң ишлирини қилсун дәп һәмдә
җамаәтниң алдида уларниң хизмитидә болсун
дәп Өзигә йеқинлаштуруш үчүн силәрни Исраил
җамаитидин айрип чиққан — йәни Пәрвәрдигар
сени вә сениң һәммә қериндашлириң
болған Лавийниң әвлатлирини бирдәк
Өзигә йеқинлаштурғанлиғи силәрчә кичик

■ **16:1** Чөл. 26:9; 27:3; Йәһ. 11

ишму? Силәр йәнә техи каһинлиқ вәзиписини
тама қиливатамсиләр?□
11 Шу вәҗидин сән вә сениң
гуруһиңдикиләр һәммиси жиғилип Пәрвәрдигарға
қарши чиқиветипсиләр-дә; Һарун немиди, силәр
униң үстидин шунчилик ағринип ғотулдишип
кәткидәк? — деди.
12 Муса Елиабниң оғли Датан билән Абирамни
қичқирип келишкә адәм әвәтивиди, улар:
— Бармаймиз!
13 Сениң бизни сүт билән һәсәл
ақидиған зиминдин башлап чиқип бу чөл-җәзиридә
өлтәрмәкчи болғанлиғиңниң өзи кичик ишму? Сән
техи өзүңни падиша һесаплап бизниң үстимиздин
һөкүмранлиқ қилмақчиму?□
14 Һалбуки, сән бизни
сүт билән һәсәл ақидиған жутқа башлап кәлмидиң,
етиз вә үзүмзарлиқларниму бизгә мирас қилип
бәрмидиң. Сән бу хәқниң көзиниму оювалмақчиму?
Биз бармаймиз! — деди.
15 Буни аңлап Муса қаттиқ ғәзәплинип
Пәрвәрдигарға: —
Уларниң соғат-һәдийәсигә етивар қилмиғайсән; мән
уларниң һәтта бирәр ешигиниму тартивалмидим,
бирәр адимигиму һеч зиян-зәхмәт йәткүзмидим, —
деди.■

Худаниң җазаси

□ **16:9-10 «Пәрвәрдигар силәрни, *йәни Лавийларни*...** Өзигә йеқинлаштуруш үчүн силәрни Исраил җамаитидин айрип чиққан...» — оқурмәнләрниң есидә болуши керәкки, Худа әслидә Лавий қәбилиси ичидин Һарун вә униң әвлатлирини өзигә каһин болушқа таллиған еди, қалған Лавийларни муқәддәс чедирдики хизмәттә болуп каһинларға ярдәмчи рольда болушқа бекиткән еди. □ **16:13 «бизни сүт билән һәсәл ақидиған зиминдин башлап чиқип...»** — мошу адәмләр Мисир зиминини махтимақчи болуп, шу йәрдики қуллуқ һаятини пүтүнләй унтуди. ■ **16:15** 1Сам. 12:3

16 Муса Кораһқа: —
Әтә сән вә сениң гуруһиңдикиләр — сән, улар вә Һарун Пәрвәрдигарниң алдиға келиңлар.
17 һәр бириңлар өзүңларниң хушбуйданлириңларни әкилип униң үстигә хушбуйни селиңлар; һәр бириңлар өзүңларниң хушбуйданлириңларни, йәни җәмий икки йүз әллик хушбуйданни елип уни Пәрвәрдигарниң һозурида тутуп туруңлар; сәнму, Һарунму һәр бириңлар өз хушбуйданлириңларни елип келиңлар, — деди.
18 Шуниң билән һәр бир адәм өзиниң хушбуйданини елип, отни йеқип, хушбуй селип, Муса вә Һарун билән бирликтә җамаәт чедириниң дәрвазиси алдида турушти.
19 Кораһ Муса билән Һарунға һуҗум қилғили пүтүн җамаәтни жиғип җамаәт чедириниң дәрвазиси алдиға келивиди, Пәрвәрдигарниң җуласи пүткүл җамаәткә аян болди.
20 Пәрвәрдигар Муса билән Һарунға сөз қилип: —
21 Силәр бу хәлиқниң арисидин нери туруңлар, мән көз жумуп ачқичә уларни жутуветимән, — девиди,
22 Муса билән Һарун дүм жиқилип: —
И Тәңрим, барлиқ әт егилириниң роһлириниң Худаси, бир адәм гуна қилса, ғәзивиңни пүтүн җамаәткә чачамсән? — деди.■
23 Пәрвәрдигар Мусаға сөз қилип: —
24 Сән җамаәткә: «Силәр Кораһ, Датан вә Абирамниң турар җайлиридин айрилип улардин нери кетиңлар» — дәп буйруқ бәр, — деди.
25 Шуниң билән Муса орнидин туруп Датан билән Абирам тәрәпкә қарап манди; Исраил ақсақаллириму униңға әгишип манди.
26 Муса җамаәткә: — Силәрдин өтүнимән, бу рәзил

■ **16:22** Чөл. 27:16; Ибр. 12:9

адәмләрниң чедирлиридин жирақ кетиңлар,
уларниң барлиқ гуналири сәвәвидин улар билән
биллә вәйран болмаслиғиңлар үчүн уларниң һеч
нәрсисигә қол тәккүзмәңлар, — деди.
27 Шуниң билән жамаәт Кораһ, Датан, Абирамниң
чедирлириниң төрт әтрапидин нери кәтти; Датан
билән Абирам болса өз аяллирини, оғул-қизлирини
вә бовақлирини елип чиқип өз чедириниң ишиги
алдида турди.
28 Муса: — Буниңдин силәр шуни
билисиләрки, бу ишларниң һәммиси мениң
көңлүмдин чиққан әмәс, бәлки Пәрвәрдигар
мени уларни ада қилишқа әвәткән: 29 — әгәр бу
адәмләрниң өлүми адәттики адәмләрниң
өлүмигә охшаш болидиған яки уларниң
бешиға чүшидиған қисмәтләр адәттики
адәмләр дучар болидиған қисмәтләргә
охшаш болидиған болса, Пәрвәрдигар мени
әвәтмигән болатти. 30 Әгәр Пәрвәрдигар йеңи
бир ишни қилип, йәр ағзини ечип уларни вә
уларниң пүтүн нәрсисини жутуп кетиши билән,
улар тирикла тәһтисараға чүшүп кәтсә, у чағда силәр
бу адәмләрниң Пәрвәрдигарни мәнситмигәнлигини
билип қалисиләр, — деди.
31 Мусаниң бу гепи ахирлишиши биләнла уларниң
пути астидики йәр йерилди. 32 Йәр ағзини
ечип уларни барлиқ аилисидикиләр билән,
шуниңдәк Кораһқа тәвә һәммә адәмләрни қоймай
тәәллуқатлири билән қошуп жутуп кәтти.■
33 Шундақ қилип, улар вә уларниң тәвәсидикиләрниң
һәммиси тирикла тәһтисараға чүшүп кәтти, йәр
уларниң үстидә йепилди. Улар шу йол билән

■ **16:32** Чөл. 26:10; 27:3; Қан. 11:6; Зәб. 105:17

җамаәтниң арисидин йоқалди. 34 Уларниң әтрапида
турған Исраилларниң һәммиси уларниң налисини
аңлап: «Йәр бизниму жутуп кетәрмекин!» дейишип
қечишти.
35 Андин Пәрвәрдигарниң алдидин бир от чиқип,
хушбуй сунуватқан һелиқи икки йүз әллик адәмниму
жутуп кәтти.■

Яднамә қилишқа қалдурулған хушбуйданлар

36 Пәрвәрдигар Мусаға мундақ деди: —
37 Сән каһин Һаруннниң оғли Әлиазарға буйруғин, у
хушбуйданларни от арисидин теривелип, чоғлирини
жирақларға чечивәтсун, чүнки у хушбуйданлар
Худаға аталғандур; 38 шуңа өзиниң җениға өзи
замин болған гунакарларниң хушбуйданлирини
теривалғин; улар қурбангаһни қаплаш үчүн соқуп
непиз түникә қилинсун, чүнки бу хушбуйданлар
әслидә Пәрвәрдигарниң һозуриға сунулуп униңға
аталип муқәддәс қилинған. Шундақ қилип улар
кейин Исраилларға ибрәт болидиған ишарәт-бәлгү
болиду.
39 Шуниң билән каһин Әлиазар отта
көйдүрүветилгәнләр сунған мис хушбуйданларни
теривалди; улар қурбангаһни қаплитишқа непиз
түникә қилип соқулди. 40 Шуниң билән *қурбангаһниң
бу қаплимиси* Һаруннниң әвлатлириға ят адәмләрниң
худди Кораһ билән униң гуруһидикиләргә охшаш
қисмәткә қалмаслиғи үчүн, Пәрвәрдигарниң
һозурида хушбуй көйдүрүшкә йеқинлашмаслиғиға
Исраиллар үчүн бир әсләтмә болди. Бу
Пәрвәрдигарниң Мусаниң вастиси билән Әлиазарға
буйруғанлиридур.

■ **16:35** Зәб. 105:18

Җамаәтниң Һаронниң ялвуруши сәвәвидин қутулуп қелиши

41 Әтиси пүткүл Исраил җамаити Муса билән Һарунниң яман гепини қилип: —

Силәр Пәрвәрдигарниң хәлқини өлтүрдүңлар, — дәп ғотулдашти. 42 Вә шундақ болдики, җамаәт Муса билән Һарунға һуҗум қилишқа жиғиливатқанда, җамаәт бурулуп җамаәт чедириға қаривиди, вә мана, булут чедирни қапливалди һәм Пәрвәрдигарниң җуласи аян болди. 43 Шуниң билән Муса билән Һарун җамаәт чедириниң алдиға берип турди.
44 Пәрвәрдигар Мусаға сөз қилип: —

45 Мән көзни жумуп ачқичә уларни йоқитип ташлишим үчүн иккиңлар бу җамаәттин чиқип нери кетиңлар, — дәп буйрувиди, иккилән жиқилип йәрдә дүм ятти. 46 Муса Һарунға: —

Сән хушбуйданни елип униңға қурбангаһтики оттин сал, униңға хушбуй қоюп, улар үчүн кафарәт кәлтүрүшкә тезликтә җамаәтниң арисиға апар; чүнки қәһр-ғәзәп Пәрвәрдигарниң алдидин чиқти, ваба басқили турди, — деди. 47 Һарун Мусаниң дегинидәк қилип, хушбуйданни елип җамаәтниң арисиға жүгүрүп кирди; вә мана, ваба кишиләрниң арисида башланған еди; у хушбуйни хушбуйданға селип, хәлиқ үчүн кафарәт кәлтүрди. 48 У өлүкләр билән тирикләр оттурисида турувиди, ваба тохтиди.
49 Кораһниң вақиәси мунасивити билән өлгәнләрдин башқа, ваба сәвәвидин өлгәнләр он төрт миң йәттә

йүз киши болди.□ 50 Һарун жамаәт чедириниң
дәрвазиси йенида турған Мусаниң йениға йенип
кәлди; ваба тохтиди.

17

Һарунниң һасисиниң чечәклиши

1 Пәрвәрдигар Мусаға сөз қилип мундақ деди: —
2 «Сән Исраилларға сөз қилип, улардин ата жәмәти
бойичә, һәр қәбилиниң әмридин бирдин он икки
һаса алғин; сән уларниң һәр бириниң исмини өзиниң
һасисиға йезип қойғин. 3 Лавий қәбилисиниң
һасисиға Һарунниң исмини язғин, чүнки һәр бир
ата жәмәт қәбилә башлиғи үчүн бир һаса вәкил
болиду. 4 Сән бу һасиларни жамаәт чедиридики
һөкүм-гувалиқ *сандуғиниң* алдиға, йәни Мән сениң
билән көрүшидиған йәргә қойғин.□ ■ 5 Вә шундақ
болидуки, Мән таллиған кишиниң болса, униң
һасиси бих сүриду; шундақ қилип Исраилларниң

□ **16:49 ««Корaһ вә аилисидикиләр» тоғрилиқ — изаһат» — Кораһ вә аилисидикиләр шундақ әшәддий ақивәткә учриғини билән,** униң кейинки бәзи әвлатлири «Зәбур»ниң бәзи қисимлирини (мәсилән, 41-48-күйләрни) язған. Кораһдикиләрниң бәзилири 24-айәттә көрситилгән әмиргә итаәт қилған болса керәк. □ **17:4 «һөкүм-гувалиқ»** — мошу йәрдә «һөкүм-гувалиқ» Худаниң Исраилға болған түп әмирлирини, шундақла униң Исраил билән болған әһдисини көрситиду; Худаниң муқәддәс маһийити вә характери шу әмирләрдә аян қилинғачқа, «һөкүм-гува» дәпму атилиду. Оқурмәнләргә аянки, шу әмирләр әһдә сандуғи ичидә сақлақлиқ таш тахтайлар үстидә пүтүклүк еди. Шуңа бәзидә сандуқ «һөкүм-гувалиқ сандуғи», ибадәт чедири «һөкүм-гувалиқ чедири» дәп атилиду. ■ **17:4** Мис. 25:22

силәргә ғудурашқан гәплирини тохтитип Маңа аңланмайдиған қиливетимән».
6 Шуниң билән Муса Исраилларға шундақ сөз қилди; уларниң һәммә әмирлири униңға бирдин һасини, җәмий болуп он икки һасини бәрди; һәр бир ата җәмәткә бир һаса вәкил болди, Һаронниң һасисиму шуларниң ичидә еди. 7 Муса һасиларни һөкүм-гувалиқ чедириға әкирип Пәрвәрдигарниң һозуриға қойди.
8 Вә шундақ болдики, Муса әтиси һөкүм-гувалиқ чедириға кирививди, мана, Лавий җәмәтигә вәкил болған Һаронниң һасиси бих сүрүп, ғунчилап, чечәкләп, бадам чүшкән еди. 9 Муса һасиларниң һәммисини Пәрвәрдигарниң алдидин елип чиқип, Исраил хәлқигә көрсәтти; улар көргәндин кейин һәр ким өз һасилирини елип кетишти.
10 Пәрвәрдигар Мусаға: — Шу асийлиқ қилғучи балиларға бир агаһ бәлгүси болсун дәп Һаронниң һасисини һөкүм-гуваниң алдиға әкирип қойғин. Шундақ қилсаң сән уларниң ғудурашқан гәплирини тохтитип, Маңа аңланмайдиған қилисән; уларму шуниң билән өлүп кәтмәйду, — деди.□ ■
11 Муса шундақ қилди; Пәрвәрдигар өзигә қандақ буйруған болса у шундақ қилди.
12 Исраиллар Мусаға сөз қилип: —
Биз нәпәстин қалай дәватимиз, биз түгәштуқ, биз һәммимиз түгәштуқ! 13 Пәрвәрдигарниң ибадәт чедириға йеқинлашқанлар өлмәй қалмайду, шундақ екән, биз һәммимиз мутләқ нәпәстин қелишимиз

□ **17:10** **«һөкүм-гува»** — 17:4тики изаһатта көрситилгәндәк, мошу йәрдә «һөкүм-гува» Худаниң Исраилға болған түп әмирлирини көрситиду, шундақла уларни сақлайдиған әһдә сандуғини көрситиду.
■ **17:10** Ибр. 9:4

керәкму? — дейишти.

18

Каһин вә Лавийларниң вәзиписи

1 Пәрвәрдигар Һарунға мундақ деди: —
Сән, оғуллириң вә ата җәмәтиңдикиләр сениң билән
бирликтә муқәддәс җайға мунасивәтлик болған
гунани, шуниңдәк сән вә оғуллириң бирликтә
каһинлиқ вәзиписигә мунасивәтлик болған гунани
үстүңләргә алисиләр.□ 2 Сән қериндашлириң болған
Лавий қәбилисидикиләрни, йәни ата-бовилириңниң
қәбилисидикиләрни өзүң билән бирләштүр һәм
уларни хизмитиңни қилиши үчүн башлап елип кәл;
бирақ сән билән оғуллириң сениң билән бирликтә
һөкүм-гувалиқ чедири алдида хизмәтләрни қилсун.□
3 Улар сениң буйруқлириңға тәйяр туруп, шундақла
чедирдики барлиқ хизмәт-вәзиписини өтәйду;
пәқәт муқәддәс җайдики қача-қуча әсвапларға вә
қурбангаһқа йеқинлашмисун; ундақ қилса, уларму,
силәрму өлүп кетисиләр. 4 Улар сениң билән
бирлишип, җамаәт чедиридики вәзипини өтәп,
қилидиған һәр бир ишини қилсун; пәқәтла һеч ят
кишиләр силәргә йеқинлашмисун. 5 Қәһр-ғәзәп

□ **18:1 «муқәддәс җайға мунасивәтлик болған гуна»** — демәк, муқәддәс җай билән мунасивәтлик мәлум гуна өткүзүлсә, шу гунаниң мәсъулийитини биринчи үстигә алғучи каһинлар һәм Лавийлар болиду; гуна каһинлиқ билән мунасивәтлик иш болса мәсъулийәтни биринчи үстигә алғучи каһинлар болуши керәк. Мошу агаһ, шүбһисизки, 17-баптики вақиә билән мунасивәтлик агаһтур.
□ **18:2 «бирләштүр»** — бу сөз мошу йәрдә вә 4-айәттә ибраний тилида «Лавий» дегән сөз билән ипадилиниду («Яр.» 29:34ни көрүң).

йәнә Исраилларниң бешиға чүшмисун үчүн, силәр
муқәддәс жайдики вәзипә билән қурбангаһдики
вәзипини өтәшкә мәсъул болуңлар. 6 Мана, Мән Өзүм
силәрниң қериндашлириңлар болған Лавийларни
Исраиллар ичидин таллап чиқтим; улар жамаәт
чедириниң ишлирини қилишқа Пәрвәрдигарға
тәқдим қилинған болуп, силәргә соға сүпитидә
ата қилинған.■ 7 Лекин сән вә оғуллириң сениң
билән бирликтә каһинлиқ вәзипәңләрдә туруп,
қурбангаһтики барлиқ ишларни һәм пәрдә ичидики
ишларни бежириңлар; силәрниң вәзипәңләр шундақ
болсун. Каһинлиқ вәзиписини, хизмитимдә
болушуңлар үчүн силәргә соға қилип бәрдим; ят
адәмләр йеқинлашса, өлтүрүветилсун.

Каһинларниң елишқа тегишлик үлүши

8 Пәрвәрдигар Һарунға мундақ деди: —
Мән Маңа сунулған көтәрмә һәдийәләрни, йәни
Исраиллар Маңа муқәддәс дәп атиған барлиқ
нәрсиләрни үлүшүңлар болсун дәп, мана мәңгүлүк
бәлгүлимә билән саңа вә сениң әвлатлириңға тәқдим
қилдим. 9 Исраиллар отта сунидиған, «әң муқәддәс»
нәрсиләрдин силәргә мунулар қалдуруп берилиду:
— уларниң Маңа атап сунған барлиқ
нәрсилири, йәни барлиқ ашлиқ һәдийәләрдин,
барлиқ гуна қурбанлиқлиридин, барлиқ итаәтсизлик
қурбанлиқлиридин «әң муқәддәс» һесапланғанлири,
саңа вә әвлатлириңға ата қилиниду. 10 Сән шу
үлүшүңни «әң муқәддәс» сүпитидә йегин, силәрдин
болған һәр бир әр киши уни йесун; у саңа «әң

■ **18:6** Чөл. 3:45

муқәддәс» дәп билинсун.□
11 Мунуларму сениң болиду: — **Исраилларниң соғатлири ичидин көтәрмә һәдийәләр**, барлиқ пулаңлатма һәдийәләр сениң; Мән уларни саңа, шундақла оғуллириң билән қизлириңға мәңгүлүк бәлгүлимә билән тәқдим қилдим; сениң өйүңдики һәр бир пак адәм униңдин йесә болиду.■
12 Зәйтун мейидин әң есилини, йеңи шараптин әң есилини, шундақла ашлиқтин әң есилини, йәни Исраиллар Пәрвәрдигарға атап сунған дәсләпки пишқан мәһсулатларниң һәммисини Мән саңа тәқдим қилип бәрдим.
13 Улар йәрдин елип Пәрвәрдигарға атап әкәлгән дәсләпки пишқан нәрсиләрниң һәммиси сениң болсун; өйүңдики һәр бир пак адәм униңдин йесә болиду.
14 Исраилда Худаға мутләқ атилидиған һәр бир нәрсә сениң болиду.■
15 Улар Пәрвәрдигарға атап кәлтүридиған барлиқ жаниварларниң тунжилири, мәйли инсан яки улақ-чарпай болсун сениң болиду; һалбуки, инсанларниң тунжилирини болса уларни төләм төләп яндурувалсун вә напак һайванларниң тунжилирини төләм төләп яндурувалсун.□ ■
16 Төләм төләш керәк болғанлар үчүн йеши бир айлиқтин ашқанда төләм пули төләнсун;

□ **18:10 «сән шу үлүшүнни «әң муқәддәс» сүпитидә йегин»** — «әң муқәддәс» һесапланған нәрсиләр «муқәддәс йәрдә», йәни муқәддәс жайдики һойлида йейилиши керәк еди. Мәсилән, «Лав.» 6:16ни көрүң. ■ **18:11** Лав. 10:14 ■ **18:14** Лав. 27:28 □ **18:15 «барлиқ жаниварларниң тунжилири»** — ибраний тилида «барлиқ әт егиси (болған жанивар)ниң балиятқусини ачидиғанлар». **«төләм төләп яндурувалсун»** — демәк, хәлиқ уларниң орнида каһинларға пул бериши керәк. ■ **18:15** Мис. 13:2; 22:29; Лав. 27:26; Чөл. 3:13

уларға сән тохтатқан баһа бойичә, йәни муқәддәс
җайдики шәкәлниң өлчәм бирлиги бойичә (бир
шәкәл жигирмә гәраһдур) баһа қоюп, бәш күмүч
шәкәл ал.■ 17 Пәқәт тунҗа кала, тунҗа қой яки
тунҗа оғлаққа төләм алсаң болмайду; уларниң
һәммиси муқәддәстур. Сән уларниң қенини
қурбангаһқа чечип, мейини Пәрвәрдигарға атап
отта сунулидиған, Униңға хушбуй кәлтүридиған
қурбанлиқ сүпитидә көйдүргин. 18 Уларниң гөши
сениң болиду; худди «көтәрмә һәдийә» қилинған
төш вә оң арқа путиға охшаш, саңа тәвә болиду.
19 Исраиллар Пәрвәрдигарға атап сунған муқәддәс
нәрсиләр ичидики көтәрмә һәдийә-қурбанлиқниң
һәммисини Мән саңа вә сениң билән биллә
туруватқан оғул-қизлириңға мәңгүлүк бәлгүлимә
билән тәқдим қилдим. Бу Пәрвәрдигар алдида саңа
вә сениң билән биллә туруватқан әвлатлириң үчүн
мәңгүлүк тузлуқ әһдә болиду.

Лавийларниң вәзипилири һәм үлүшлири

20 Пәрвәрдигар Һарунға мундақ деди: —
Исраил зиминида сениң һеч қандақ мирасиң
болмайду, уларниң арисидиму һеч қандақ несивәң
болмайду; Исраиллар арисида мана Мән Өзүм сениң
несивәң, сениң мирасиңдурмән.■ 21 Лавийларға
болса, уларниң өтәйдиған хизмәтлири, йәни җамаәт
чедиридики хизмити үчүн, мана Мән Исраилда
тәқдим қилинған барлиқ «ондин бир үлүш»ниң
һәммисини уларға мирас қилип бәргәнмән.
22 Буниңдин кейин, гунакар болуп өлүп кәтмәслиги
үчүн, Исраиллар җамаәт чедириға йеқинлашмисун.

■ **18:16** Мис. 30:13; Лав. 27:25; Чөл. 3:47; Әз. 45:12 ■ **18:20** Қан. 10:9; 18:2; Әз. 44:28

23 Җамаәт чедиридики хизмәтни болса, уни
өтигүчиләр пәқәт Лавийларла болиду вә шу ишта
болған гунайини өзлири үстигә алиду, бу силәр үчүн
әвлатму-әвлат мәңгүлүк бир бәлгүлимә болиду;
уларниң Исраилларниң ичидә һеч қандақ мираси
болмайду.□ 24 Чүнки Исраилларниң Пәрвәрдигарға
атап көтәрмә һәдийә сүпитидә сунған «ондин
бир үлүш»ни Лавийларға мирас қилип тәқдим
қилидиған болдум; шуңа Мән улар тоғрилиқ:
Исраиллар ичидә һеч қандақ мираси болса болмайду,
— дедим.
25 Пәрвәрдигар Мусаға мундақ деди: —
26 Сән Лавийларға ейтқин: «Силәр Исраилларниң
қолидин Мән силәргә мирас болсун дәп тәқдим
қилған «ондин бир үлүш»ни алған екәнсиләр,
силәр шу ондин бир үлүшниң йәнә ондин бир
үлүшини айрип, уни Пәрвәрдигарға атап көтәрмә
һәдийә сүпитидә сунуңлар. 27 Бу йол билән
силәрниң шу «көтәрмә һәдийә»ңлар силәргә
«хамандики ашлиғиңлар»дин һәм «шарап
көлчигидики толуп ташқан шарабиңлар»дин
аталғанлар һесаплиниду.□ 28 Бундақ болғанда, силәр
Исраилларниң қолидин алған ондин бир үлүшниң

□ **18:23 «шу ишта болған гунайини өзлири үстигә алиду»** — демәк, мабада Лавийлар муқәддәс чедирни булғап, гуна садир қилса, шундақла уларниң бехәстилигидин хәлиқ муқәддәс чедирни булғап һәр қандақ гуна садир қилған болса, баш мәсъулийәтни Лавийлар өз үстигә елиши керәк. □ **18:27 «...силәрниң шу «көтәрмә һәдийә»ңлар... дин аталғанлар һесаплиниду»** — Лавийларниң һеч қандақ хамини яки шарап көлчәклири йоқ еди, әлвәттә. Шуңа улар өзлири хәлиқтин қобул қилған «ондин бир үлүш»ләрдин ондин бирини елип, Пәрвәрдигарға «көтәрмә һәдийә»ләрни атиши керәк. Шу йол билән уларниң сунғини худди деханларниң Пәрвәрдигарға өз һосулидин сунғиниға охшаш болиду.

һәммисидин Пәрвәрдигарға атап көтәрмә һәдийә
сунисиләр; силәр Пәрвәрдигарға атиған шу «көтәрмә
һәдийә»ни каһин Һарунға бериңлар. 29 Силәргә
тәқдим қилинған барлиқ нәрсиләрдин әң есилини
елип шуларни муқәддәс һесаплап «Пәрвәрдигарға
аталған толуқ көтәрмә һәдийә» сүпитидә сунуңлар».
30 Шуңа сән Лавийларға ейтқинки, «Силәр
шулардин әң есилини көтирип сунсаңлар, бу
силәр Лавийларниң хамандики ашлиғиңлар
вә шарап көлчигидики шарабиңларға охшаш
һесаплиниду. 31 Шундақ қилғандин кейин силәр
вә өйдикилириңлар шу «ондин бир үлүш»ләрни
халиған йәрдә йесәңлар болиду, чүнки бу силәрниң
җамаәт чедиридики хизмитиңларниң инъами
болиду;□ 32 Силәр *шу үлүшләрдин* әң есилини көтирип
сунсаңлар, мошу ишиңлар сәвәвидин гунакар
болмайсиләр. Ундақ қилсаңлар силәр Исраиллар
атиған муқәддәс нәрсиләрни булғимайсиләр, шуниң
билән өлмәйсиләр».□

19

Қизил сийирниң күли

1 Пәрвәрдигар Муса билән Һарунға сөз қилип мундақ
деди: —
2 Мән Пәрвәрдигар әмир қилған қанун-бәлгүлимә
шуки: — Сән Исраилларға буйруғин, улар
бежирим, нуқсансиз, боюнтуруқ селинмиған

□ **18:31 «силәр вә өйдикилириңлар»** — мошу йәрдә Лавийларни көрситиду. □ **18:32 «силәр Исраиллар атиған муқәддәс нәрсиләрни булғимайсиләр, шуниң билән өлмәйсиләр»** — башқа бир хил тәрҗимиси: «силәр Исраиллар атиған муқәддәс нәрсиләрни һеч булғимаңлар; болмиса, өлисиләр».

қизил яш сийирдин бирни сениң йениңға әкәлсун.
3 Сән сийирни каһин Әлиазарға тапшур, у уни
чедиргаһниң сиртиға әпчиқсун, андин бириси
сийирни униң алдида боғузлисун.■
4 Каһин Әлиазар бармиғини қанға миләп, жамаәт
чедириниң алдиға қаритип йәттә мәртәм чачсун.■
5 Андин бириси Әлиазарниң көз алдида пүткүл
сийирни көйдүрсун, йәни униң териси, гөши,
қени вә тезәклирини көйдүрсун.■ 6 Каһин кедир
яғичи, зофа өсүмлүги вә қизил рәхтни сийир
көйдүрүлидиған отқа ташлисун.□ 7 Андин каһин
өз кийимини жуйсун вә бәдинини суда жуйсун,
андин кейин баргаһқа киришкә болиду; лекин
каһин кәч киргичә напак саналсун. 8 Сийирни
көйдүргән кишиму кийимлирини су билән жуюп,
өз бәдинини суда жуйсун, андин у кәч киргичә
напак саналсун. 9 Пак бир адәм сийирниң күлини
жиғип баргаһниң сиртидики пак бир йәргә қойсун;
у Исраил жамаити үчүн «напаклиқни чиқарғучи
су»ни ясашқа шу йәрдә сақлансун, у бир «гунани
паклиғучи»дур. 10 Сийирниң күлини жиғиштурған
адәм өзиниң кийимлирини жуйсун вә кәч киргичә
напак саналсун. Бу Исраилларға вә уларниң
арисида туруватқан мусапирларға мәңгүлүк қанун-
бәлгүлимә болиду.

Хәлиқни напаклиқтин паклаш низами

11 — Өлүккә, йәни һәр қандақ өлгән кишиниң
жәситигә тегип кәткән һәр бир киши йәттә күн напак
санилиду.■ 12 У адәм үчинчи күни *ашу су* билән өзини

■ **19:3** Ибр. 13:11, 12 ■ **19:4** Ибр. 9:13 ■ **19:5** Мис. 29:14; Лав. 4:11, 12 □ **19:6** **«қизил рәхтни»** — яки «қизил жипни». ■ **19:11** Чөл. 31:19; һаг. 2:13

паклисун, һәмдә йәттинчи күниму паклисун, андин
у пак санилиду; әгәр у үчинчи күни һәмдә йәттинчи
күни өзини паклимиса, пак саналмайду.□ 13 Һәр
қандақ адәм өлүккә, йәни һәр қандақ өлгән кишиниң
жәситигә тегип кәтсә, һәмдә өзини паклимиса,
Пәрвәрдигарниң чедирини булғиған болиду; шу
киши Исраил арисидин үзүп ташлиниду; чүнки
«напаклиқни чиқарғучи су» униңға сепилмигәчкә,
у напак санилиду; униң напаклиғи техичә үстидә
туриду.
14 Әгәр бирәр киши бир чедир ичидә өлүп қалған
болса, у тоғрилиқ қанун-бәлгүлимә мундақ болиду:
— шу чедирға киргән һәр бирси вә чедирда
туруп қалғанларниң һәр бири йәттә күн
напак санилиду. 15 Һәр бир очуқ турған, ағзи
йепилмиған қача-қучиларниң һәммиси напак
санилиду. 16 Шуниңдәк далада қилич-шәмшәр
билән өлтүрүлгәнләргә, яки өзи өлүп қалғанниң
өлүгигә, яки адәмниң устихининиға яки қәбригә
тәккән һәр бир киши йәттә күнгичә напак санилиду.
17 Кишиләр бу напак киши үчүн «пакландурғучи
қурбанлиқ»ниң күлидин азрақ елип комзәккә селип,
уларниң үстигә еқин су қуйсун. 18 Андин пак бир
киши зофа өсүмлүгини елип шу суға тәккүзүп уни
чедирға вә ичидики барлиқ қача-қучиларға һәм
шу йәрдә турған барлиқ кишиләрниң үстигә сепип
қойсун, вә йәнә уни устиханға, өлтүрүлгүчигә яки
қәбиргә тәккән кишиниң үстигә сепип қойсун.■
19 Үчинчи күни вә йәттинчи күни һелиқи пак адәм

□ **19:12** **«Изаһат»** — толуқ айәтниң башқа бир хил тәржимиси: «У адәм үчинчи күни әнә шундақ (напаклиқни чиқарғучи) су билән өзини паклисун, йәттинчи күни у пак санилиду; әгәр у үчинчи күни өзини паклимиса, йәттинчи күни пак саналмайду».
■ **19:18** Зәб. 50:9

пак болмиған адәмләрниң үстигә шу суни сепип қойсун; шундақ қилғанда, йәттинчи күнигә кәлгәндә у киши пакланған болиду; андин у киши кийимлирини жуюп, бәдинини суда жуйсун, кәч киргәндә у пак санилиду.
20 Лекин напак болуп қелип, өзини паклимиған киши Пәрвәрдигарниң муқәддәс җайини булғиғини үчүн, җамаәт арисидин үзүп ташлиниду; «напаклиқни чиқарғучи су» униң үстигә сепилмигән, шуңа у напак
санилиду. 21 Бу Исраилларға мәңгүлүк бәлгүлимә болиду, «напаклиқни чиқарғучи су»ни сәпкән киши болса өзиниң кийимлирини жуйсун вә «напаклиқни чиқарғучи су»ға тәккән киши кәч киргичә напак
саналсун. 22 Напак киши тәккән һәр қандақ нәрсиму напак санилиду; бу нәрсиләргә тәккән кишиләрму кәч киргичә напак саналсун.

20

Мәрйәмниң вапат болуши

1 Биринчи айниң ичидә Исраиллар, йәни пүткүл Исраил җамаити Зин чөлигә йетип келип, Қадәштә туруп қалди; Мәрйәм шу йәрдә вапат болди вә шу йәргә дәпнә қилинди.

Мәрибаһ сүйи — хәлиқниң йәнә қақшиши

2 Җамаәткә ичидиғанға су йоқ еди, улар жиғилип
Муса билән Һарунға һуҗум қилғили турди. 3 Хәлиқ Муса билән тәгишип: — Қериндашлиримиз Пәрвәрдигарниң алдида өлгән чағда бизму биллә өлсәк боптикән!■
4 Силәр немә үчүн биз вә чарпайлиримизни бу йәрдә өлүп кәтсун

■ **20:3** Чөл. 16:32, 49

дәп, Пәрвәрдигарниң җамаитини бу чөл-җәзиригә
башлап кәлдиңлар? 5 Силәр немә үчүн бизни
Мисирдин елип чиқип бундақ дәһшәтлик йәргә
әкәлдиңлар? Бу йәрдә я териқчилиқ қилғили йәр
болмиса, я әнҗир, үзүм, анар болмиса, ичидиғанға
суму болмиса, — дейишти.
6 Шуниң билән Муса билән Һарун җамаәттин
айрилип җамаәт чедириниң дәрвазиси алдиға
келип дүм жиқиливиди, Пәрвәрдигарниң җуласи
у иккисигә аян болди. 7 Пәрвәрдигар Мусаға сөз
қилип мундақ деди: —
8 Һасини қолуңға ал, андин сән акаң Һарун билән
бирликтә җамаәтни жиғип, уларниң көз алдидила
қорам ташқа буйруқ қил; шундақ қилсаң қорам
таш өз сүйини чиқириду; шу йол билән сән уларға
су чиқирип, җамаәт вә чарпайлири ичидиғанға су
берисән.□ ■
9 Шуниң билән Муса Пәрвәрдигарниң әмри бойичә
Пәрвәрдигарниң һозуридин һасини алди. 10 Муса
билән Һарун иккиси җамаәтни қорам ташниң
алдиға жиғди вә Муса уларға: — Гепимгә қулақ
селиңлар, и асийлар! Биз силәргә бу қорам таштин
су чиқирип берәйлиму?! — деди.■ 11 Андин Муса
һасиси билән қорам ташни икки қетим урувиди,
наһайити көп су еқип чиқти, судин җамаәтму,
чарпайларму ичишти.■ 12 Пәрвәрдигар Муса билән
Һарунға: —
Силәр Маңа ишәнмәй, Исраиллар алдида Мени
муқәддәс дәп һөрмәтлимигиниңлар үчүн,

□ **20:8 «һасини қолуңға ал»** — Мусаниң шу һасиси көп қетим Худаниң йолида ишлитилип келингән. Биринчи қетимқиси «Мис.» 4:2дә тепилиду. ■ **20:8** Нәһ. 9:15; Зәб. 77:15, 16; 104:41; 113:8 ■ **20:10** Қан. 32:51; Зәб. 105:32,33 ■ **20:11** Зәб. 77:15-16; 104:41; Йәш. 43:20; 48:21; 1Кор. 10:4

иккиңларниң бу җамаәтни Мән уларға тәқдим
қилип бәргән зиминға башлап киришиңларға йол
қоймаймән, — деди.□ ■ 13 Су чиқирилған җай
«Мәрибаһ сулири» дәп аталған; Исраиллар шу
йәрдә Пәрвәрдигар билән такаллашқанлиғи үчүн,
У уларниң оттурисида Өзиниң муқәддәс екәнлигини
көрсәтти.□

Едомларниң Исраилларниң чегаридин өтүшигә йол қоймаслиғи

14 Муса Қадәштин Едом падишаси билән көрүшүшкә
әлчи әвәтип униңға: «Қериндашлири Исраил мундақ
дәйду: — Биз тартиватқан җәбр-җапаларниң
қандақлиғи өзлиригә мәлум,■ 15 бизниң ата-
бовилиримиз Мисирға чүшкән болуп, биз Мисирда
узақ заман туруп кәттуқ; мисирлиқлар бизгиму,
бизниң ата-бовилиримизғиму яман муамилә
қилди; 16 биз Пәрвәрдигарға йелиниведуқ, У
бизниң заримизға қулақ селип, Пәриштә әвәтип
бизни Мисирдин елип чиқти. Һазир мана, биз
өзлириниң чегарисиға җайлашқан Қадәш дегән

□ **20:12 «Силәр Маңа ишәнмәй, Исраиллар алдида Мени муқәддәс дәп һөрмәтлимигиниңлар үчүн»** — Муса билән Һаронниң «Исраиллар алдида Худани муқәддәс дәп һөрмәтлимәслик» гунайи тоғрилиқ «қошумчә сөз»имиздә азрақ тохтилимиз. «Қорам таш» тоғрилиқ «1Кор.» 10:4ни вә изаһатини көрүң. ■ **20:12** Чөл. 27:14; Қан. 1:37 □ **20:13 «Мәрибаһ»** — «такаллишиш» дегән мәнидә. ***«Пәрвәрдигар*** уларниң оттурисида өзиниң муқәддәс екәнлигини көрсәтти» — Худа Муса вә Һаронниң Өзини һөрмәтлимигини үчүн, уларни җазалап, Мусаниң хәлиқ алдида қилған беһөрмәтлик сөзлириниң Өзигә вәкиллик қилмайдиғанлиғини ипадиләп, хәлиқ алдида Өзиниң пак-муқәддәслигини көрсәтти. ■ **20:14** Қан. 23:6; Об. 10; Ob. 12

бир шәһәрдә туруватимиз.□ ■ 17 Әнди бизниң
зиминлиридин өтүшимизгә рухсәт қилған болсила,
биз етиз-ерик вә үзүмзарлиқлардин өтмәймиз,
қудуқлириңладин суму ичмәймиз; «Хан йоли»
билән меңип чегарилиридин өтүп кәткичә оң-солға
бурулмаймиз» — деди.
18 Лекин Едомлар униңға: «Силәрниң бизниң
зиминимиздин өтүшүңләргә болмайду, өтимән
десәңлар қилич көтирип силәргә жәңгә чиқимиз» —
деди.□
19 Исраиллар униңға: «Биз «көтирилгән йол» билән
маңимиз, өзимиз вә маллиримиз сүйүңларни
ичсәк, нәрхи бойичә һәққини беримиз; биз пәқәт
пиядә өтүп кетимиз, башқа һеч тәливимиз йоқ»
девиди,□ 20 Едом падишаси: «Яқ. Өтмәйсиләр!»
деди. Едом *падишаси* наһайити көп адимини башлап
чиқип Исраилларға зор һәйвә көрсәтти.□ 21 Шундақ
қилип Едомлар Исраилларниң уларниң тәвәлигидин
өтүшигә әнә шу йосунда йол қоймиди; шуниң билән
Исраиллар Едомларниң алдидин бурулуп кәтти.■

Һаруннниң вапат болғанлиғи

22 Улар Қадәштин йолға чиқти; пүткүл Исраил
хәлқи Һор теғиға кәлди.■ 23 Пәрвәрдигар Едомниң
чегарисидики Һор теғида Муса билән Һарунға сөз
қилип мундақ деди: —

□ **20:16 «Пәриштә»** — бәзиләр «Әлчи» дәп тәрҗимә қилиду. Лекин «Мис.» 23:20, 23, 34:32дин қариғанда, мәнаси дәрвәқә «Пәриштә»дур. ■ **20:16** Мис. 2:23; 14:19 □ **20:18 «... бизниң зиминимиздин ... силәргә жәңгә чиқимиз»** — ибраний тилида «... мениң зиминимдин... силәргә жәңгә чиқимән» дейилиду. □ **20:19 «биз»** — ибраний тилида «мән». □ **20:20 «Едом падишаси»** — ибраний тилида «Едом». ■ **20:21** Һак. 11:18 ■ **20:22** Чөл. 33:37

24 Һарун өз хәлиқлиригә қошулуп кетиду; иккиңлар
Мәрибаһ сулири дегән жайда Мениң әмримгә
хилаплиқ қилғиниңлар үчүн, униң Мән Исраилларға
тәқдим қилип бәргән зиминға киришигә болмайду.□
25 Сән Һарун билән оғли Әлиазарни елип Һор теғиға
чиққин;■ 26 Һаруннниң кийимлирини салдуруп, оғли
Әлиазарға кийдүрүп қой; Һарун шу йәрдә өлүп, өз
хәлиқлиригә қошулиду.
27 Муса Пәрвәрдигарниң дегинидәк қилди, үчәйлән
пүткүл жамаәтниң көз алдида Һор теғиға чиқти.
28 Муса Һаруннниң кийимлирини салдуруп униң оғли
Әлиазарға кийдүрүп қойди; Һарун тағниң чоққисида
өлди. Андин Муса билән Әлиазар тағдин чүшүп
кәлди.■ 29 Пүткүл жамаәт Һаруннниң өлгәнлигини
билди; шуниң билән пүтүн Исраил жәмәти Һарун
үчүн оттуз күн матәм тутти.

21

Қананийларниң мәғлуп қилиниши

1 Жәнупта турушлуқ Арад мәмликитиниң
Қананийлардин болған падишаси Исраилларниң
Атарим йоли билән келиватқанлиғини аңлап, чиқип
улар билән соқушуп, нәччәйләнни тутқун қилип
кәтти.□ 2 Андин Исраиллар Пәрвәрдигарға қәсәм
ичип: «Әгәр бу хәлиқни бизниң қолимизға пүтүнләй
тапшуридиған болсаң, уларниң шәһәрлирини

□ **20:24** **«өз хәлиқлиригә қошулуш»** — мошу ибарә тоғрилиқ «Яр.» 25:8 вә изаһатини көрүң. Шүбһисизки, бу ибарә адәм өлгәндин кейин, роһиниң йәнила һаят болидиғанлиғини көрситиду. ■ **20:25** Чөл. 33:38; Қан. 32:50 ■ **20:28** Қан. 10:6; 32:50 □ **21:1** **«Жәнупта»** — ибраний тилида «Нәгәвдә». Нәгәв болса Пәләстин зимининиң жәнуп тәрипидики чоң чөллүк йәрдур.

вәйран қилип ташлаймиз» — деди. 3 Пәрвәрдигар
Исраилларниң пәрядини аңлап, Қанаанлийларни
уларниң қолиға тапшурди, шуниң билән улар
Қананийларни уларниң шәһәрлири билән қошуп
вәйран қилди; шу сәвәптин улар шу йәрни «Хормаһ»
дәп атиди.□

Зәһәрлик иланлар билән мис илан

4 Улар Һор теғидин йолға чиқип, Едом зиминини
айлинип өтүш үчүн, Қизил деңиз бойидики йолни
бойлап маңди; хәлиқ мошу йол сәвәвидин көңлидә
толиму тақәтсиз болуп, 5 Худаға вә Мусаға қарши
чиқип: — Силәр немә үчүн бизни чөл-
жәзиридә өлсун дәп Мисир зиминидин башлап
чиққансиләр? Бу йәрдә я ашлиқ, я су йоқ, көңлимиз
бу әрзимәс наннардин бизар болди, дейишти.□ 6 Шу
сәвәптин Пәрвәрдигар уларниң арисиға зәһәрлик
иланларни әвәтти; иланлар уларни чақти, шу
сәвәптин Исраиллардин нурғун адәм өлүп кәтти.□ ■
7 Хәлиқ Мусаниң алдиға келип униңға: — Биз
ағзимизни бузуп, Пәрвәрдигарға һәм саңа һуҗум
қилип, яман гәп қилип гуна қилдуқ; Пәрвәрдигарға
тилавәт қилсаң, у бу иланларни аримиздин елип
кәткәй, — девиди, Муса хәлиқ үчүн дуа қилди.
8 Пәрвәрдигар Мусаға: —
Сән бир зәһәрлик иланниң шәклини ясап хадиға есип
қойғин; илан чеқивалған һәр бири униңға қарисила
қайта һаятқа еришиду, — деди.■ 9 Муса мистин бир

□ **21:3 «Хормаһ»** — дегәнниң мәнаси «вәйранә». □ **21:5 «әрзимәс наннар»** — бу сөз Худа уларниң үстигә һәр күни чүшүридиған «манна»ни көрситиду. «Мис.» 16:13-36ни көрүң. □ **21:6 «зәһәрлик иланлар»** —— Ибраний тилида «от иланлар». ■ **21:6** 1Кор. 10:9 ■ **21:8** Юһ. 3:14

илан яситип хадиға есип қойди; вә шундақ болдики,
илан биркимни чеқивалған болса, у бу мис иланға
қарисила, улар һаят қалди.□ ■

Оботтин Писгаһгичә меңиш

10 Исраиллар йәнә йолға чиқип Оботқа келип
чедир тикти.■ 11 Йәнә Оботтин йолға чиқип, Моаб
зимининиң удулида күн чиқиш тәрәптики Ийә-
Ибаримға келип чедир тикти. 12 Улар йәнә у йәрдин
йолға чиқип Зәрәд җилғисида чедир тикти. 13 Йәнә у
йәрдин меңип Аморийларниң зимининиң четидин
чиқип чөл-баявандин өтүп, еқип турған Арнон
дәриясиниң у қетида чедир тикти (чүнки Арнон
дәрияси Моабийларниң чегариси болуп, Моабийлар
билән Аморийларниң оттурисида еди. ■ 14-15 Шуңа
«Пәрвәрдигарниң җәңнамиси» дегән китапта: —
«Суфаһдики Ваһәб вә дәрия-вадилири,
Арнон дәрияси вә җилғилириниң янбағирлири,
Арниң туралғусиғичә йетип,
Моабниң чегарисиға чүшиду» дәп пүтүлгән еди).□
16 *Исраиллар* йәнә у йәрдин меңип Бәәргә кәлди;
«*Бәәр*» қудуқ дегән мәнидә болуп, илгири
Пәрвәрдигар Мусаға: «Сән хәлиқни жиғ, Мән уларға
ичидиған су берәй» дегәндә шу қудуқни көздә тутқан.
17 Шу чағда Исраиллар муну нахшини ейтишқан: —
«Аһ қудуқ, чиқсун сүйүң булдуқлап,

□ **21:9 «мистин бир илан... яситип хадиға есип қойғин»** — бу вақиә тоғрилиқ йәнә «Юһ.» 3:14-15ни көрүң. ■ **21:9** 2Пад. 18:4; Юһ. 3:14 ■ **21:10** Чөл. 33:43 ■ **21:13** Һак. 11:18 □ **21:14-15 «тәрҗимә»** — бу қедимки шеирниң бир нәччә хил тәрҗимилири бар. Бу йәрдә Муса пәйғәмбәрниң уни нәқил кәлтүрүшиниң мәхсити, шүбһисизки, Пәрвәрдигар қедимдин тартип Моаб үчүн бекиткән чегараниң Арнон дәрияси билән Ар шәһири екәнлигини испатлаш үчүндур.

Нахша ейтиңлар, қудуққа беғишлап:
18 Бу қудуқни әмирләр,
Хәлиқниң каттилири қазған,
Қанун чиқарғучиниң сөзи билән,
Һасилири билән қазған».
Исраиллар чөл-баявандин йәнә Маттанаһқа,□
19 Маттанаһтин Наһалийәлгә, Наһалийәлдин
Бамотқа, 20 Бамоттин Моаб даласидики җилғиға,
йәнә чөл-баяван тәрәпкә қарап турған Писгаһ
теғиниң чоққисиға йетип барди.

Аморийларниң падишаси билән Башан падишасини йәңгәнлиги

21 Исраиллар Аморийларниң падишаси Сиһонниң
алдиға әлчиләрни әвәтип:□ ■ 22 — Бизниң өз
зиминлиридин өтүвелишимизгә иҗазәт
бәргәйла; биз силиниң етизлиқлириға вә
үзүмзарлиқлириға кирмәймиз, қудуқлиридин
суму ичмәймиз; тәвәлиридин өтүп кәткичә «Хан
йоли»дин чиқмаймиз, — деди.■ 23 Сиһон
Исраилларни өз чегарисидин өткили қоймайла
қалмастин, әксичә у Исраиллар билән соқушимән
дәп, өзиниң барлиқ хәлқини жиғип чөлгә қарап
атланди. У Яһазға келип Исраилға һуҗум
қилди.■ 24 Исраиллар уни қилич билән чепип
өлтүрүп, униң жутини Арнон дәриясидин Яббок

□ **21:18 «қанун чиқарғучиниң сөзи билән»** — башқа бир хил тәрҗимиси: — «таяқлири билән». **«хәлиқниң каттилири қазған, ... һасилири билән қазған»** — бу ишниң шу алаһидилиги барки, пәқәт аддий пухраларла әмәс, хәлиқниң каттилириму әмгәк қилип қудуқ колашти. □ **21:21 «изаһат»** — «Қан.» 2:26-3:11ниму көрүң. ■ **21:21** Қан. 2:26; һак. 11:19 ■ **21:22** Чөл. 20:17 ■ **21:23** Қан. 2:30; 29:7; Йә. 24:8; һак. 11:20

дәриясиғичә, йәни Аммонийларниң чегарисиғичә
егилиди; Аммонийларниң чегариси болса бәк
мустәһкәм еди.□ ■ 25 Исраиллар бу йәрдики
һәммә шәһәрни егилиди һәм Аморийларниң
шәһәрлиригә, йәни Һәшбонға вә униңға тәвә барлиқ
йеза-қишлақларғиму кирип орунлашти.■ 26 Чүнки
Һәшбон әслидә Аморийларниң падишаси Сиһонниң
мәркизий шәһири еди; Сиһон әслидә Моабниң
илгәрки падишаси билән соқушқан, униң Арнон
дәриясиғичә болған һәммә зиминини тартивалған
еди. 27 Шу сәвәптин шаирлар: —
«Һәшбонға келиңлар!
Мана Сиһонниң шәһири яңливаштин қурулсун,
Сиһонниң шәһири мәһкәм қилинсун.
28 Чүнки Һәшбонниң өзидин чиқти бир от,
Сиһонниң шәһиридин бир ялқун ялқунлап,
Жутувәтти Моабтики Ар шәһирини,
Арнондики егиз җайларниң әмирлирини.■
29 Вай саңа әй Моаб!
Һәй Кемошниң үммити, түгәштиңлар!
Чүнки *Кемош* өз оғуллирини қачқунға айландурди,
Қизлирини әсирликкә берип, Аморийларниң
падишаси Сиһонға тутуп бәрди!□ ■ 30 Биз уларни
жиқитивәттуқ,
Һәшбон таки Дибонғичә һалак болди;

□ **21:24 «Аммонийларниң чегарисиғичә егилиди»** — башқа бир хил тәрҗимиси: «Аммонийларниң чегариси Яазәр еди» (32-айәтни көрүң). ■ **21:24** Қан. 2:33,37; 29:7; Йә. 12:2; 24:8; Һак. 11:2; Зәб. 134:10-12; 135:19-21; Ам. 2:9 ■ **21:25** Қан. 2:34, 35 ■ **21:28** Йәш. 48:45 □ **21:29 «Кемош»** — Кемош Моаб чоқунған бут еди. Моабийларниң униңға өз балилирини қурбанлиқ қилиш адити бар еди («2Пад.» 3:27ни көрүң). Бу тарихқа қариғанда, Кемошниң «өз хәлқигә» һеч пайдиси болмиған еди! ■ **21:29** 1Пад. 11:7, 33

Биз һәтта Нофаһқичә (Нофаһтин Мәдәбаға йетиду) уларниң жутини вәйран қиливәттуқ!» — дәп шеир йезишқан еди.□
31 Шуниң билән Исраиллар әнә шу тәриқидә Аморийларниң жутиға орунлашти. 32 Муса Яазәрни
чарлап келишкә чарлиғучиларни әвәтти; андин Исраиллар Яазәрниң йеза-қишлақлирини ишғал қилип, у йәрләрдики Аморийларни йеридин
қоғливәтти. 33 Шуниңдин кейин Исраиллар бурулуп,
Башанниң йолини бойлап маңди; Башанниң падишаси Ог вә униң барлиқ хәлқи чиқип Әдрәйдә Исраиллар билән жәң қилишқа сәп түзди.■
34 Пәрвәрдигар Мусаға: — Қорқма, Мән уни, униң барлиқ хәлқи һәм зиминини қолуңға тапшуримән; сән уни илгири Һәшбонда турушлуқ Аморийларниң падишаси Сиһонни қилғандәк қилисән, — деди.■
35 Шуниң билән улар Ог билән униң оғуллирини һәм барлиқ хәлқиниң бирини қоймай қирип ташлиди вә униң зиминини егилиди.■

22

Моаб падишаси Балақниң Балаамни Исраилни қарғашқа чақириши

1 Исраиллар йәнә йолға чиқип Моаб түзләңликлиридә, йәни Иордан дәриясиниң шәриқ тәрипидә, Йерихониң удулида чедир
тикти. 2 Исраилларниң Аморийларға қилған ишлириниң һәммисини Зиппорниң оғли Балақ
көрүп турған еди. 3 Моаблар хәлиқтин интайин

□ **21:30 «биз уларни жиқитиввәттуқ»** — яки «биз уларға аттуқ».
■ **21:33** Қан. 3:1; 29:7 ■ **21:34** Зәб. 135:20 ■ **21:35** Зәб. 135:20, 21, 22

қорқушти, чүнки улар бәк көп еди; Моабийлар
Исраилларниң сәвәвидин бәк алақзадә болуп
кетишти. 4 Моабийлар Мидиян ақсақаллириға:
«Бу бир топ адәм әтрапимиздики һәммә нәрсини,
худди кала етиздики отни ялмиғандәк ялмап йәп
кетидиған болди» — дейишти. У чағда Зиппорниң
оғли Балақ Моабниң падишаси еди.
5 У әлчиләрни Беорниң оғли Балаамниң алдиға,
Балаамниң ана жутидики улуқ дәрия бойидики
Петор шәһиригә берип, Балаамни чақирип келишкә
әвәтип: падишасимиз: — «Қарисила, бир хәлиқ
Мисирдин чиққан еди; мана, улар пүтүн зиминға
ямрап кәтти, мана улар бизниң удулимизға келип
чүшти.□ ■ 6 Улар мениңдин күчлүк болғачқа, әнди
өзлири келип бу хәлиқни мән үчүн бир қарғап
бәргән болсила; бәлким мән уларни йеңип, бу
зиминдин қоғлап чиқиришим мумкин; чүнки
өзлири кимгә бәхит тилисилә шуниң бәхит
қучидиғанлиғини, кимни қарғисила, шуниң
қарғишқа қалидиғанлиғини билимән» дәйду,
дәңлар, — деди. 7 Моабниң ақсақаллири билән
Мидиянниң ақсақаллири қоллирида пал селиш
инъамлирини елип маңди; улар Балаамниң алдиға
келип Балақниң гәплирини йәткүзди. 8 Балаам
уларға: —
Бүгүн ахшам мошу йәрдә қонуп қелиңлар, мән
Пәрвәрдигарниң маңа қилған сөзи бойичә силәргә
җавап йәткүзимән, — деди. Шуниң билән Моабниң
шу әмирлири Балаамниңкидә қонуп қалди.□
9 Худа Балаамниңкигә келип: —
Сениң билән биллә турған бу адәмләр ким? —

□ **22:5 «Балаам»** — Балаамниң ким екәнлиги тоғрилиқ йәнә «қошумчә сөз»имизни көрүң. ■ **22:5** Йә. 24:9 □ **22:8 «Улуқ дәрия»** — Әфрат дәриясини көрситиши мумкин.

девиди, 10 Балаам Худаға: — Моаб падишаси
Зиппорниң оғли Балақ әлчиләрни әвәтип
маңа: 11 «Қарисила, Мисирдин бир хәлиқ чиққан
еди, улар пүтүн зиминға ямрап кәтти; бу йәргә келип
мениң үчүн уларни қарғап бәрсилә, шундақ қилсила
бәлким уларни йеңип, бу йәрдин қоғливетәлишим
мумкин» — деди, — деди.
12 Худа Балаамға:
Сән улар билән биллә барсаң болмайду, у хәлиқни
қарғисаңму болмайду, чүнки уларға бәхит-бәрикәт
ата қилинған, — деди. 13 Балаам әтигән туруп
Балақниң әмәлдарлириға: —
Силәр өз жутуңларға қайтип кетиңлар, чүнки
Пәрвәрдигар мениң силәр билән биллә беришимға
рухсәт қилмиди, — деди. 14 Моабниң әмәлдарлири
қопуп Балақниң йениға келип униңға: —
Балаам биз билән биллә келишкә унимиди, — деди.
15 Шуниң билән Балақ техиму көп вә техиму мөтивәр
әмәлдарларни әвәтти, 16 Улар Балаамниң алдиға
келип униңға: —
«Зиппорниң оғли Балақ мундақ дәйду: — «Һеч немә
силиниң йенимға келишлирини тосумиғай; 17 чүнки
мән өзлирини зор шан-шөһрәткә егә қилимән; немә
десилә мақул дәймән; шуңа маңа әшу хәлиқни қарғап
бәрсилила болиду», — деди.
18 Балаам Балақниң хизмәткарлириға жававән: —
Балақ маңа өзиниң алтун-күмүчкә лиқ толған өз
өйини бәрсиму, мәйли чоң яки кичик иш қилай,
Худайим Пәрвәрдигарниң маңа буйруғанлиридин
һалқип кетәлмәймән.■ 19 Силәрму бүгүн ахшам
мошу йәрдә қонуп қелиңлар, Пәрвәрдигар йәнә шу
ишлар тоғрисида маңа немә дәйдикин, шуни биләй,
— деди.

■ **22:18** Чөл. 24:13

20 Шу кечиси Худа Балаамниңкигә келип униңға: —
У кишиләр сени тәклип қилип кәлгән болса,
улар билән биллә барғин, лекин сән Мениң саңа
ейтидиғанлирим бойичә иш қилишиң керәк, —
деди.

Пәрвәрдигарниң Пәриштиси билән Балаамниң ешиги

21 Балаам әтигән туруп ешигини тоқуп Моабниң
әмирлири билән биллә маңди. 22 Худа Балаамниң
маңғанлиғидин ғәзәпләнди; Пәрвәрдигарниң
Пәриштиси уни тосушқа йолда туратти. У шу
чағда ешигигә минип икки ғулами билән биллә
кетивататти.□ 23 Мада ешәк Пәрвәрдигарниң
Пәриштисиниң қолиға қилич алған һалда йолда
турғанлиғини көрүп, йолдин чиқип етизлиқ
билән меңивиди, Балаам ешәкни йолға чиқип
меңишқа думбалап урди.■ 24 Пәрвәрдигарниң
Пәриштиси икки тәрипи тосма там билән тосалған
үзүмзарлиқтики тар бир йолда турувалди.
25 Ешәк Пәрвәрдигарниң Пәриштисини көрүп,
тамға қистилип меңип, Балаамниң путини тамға
қистап яриландуруп қойди; Балаам ешәкни йәнә
думбалиди. 26 Пәрвәрдигарниң Пәриштиси болса
йәнә алдиғирақ берип, оң я солға бурулушқа
болмайдиған техиму тар бир йәрдә күтүп турди.
27 Ешәк Пәрвәрдигарниң Пәриштисини көрүп
маңмай, Балаамниң астида йетивалди; Балаам
қаттиқ хапа болуп, ешәкни һасиси билән қаттиқ
думбалап кәтти. 28 Бу чағда Пәрвәрдигар ешәккә
зуван киргүзүвиди, ешәк Балаамға: —

□ **22:22 «Пәрвәрдигарниң Пәриштиси»** — Тәврат дәвридә интайин алаһидә бир шәхс еди. Бәзи ишларда У Худаниң орнида көрүнәтти (мәсилән, Тәвраттики «Яр.» 16:4-17-айәт, 18-бапни һәмдә «Тәбирләр»ниму көрүң). ■ **22:23** 2Пет. 2:16; Йәһ. 11

Мени үч қетим думбалайдиғанға саңа немә яманлиқ
қиптимән? — девиди,■ 29 Балаам ешәккә: —
Сән мени сәтләштүрдүң, қолумда қилич болған болса
еди, сени чепип өлтүрүветәттим! — деди.
30 Ешәк Балаамға: — Мән сениңки болғинимдин
тартип минип кәлгән ешигиң мән әмәсму?
Илгири мән саңа мошундақ қилиш адитим болуп
баққанму? — девиди,
— Яқ, — деди *Балаам*.

Балаамниң әйиплиниши

31 Әнә шу чағда Пәрвәрдигар Балаамниң көзлирини
ачти, Балаам Пәрвәрдигарниң Пәриштисиниң
қиличини ғилипидин чиқирип, йолда турғанлиғини
көрди; у йәргә бешини қоюп сәждә қилди.
32 Пәрвәрдигарниң Пәриштиси униңға: —
Сән ешигиңни немә үчүн үч қетим думбалайсән?
Қариғина, маңған йолуң Мениң нәзиримдә тәтүр
болғачқа, сени тосушқа чиққучи Мән Өзүм едим.■
33 Ешәк Мени көрүп үч қетим Мениң алдимдин
бурулуп кәтти; әгәр ешәк Мениң алдимдин бурулуп
кәтмигән болса, Мән аллиқачан сени өлтүрүп ешәкни
тирик қалдурған болаттим, — деди.
34 Балаам Пәрвәрдигарниң Пәриштисигә: —
Мән гунакармән, Өзлириниң йолда мени тосуп
турғанлиқлирини көрмәптимән; мабада әнди мениң
беришим нәзәрлиридә рәзил көрүнсә, мән қайтип
кетәй, — деди.
35 Пәрвәрдигарниң Пәриштиси Балаамға йәнә: —
Бопту, бу кишиләр билән биллә барғин, бирақ пәқәт
Мән саңа дегән сөзнила дегин, — деди. Шуниң билән
Балаам Балақниң әмәлдарлири билән биллә маңди.

■ **22:28** 2Пет. 2:16; Йәһ. 11 ■ **22:32** 2Пет. 2:15

Балақниң Балаамни қарши елиши

36 Балақ Балаамни келиветипту дәп аңлап, қарши
елиш үчүн Моабниң Арнон дәриясиниң бойидики,
чегариниң әң бешидики шәһиригә кәлди:□ 37 —
Мән силини чақиришқа шунчә җиддий әлчи
әвәткән едим, немә үчүн келишкә унимидила?
Мән силини шан-шөһрәткә егә қилалмайттимму? —
деди Балақ Балаамға.
38 — Қарисила, мана кәлдимғу, әнди мән өз
алдимға бир немә дейәләйттимму? — деди
Балаам, — Худа ағзимға немә гәпни салса,
мән шунила дәймән.
39 Балаам Балақ билән биллә йолға чиқип Кириат-
Хузотқа кәлди. 40 Балақ кала, қойларни союп
қурбанлиқ қилип, уларниң гөшидин Балаам вә
униң билән биллә болған әмирләргә әвәтип бәрди.
41 Андин Балақ әтиси сәһәрдә Балаамни Баалниң
егиз җайлириға елип чиқти; у шу йәрдин Исраил
хәлқиниң әң чәттики бир қисмини көрди.□

23

Балақ билән Балаамниң қурбанлиқ сунуши

1 Балаам Балаққа: —

□ **22:36 «әң бешидики шәһиригә»** — падишаниң меһманни қарши елиш үчүн, шунчә узун йолға берип алдиға чиқиши униңға болған чоңқур һөрмитини билдүрүш үчүн еди, әлвәттә. □ **22:41 «Баалниң егиз җайлириға елип чиқти»** — «Баал» бутниң исми. Шу чағларда бутпәрәсләр дайим өз бутлириға қурбанлиқ қилип ибадәт қилишқа йеқин әтраптики мәлум бир нәччә егиз җайларға чиқатти. Башқа бир хил тәрҗимиси: «Бамот-Баалға елип чиқти».

Сили мошу йәргә маңа йәттә қурбангаһ яситип
бәрсилә, мошу йәргә йәнә йәттә буқа билән йәттә
қошқарму һазирлап бәрсилә, — деди. 2 Балақ
Балаамниң дегинидәк қилип бәрди; Балақ билән
Балаам иккиси һәр бир қурбангаһқа қурбанлиқ
қилишқа бирдин буқа билән бирдин қошқар сунди.
3 Балаам Балаққа: —

Сили өз көйдүрмә қурбанлиқлириниң йенида турсила, мән алдиға баримән, Пәрвәрдигар мениң билән көрүшүшкә келәмдикин? У маңа немә дәп көрсәтмә бәрсә, мән өзлиригә шуни дәп беримән, — деди вә бир дөңгә чиқти.

4 Худа Балаам билән көрүшти; Балаам Худаға: —

Мән йәттә қурбангаһ һазирлаттим, һәр бир
қурбангаһқа қурбанлиқ сүпитидә бирдин буқа билән
бирдин қошқар сундум, — деди. 5 Пәрвәрдигар
Балаамниң ағзиға бир сөзни селип: — Балақниң
йениға қайтип берип униңға мундақ, мундақ
дегин, — деди. 6 Шуниң билән у Балақниң йениға
қайтип барди. Мана, у вә Моабниң барлиқ әмирлири
униң көйдүрмә қурбанлиғиниң йенида туратти.

Балаамниң биринчи қетим бешарәт бериши

7 Балаам калам сөзини ағзиға елип мундақ деди: —
Балақ мени Арам дегән жуттин,

Моаб шаһи Балақ мени мәшриқ тағлиридин елип келип,

Мундақ деди: —

Кәл, мениң үчүн Яқупни қарғиғин.

Кәл, Исраилни раса бир сөкүп әйиплигин.□
8 Тәңри Өзи қарғимиған бирәвни мән қандақ қарғай?
Пәрвәрдигар Өзи сөкүп әйиплимигән бирәвни мән қандақ сөкүп әйипләй?
9 Мән қорам ташларниң чоққилирида туруп уни көрмәктимән,
Дөңләрдә туруп униңға нәзәр салмақтимән;
Мана, улар йәккә яшайдиған бир қовм,
Улар башқа қовмларниң қатарида саналмайду.■
10 Яқупниң топилирини ким һесаплап чиқалайду?
Һәтта Исраилниң төрттин бириниму ким санап чиқалайду?
Мениң женим һәққанийниң өлүмидәк өлсун,
Мениң ахирим униңкидәк болғай!□
11 Балақ Балаамға қарап: —
Сән маңа немә қиливатисән?! Мән сени дүшмәнлиримни қарғап беришкә чақириткан турсам, мана сән әксичә пүтүнләй уларға амәт тилидиң! — деди.
12 — Пәрвәрдигарниң ағзимға салғинини йәткүзүшкә көңүл қоймисам боламти? — дәп жавап бәрди Балаам.
13 Балақ Балаамға: — Мениң билән биллә башқа бир йәргә барсила, уларни шу йәрдин көрәләйла; бирақ уларниң һәммисини әмәс, уларниң чегаридики бир қисминила көрәләйла; сили шу

□ **23:7 «калам сөзи»** — Худа үгәткән сөз (5-айәтни көрүң). Гәрчә Балаам әски адәм, һәтта «сахта пәйғәмбәр» вә палчи болғини билән, Худа мошу йәрдә униң ағзи арқилиқ Исраилға болған меһри-шәпқитини ениқ көрситиду. ■ **23:9** Қан. 33:28
□ **23:10 «Яқупниң топилирини ким һесаплап чиқалайду?»** — мәнаси бәлким «толилиғида топидәк болған Яқупни ким һесаплап чиқалайду?» — дегәндәк болуши керәк.

йәрдә туруп уларни мән үчүн қарғап бәрсилә, — деди.
14 Шуниң билән Балақ Балаамни «Зофимниң даласи»ға, Писгаһ теғиниң чоққисиға башлап берип, шу йәрдә йәттә қурбангаһ салдуруп, һәр бир қурбангаһқа қурбанлиқ сүпитидә бирдин буқа, бирдин қошқар сунди.□ 15 Балаам Балаққа: —
Сили мошу йәрдә өзлириниң көйдүрмә қурбанлиқлириниң йенида туруп турсила, мән аву яққа берип көрүшүп келәй, — деди.□ 16 Пәрвәрдигар
Балаам билән көрүшүп, униң ағзиға бир сөзни селип: —
Сән Балақниң йениға қайтип униңға мундақ, мундақ дегин, — деди.■ 17 Балаам Балақниң йениға қайтип кәлгәндә, мана, у вә Моабниң барлиқ әмирлири униң көйдүрмә қурбанлиғиниң йенида туратти.
— Пәрвәрдигар немә деди? — дәп сориди Балақ.

Балаамниң иккинчи қетим бешарәт бериши

18 Балаам калам сөзини ағзиға елип мундақ деди: —
«Һәй Балақ, сән қопуп аңлиғин,
Аһ , Зиппорниң оғли, маңа қулақ салғин.
19 Тәңри инсан әмәстур, У ялған ейтмайду,
Яки адәм балисиму әмәстур, У пушайман қилмайду.
У дегән екән, ишқа ашурмай қаламду?
У сөз қилған екән, вуҗудқа чиқармай қаламду?■
20 Мана, маңа «бәрикәтлә» дәп тапшурулди,
У бәрикәтлигән екән, буни мән яндуралмаймән.

□ **23:14 «Зофимниң даласи»** — яки «Күзәтчиләрниң даласи». □ **23:15 «көрүшүп келәй»** — Пәрвәрдигар билән көрүшүш, әлвәттә. Балаам Балақни хапа қилмаслиқ үчүн, бәлким Пәрвәрдигарниң намини беваситә тилға алмайду. ■ **23:16** Чөл. 22:35 ■ **23:19** 1Сам. 15:29; Яқ. 1:17

21 У Яқупта һеч гуна көрмигән,
Исраилда наһәқлиқни учратмиған.
Худаси Пәрвәрдигар униң билән биллә,
Падишаһниң тәнтәнә авази униң арисидидур.□ ■
22 Тәңри уни Мисирдин елип чиққан;
Униңда явайи калиниңкидәк күч бардур.□ ■
23 Чүнки Яқупларға әпсун карға кәлмәйду,
Исраилларғиму пал карға кәлмәйду.
Вақти-саити кәлгәндә,
Яқуп билән Исраил тоғрисида: —
«Тәңри нәқәдәр карамәт иш қилип бәргән-һә!»
Дәп җакаланмай қалмайду!
24 Мана, бу қовм чиши ширдәк қопиду,
Әркәк ширдәк қәддини руслайду;
Өзи овлиған овни йемигичә,
Өлтүргәнләрниң қенини ичмигичә,
Һәргиз ятмайду!».
25 Балақ Балаамға: — Болди, сили уларни азрақму
қарғимисила, уларға амәтму тилимисилә! — деди.
26 Балаам Балаққа җавап қилип: — Мән силигә: —
«Пәрвәрдигарниң маңа ейтқанлириниң һәммисигә
әмәл қилмисам болмайду» дегән әмәсмидим? —
деди.

Балаамниң үчинчи қетим бешарәт бериши

27 Балақ Балаамға: — Кәлсилә, мән силини башқа
бир йәргә апирай, Худаниң нәзиридә сили шу йәрдә
туруп уларни қарғашлири мувапиқ тепилармекин?

□ **23:21** **«наһәқлиқ»** — яки «балаю-апәт» яки «балаю-апәтниң сәвәви». **«падишаниң тәнтәнә авази»** — яки «падишаниң (қарши елиниш) тәнтәниси». ■ **23:21** Зәб. 31:1, 2; 50:11-12; Йәр. 50:20; Рим. 4:7 □ **23:22** **«униңда явайи калиниңкидәк күч бардур»** — ибраний тилида «униң явайи калиниң мүңгүзлири бардур». ■ **23:22** Чөл. 24:8

— деди. 28 Шуниң билән Балақ Балаамни башлап,
чөл-баяванға қарайдиған Пеор теғиниң чоққисиға
кәлди.
29 Балаам Балаққа: — Сили бу йәрдә маңа йәттә
қурбангаһ салдуруп бәрсилә, йәттә буқа билән
йәттә қошқарму тәйярлап бәрсилә, — деди. 30 Балақ
Балаамниң дегинидәк қилди, һәр бир қурбангаһқа
бирдин буқа билән бирдин қочқар сунди.

24

1 Балаам Пәрвәрдигарниң Исраилларға бәхит-
бәрикәт ата қилишни мувапиқ көргәнлигини
көрүп йетип, алдинқи *икки* қетимқидикидәк
сеһир ишлитишкә бармиди, бәлки йүзини чөл-
баяван тәрәпкә қаратти. 2 Балаам бешини
көтирип Исраилларниң қәбилә бойичә чедирларда
олтирақлашқанлиғини көрди, Худаниң Роһи униң
үстигә чүшти. 3 Шуниң билән у ағзиға калам сөзини
елип мундақ деди: —
«Беорниң оғли Балаам йәткүзидиған калам сөзи,
Көзи ечилмиған адәмниң ейтидиған калам сөзи,
4 Йәни Тәңриниң сөзлирини аңлиғучи,
Һәммигә Қадирниң аламәт көрүнүшини көргүчи,
Мана әнди көзи ечилип дүм жиқилған киши
йәткүзгән калам сөзи: —□

□ **24:4 «көзи ечилип дүм жиқилған киши йәткүзгән калам сөзи»** — башқа бир хил тәрҗимиси: «... көзлири ечилған адәм ейтидиған калам сөзи», йәни «Тәңриниң сөзлирини аңлиғучи, Һәммигә Қадирниң аламәт көрүнүшини көргүчи, көзи очуқ туруп дүм жиқилған киши йәткүзгән калам сөзи». Мүмкинчилиги барки, Балаам 22-баптики вақиәни әсләйду; шу чағда «Пәрвәрдигарниң Пәриштиси»ни униң ешиги көргән, амма у көрмигән, андин Худа «униң көзини ачти»

5 Аһ Яқуп, чедирлириң нәқәдәр гөзәл,
Туралғулириң нәқәдәр гөзәл, аһ Исраил!
6 Гоя кеңәйгән дәрия вадилиридәк,
Худди дәрия бойидики бағлардәк,
Гоя Пәрвәрдигар тикип өстүргән уд дәрәқлиридәк,
Дәрия бойидики кедир дәрәқлиридәк;
7 Сулар униң соғилиридин еқип чиқиду,
Әвлатлири сүйи мол җайларда болиду;
Падишаси Агагдин ешип кетиду,
Униң падишалиғи үстүн қилинип гүллиниду.□
8 Тәңри уни Мисирдин елип чиққан,
Униңда явайи буқиниң күчи бардур;
Дүшмән әлләрни у йәп кетиду,
Устиханлирини езип ташлайду,
Оқя етип уларни тешип ташлайду.■
9 У бағирлап ятса, әркәк ширдәк,
Ятса һәм чиши ширдәк,
Ким уни қозғитишқа петинар?
Ким саңа бәхит-бәрикәт тилисә, бәхит-бәрикәт тапиду.
Ким сени қарғиса, қарғишқа кетиду».■
10 Балақ Балаамға аччиқлинип, қолини қолиға уруп кәтти; Балақ Балаамға: — Мән силини дүшминимни қарғап беришкә қичқиртқан едим вә мана, сили үч қетим пүтүнләй уларға амәт тилидилә!
11 Әнди тездин жутлириға қечип кәтсилә; мән әслидә силиниң иззәт-һөрмәтлирини катта қилай дегән едим, мана Пәрвәрдигар силини бу катта иззәт-һөрмәткә наил болуштин тосуп қойди, — деди.

□ **24:7** **«Агаг»** — бәлким Амаләк яки уларниң әтрапидики хәлиқләрниң падишалириниң унвани еди. «1Сам.» 15:8ни көрүң. Башқа бир хил тәрҗимиси: «Гог». ■ **24:8** Чөл. 23:22 ■ **24:9** Яр. 49:9; Чөл. 23:24

12 Балаам Балаққа: — Мән әслидә өзлириниң
әлчилиригә: 13 «Балақ маңа өзиниң алтун-күмүчкә
лиқ толған өз өйини бәрсиму, Пәрвәрдигарниң
буйруғинидин һалқип, өз мәйлимчә яхши-яман иш
қилалмаймән; Пәрвәрдигар маңа немә десә, мән
шуни дәймән» дегән әмәсмидим?■ 14 Әнди мән
өз хәлқимгә қайтимән; кәлсилә, мән өзлиригә бу
хәлиқниң күнләрниң ахирида силиниң хәлиқлиригә
қандақ муамилә қилидиғанлиғини ейтип берәй, —
деди.

Балаамниң төртинчи қетим бешарәт бериши

15 У калам сөзини ағзиға елип мундақ деди: —
Беорниң оғли Балаам йәткүзидиған калам сөзи,
Көзлири ечилмиған киши ейтқан калам сөзи,
16 Тәңриниң сөзлирини аңлиғучи,
Һәммидин Алийниң вәһийлирини билгүчи,
Һәммигә Қадирниң аламәт көрүнүшини көргүчи,
Мана әнди көзи ечилған дүм жиқилиған киши
йәткүзидиған калам сөзи: —□
17 Мән Уни көримән, лекин һазир әмәс;
Мән Униңға қараймән, лекин йеқин йәрдин әмәс;
Яқуптин чиқар бир юлтуз,
Көтириләр Исраилдин бир шаһанә һаса;
Чеқиветәр у Моабниң чекисини,

■ **24:13** Чөл. 22:18 □ **24:16** **«көзи ечилған дүм жиқилиған киши йәткүзидиған калам сөзи»** — башқа бир хил тәрҗимиси: «... көзлири ечилған адәм ейтидиған калам сөзи». Демәк, «Тәңриниң сөзлирини аңлиғучи, һәммигә Қадирниң аламәт көрүнүшини көргүчи, көзи очуқ дүм жиқилған киши йәткүзгән калам сөзи».

Барлиқ Шетләрниң бешини янҗийду.□ ■
18 Едом униңға тәвә болиду,
Йәнә техи дүшмини Сеирлар униңға тәвә болиду;
Исраил болса батурлуқ қилиду.
19 Яқуптин чиққан бири сәлтәнәт сүриду,
Шәһәрдә қалған һәммәйләнни йоқитиду».□ ■

Балаамниң ахирқи бешарити

20 Андин Балаам Амаләкни көрүп, мундақ калам сөзини ейтти: —
«Амаләк еди әсли әлләр арисида баш,
Әнди һалакәттур тәғдир-қисмити».□

□ **24:17 «йеқин йәрдин әмәс»** — яки «пат арида әмәс». **«Шетләр»** — мәлум қәбилини яки техиму мүмкинчилиги барки, Адәм атиниң оғли Шетниң әвлатлирини, йәни (Нуһ пәйғәмбәрниң әвлатлири болған) барлиқ инсанларни көрситиши мүмкин. Ундақта бу бешарәт Мәсиһниң барлиқ инсанлар үстидин һөкүмранлиқ қилидиғанлиғини көрситиду. «Шетләр» дегәнниң башқа бир хил тәрҗимиси: «ғовға-топилаң көтәргүчиләр». **«бешарәтни шәрһләш»** —бу бешарәт (16-19) авал Давут падишани, андин Давутниң әвлади болған Мәсиһни көрситиду. Бу бешарәттә Давут падишаниң Моаб, Едом вә Сеирни (Сеир Едом турған жутниң башқа бир исми) ишғал қилидиғанлиғи ейтилиду, дәрвәқә Давут у йәрләрни ишғал қилиду («2Сам.» 8:2, «Зәб.» 59:1-3). Ахирқи заманда Мәсиһ Исраилни қутқузуш үчүн, Исраилларниң дүшмәнлиригә шу охшаш ишларни қилиду. ■ **24:17** Йәр. 48:45 □ **24:19 «Шәһәр»** — бәлким Моабниң пайтәхтини көрситиши мүмкин. «Шәһәрдә қалған һәммәйләнни» дегәнниң башқа бир хил тәрҗимиси: «шәһәрниң қалдуғи» (демәк, шәһәрниң қалған йәрлири). ■ **24:19** 2Сам. 8:14 □ **24:20 «Амаләк еди әсли әлләр арисида баш»** — бәлким һәҗвий, кинайилик гәп. Амаләк дегән әл Исраилға биринчи болуп һуҗум қилған еди, бәлким улар өзлирини «әлләрниң беши» дәп чағлиған болуши мүмкин — Лекин улар һалак болиду. Бу иш авал Саул падиша («1Сам.» 14-15-бап) андин Давут падиша арқилиқ («1Сам.» 27:8, «2Сам.» 12:8), ахирида Шимеонлар арқилиқ болған («2Тар.» 4:34).

21 Андин Балаам Кенийләрни көрүп мундақ калам сөзини ейтти: —
«Сениң маканиң мустәһкәм болуп,
Чаңгаң қорам таш ичидә болсиму,
22 Лекин силәр Кенийләр һалак қилинип турисиләр;
Таки Ашур силәрни тутқун қилип кәткичә».□

23 Балаам йәнә калам сөзини давам қилип мундақ деди: —
«Аһ , Тәңри бу ишларни қилған чеғида,
Ким тирик қелишқа қадир болар?
24 Киттим тәрәплиридин кемиләр келип,
Зулум-зәхмәт салиду Ашурға,
Зулум-зәхмәт салиду Ебәргә;
Лекин *Киттимдин кәлгүчи* өзиму һалакәткә йүзлинәр.□

□ **24:22 «Ашур»** — Асурийәни көрситиду. Бешарәт бәлким Асурийә империйәси тәрипидин әмәлгә ашурулған. Асурийә императори Тиглат-Пиләсәр ИИИ миладийәдин илгәрки 742-жили, Шалманәзәр V миладийәдин илгәрки 722-жили кенийләрни Исраиллар билән биргә тутқун қилип, елип кәткән болуши мүмкин. Бәзи алимлар бешарәтни башқа бир «Ашур» дәп аталған хәлиқни көрситиду, дәп қарайду («Яр.» 25:3, «2Сам.» 2:9). □ **24:24 «Ебәр»** — Ибранийларниң әждатини, шундақла мошу йәрдә Йәһудий хәлқини көрситиши мүмкин. **«Киттим»** — Тәвратниң авалқи дәвирлиридә «Киттим» Кретләрни көрситәтти. Бешарәт авал миладийәдин илгәрки 13-әсирдә Филистийләрниң оттура шәриққә тажавуз қилишини көрситиду. Кейинки вақитларда «Киттим» дегән бу исим Оттура Деңиз тәрәптин яки мәғриб тәрәптин келип тажавуз қилидиған һәр қайси әлләрни көрсәткән. Шуңа бу бешарәт йәнә Рим империйәсиниң оттура шәриққә тажавуз қилишини (миладийәдин илгәрки 190-жили башланған) көрситиши мүмкин («Дан.» 11:30ни вә изаһатларни көрүң). Ахир берип Рим империйәси һалак болди; у ахир заманда йәнә бир қетим дәжжалниң башқуруши астида болуп, йәнә бир шәкилдә пәйда болуши мүмкин; ахирда Мәсиһ дәжжалниң империйәсини мутләқ һалак қилиду.

25 Шуниң билән Балаам орнидин қопуп өз жутиға қайтти; Балақму өз йолиға маңди.

25

Исраилларниң Пеорда езиқтурулуп бузуқлуқ қилиши

1 Исраиллар Шиттимда турған мәзгилдә, хәлиқ Моаб қизлири билән бузуқлуқ қилишқа берилип кәтти.■
2 У қизлар Исраилларни өз илаһлириға аталған қурбанлиқларға қатнишишқа чақирди; *Исраилларму* қурбанлиқлардин йәйдиған, уларниң илаһлириға бирликтә чоқунидиған болди.■ 3 Исраиллар
Баал-Пеор билән әнә шу тәриқидә бағлинип кәткәнлиги үчүн, Пәрвәрдигарниң Исраилларға аччиғи қозғалди.□ ■ 4 Пәрвәрдигар Мусаға: — Пәрвәрдигарниң қаттиқ ғәзиви Исраилларға чүшмисун үчүн, хәлиқниң әмирлириниң һәммисини тутуп, уларни Мениң алдимда аптапта есип қойғин, — деди.■
5 Шуниң билән Муса Исраилниң сорақчилириға: — Силәр берип һәр бириңлар өзүңларниң Баал-Пеор билән бағлинип кәткән адәмлирини өлтүрүветиңлар, — деди.
6 Вә Муса пүткүл Исраил җамаити билән җамаәт чедириниң дәрвазиси алдида жиға-зерә қилип туруватқанда, мана Исраиллардин бирәйлән келип уларниң көз алдидила Мидияний бир қизни өз қериндашлириниң йениға елип маңди. 7 Каһин
Һаруннниң нәвриси, Әлиазарниң оғли Финиһас буни

■ **25:1** Чөл. 31:16; 33:49 ■ **25:2** Зәб. 105:28; Һош. 9:10 □ **25:3** **«Баал»** — бутниң исми; «Баал-Пеор» дегән сөз Пеор дегән җайни «алаһидә башқурған Баал»ни көрситиду. ■ **25:3** Зәб. 105:29 ■ **25:4** Қан. 4:3; Йә. 22:17

көрүп, җамаәт ичидин қопти-дә, қолиға нәйзә елип,■
8 һелиқи Исраил адәмниң арқисидин чедирниң
ичкиригә кирип, қиз билән иккисиниң қарниға
нәйзә тиқивәтти. Исраиллар арисида тарқалған
ваба әнә шу чағдила тохтиди. 9 Шу чағда ваба тегип
өлгәнләр җәмий жигирмә төрт миң адәмгә йәткән
еди.■ 10 Андин Пәрвәрдигар Мусаға мундақ деди: —
11 — «Каһин Һарунниң нәвриси, Әлиазарниң
оғли Финиһас Мени дәп вапасизлиққа болған
һәситимни өз һәсити билип, Мениң Исраилларға
болған ғәзивимни яндурди. Шуңа гәрчә Мән
вапасизлиққа болған һәситимдин ғәзәпләнгән
болсамму, Исраилларни йоқитивәтмидим.■ 12 Шуңа
сән: — «Мана, Мән униңға өз аман-хатирҗәмлик
әһдәмни тәқдим қилимән!■ 13 Бу *әһдә* униңға
вә униң әвлатлириға тәвә болидиған мәңгүлүк
каһинлиқ әһдиси болиду, чүнки у өз Худасини дәп
вапасизлиққа һәсәт қилип, Исраиллар үчүн кафарәт
кәлтүрди» — дәп җакалиғин».
14 Өлтүрүлгән йәни һелиқи Мидияний қиз билән
биллә өлтүрүлгән Исраил адәмниң исми Зимри
болуп, Салуниң оғли, Шимеон қәбилисидики бир
җәмәтниң әмри еди. 15 Өлтүрүлгән Мидияний
қизниң исми Козби болуп, Зурниң қизи еди; Зур
болса Мидияний бир қәбилиниң башлиғи еди.
16 Пәрвәрдигар Мусаға: —
17 Сән Мидиянийларға арам бәрмәй зәрбә бәргин;■
18-19 Чүнки улар һейлә-микир ишлитип силәргә
арам бәрмигән; Пеордики иштა, шундақла уларниң
сиңлиси болған Мидиянниң бир әмириниң қизи
Козбиниң ишидиму һейлә-микир ишлитип силәрни

■ **25:7** Зәб. 105:30 ■ **25:9** 1Кор. 10:8 ■ **25:11** 2Кор. 11:2
■ **25:12** Зәб.105:31 ■ **25:17** Чөл. 31:2

аздурған, — деди. Козби ваба тарқалған күнидә
Пеордики иш сәвәвидин өлтүрүлди.■

26

Исраилларниң иккинчи қетим санақтин өткүзүлүши

1 Вабадин кейин Пәрвәрдигар Муса билән Һарунниң
оғли Әлиазарға сөз қилип: —□

2 Силәр пүткүл Исраилларниң жамаити ичидә
жигирмә яштин ашқан, жәңгә чиқалайдиғанларни
ата жәмәти бойичә һесаплап санақтин өткүзүңлар,
— деди.■

3 Шуниң билән Муса билән каһин Әлиазар Моаб
түзләңликлиридә, йәни Йерихониң йенидики
Иордан дәриясиниң бойида Исраиллар билән
сөзлишип уларға: 4 «Пәрвәрдигарниң Муса вә
Мисирдин чиққан Исраилларға буйруғини бойичә,
силәрдин жигирмә яштин ашқанларниң һәммиси
тизимлинип санақтин өткүзүлүши керәк» дәп

■ **25:18-19** Вәһ. 18:6 □ **26:1 вабадин кейин** — бу ваба билән әйни чағда Пәрвәрдигарға асийлиқ қилған чоңларниң қалдуқлири өлтүрүлди (64-65-айәтләрни көрүң). ■ **26:2** Чөл. 1:3

уқтурди. *тизимлитилған санлар мундақ болди*: —□ ■
5 Исраилниң тунжа оғли Рубән еди. Рубәнниң
әвлатлири, йәни Һануқниң нәслидин болған Һануқ
жәмәти; Паллуниң нәслидин болған Паллу жәмәти;■
6 Һәзрон нәслидин болған Һәзрон жәмәти; Карми
нәслидин болған Карми жәмәти. 7 Булар Рубәнниң
жәмәтлири болуп, улардин санақтин өткүзүлгини
жәмий қириқ үч миң йәттә йүз оттуз киши болди.
8 Паллуниң оғли Елиаб; 9 Елиабниң оғуллири
Нимуәл, Датан, Абирам еди. Датан билән Абирам
әслидә жамаәт ичидин чақирилған мөтивәрләр
болсиму, Кораһ гуруһидикиләр Пәрвәрдигар билән
такаллашқанда, улар билән бирлишип Муса вә
Һарун билән такаллашқан еди.□ ■ 10 Йәр ағзини
ечип уларни Кораһ билән биргә жутуп кәткән; шу
чағда Кораһ гуруһидикиләрниң һәммиси өлгән;
башқиларға ибрәт болсун дәп, от униң икки йүз
әллик адимини жутуп кәткән. 11 Лекин Кораһниң
әвлатлири өлүп кәтмигән.
12 Шимеонниң әвлатлири, жәмәт бойичә, Нәмуәлниң

□ **26:4 һәммиси тизимлинип санақтин өткүзүлүши керәк** — бу санақтин өткүзүшниң мәхсәтлири шүбһисизки: (1) Қанаан зиминиға киргәндин кейин улар көп қетим жәңгә чиқиши керәк болатти. Шуниңға тәйярлиқ қилиш үчүн Исраилларниң һәр бир жәңчиси сәп-сәпләрдә орунлаштурулуши керәк; (2) улар Қанаан зиминиға кириш алдида туриду; пат арида шу зимин һәр бир қәбилигә, жәмәткә, аилигә санлириға қарап тәқсим қилиниду (34:16-29). Шуңа хәлиқниң санлири қәбилә-жәмәт бойичә тәпсилий ениқлиниши керәк еди; (3) Худаниң сөзиниң әмәлгә ашурулуши билән әслидә өзигә қарши чиққан «чоңлар»ниң һәммисиниң йоқалғанлиғини испатлаш үчүн болди (64-65-айәтни көрүң). ■ **26:4** Чөл. 1:1, 2, 3 ■ **26:5** Яр. 46:9; Мис. 6:14; 1Тар. 5:1 □ **26:9 «чақирилған мөтивәрләр болсиму»** — башқа бир хил тәржимиси: «чақирилған болсиму,...» ■ **26:9** Чөл. 16:12

нәслидин болған Нәмуәл жәмәти; Ямин нәслидин
болған Ямин жәмәти; Яқин нәслидин болған Яқин
жәмәти;□ 13 Зәраһ нәслидин болған Зәраһ жәмәти;
Саул нәслидин болған Саул жәмәти. 14 Булар
Шимеонниң жәмәтлири болуп, жәмий жигирмә икки
миң икки йүз адәм чиқти.
15 Гад қәбилисидин, жәмәт бойичә, Зәфон нәслидин
болған Зәфон жәмәти; Һагги нәслидин болған Һагги
жәмәти; шуни нәслидин болған шуни жәмәти;
16 Озни нәслидин болған Озни жәмәти; ери нәслидин
болған ери жәмәти; 17 Арод нәслидин болған Арод
жәмәти; Арәли нәслидин болған Арәли жәмәти.
18 Булар Гад әвлатлиризиниң жәмәтлири болуп, улар
жәмәтлири бойичә санақтин өткүзүлгәндә жәмий
қириқ миң бәш йүз адәм чиқти.
19 Йәһуданиң оғуллири Ер билән Онан еди; бу иккиси
Қанаан зиминида өлүп кәткән.■ 20 Йәһуданиң
әвлатлири, жәмәти бойичә, Шилаһниң нәслидин
болған Шилаһ жәмәти; Пәрәзниң нәслидин болған
Пәрәз жәмәти; Зәраһниң нәслидин болған Зәраһ
жәмәти. 21 Пәрәзниң әвлатлири Һәзронниң нәслидин
болған Һәзрон жәмәти; Һамулниң нәслидин болған
Һамул жәмәти.■ 22 Булар Йәһуданиң жәмәтлири
болуп, улар жәмәт бойичә санақтин өткүзүлгәндә
жәмий йәтмиш алтә миң бәш йүз адәм чиқти.
23 Иссакарниң әвлатлири, жәмәт бойичә, Толаниң
нәслидин болған Тола жәмәти; Пуаһниң нәслидин
болған Пуаһ жәмәти; 24 Яшубниң нәслидин болған
Яшуб жәмәти; Шимронниң нәслидин болған Шимрон
жәмәти. 25 Булар Иссакарниң жәмәтлири болуп, улар
жәмәт бойичә санақтин өткүзүлгәндә жәмий атмиш

□ **26:12** **«Нәмуәл»** —— «Яр.» 46:10дә «Йәмуәл». ■ **26:19** Яр. 38:7, 10; 46:12 ■ **26:21** Яр. 46:12

төрт миң үч йүз адәм чиқти.
26 Зәбулунниң әвлатлири, җәмәти бойичә, Сәрәдниң
нәслидин болған Сәрәд җәмәти; Елон нәслидин
болған Елон җәмәти; Җаһлийәлниң нәслидин болған
Җаһлийәл җәмәти. 27 Булар Зәбулунниң җәмәтлири
болуп, улар җәмәт бойичә санақтин өткүзүлгәндә
җәмий атмиш миң бәш йүз адәм чиқти.
28 Йүсүпниң оғуллири: — җәмәт бойичә, Манассәһ
билән Әфраим еди. 29 Манассәһниң әвлатлири: —
Макирниң нәслидин болған Макир җәмәти
(Макирдин Гилеад төрәлгән), Гилеадниң нәслидин
болған Гилеад җәмәти еди.■ 30 Төвәндикиләр
Гилеадниң әвлатлири: — Йәәзәрниң нәслидин
болған Йәәзәр җәмәти; Һәләкниң нәслидин
болған Һәләк җәмәти; 31 Асрийәлниң нәслидин
болған Асрийәл җәмәти; Шәкәмниң нәслидин
болған Шәкәм җәмәти; 32 Шәмиданиң нәслидин
болған Шәмида җәмәти; Һәфәрниң нәслидин болған
Һәфәр җәмәти. 33 Һәфәрниң оғли Зәлофиһад оғул
пәрзәнт көрмәй қиз пәрзәнт көргән; Зәлофиһадниң
қизлириниң исми Маһлаһ, Ноаһ, Һоглаһ, Милкаһ,
Тирзаһ еди.■ 34 Булар Манассәһниң җәмәтлири
болуп, санақтин өткүзүлгәндә җәмий әллик икки
миң йәттә йүз адәм чиқти.
35 Төвәндикиләр Әфраимниң әвлатлири, җәмәти
бойичә: — Шутилаһниң нәслидин болған
Шутилаһ җәмәти; Бәкәрниң нәслидин болған
Бәкәр җәмәти; Таһанниң нәслидин болған Таһан
җәмәти. 36 Шутиланиң әвлатлири Еранниң
нәслидин болған Еран җәмәти. 37 Мана булар
Әфраим әвлатлириниң җәмәтлири болуп, һәр қайси

■ **26:29** Йә. 17:1 ■ **26:33** Чөл. 27:1

жәмәтләр бойичә санақтин өткүзүлгәндә жәмий оттуз икки миң бәш йүз адәм чиқти. Жәмәтлири бойичә, уларниң һәммиси Йүсүпниң әвлатлири еди.
38 Биняминниң әвлатлири, жәмәти бойичә, Беланиң нәслидин болған Бела жәмәти; Ашбәлниң нәслидин болған Ашбәл жәмәти; Аһирамниң нәслидин болған Аһирам жәмәти;
39 Шәфуфамниң нәслидин болған Шуфам жәмәти; Һуфамниң нәслидин болған Һуфам жәмәти.□
40 Ард билән Нааман Беланиң оғуллири еди; Арднің нәслидин болған Ард жәмәти; Нааманниң нәслидин болған Нааман жәмәти.
41 Булар Биняминниң әвлатлири болуп, жәмәт бойичә санақтин өткүзүлгәндә жәмий қириқ бәш миң алтә йүз адәм чиқти.
42 Төвәндикиләр Данниң әвлатлири болуп, жәмәт бойичә, Шуһамниң нәслидин болған Шуһам жәмәти; жәмәт бойичә булар Данниң жәмәтлири еди.
43 Шуһамниң һәммә жәмәти санақтин өткүзүлгәндә жәмий атмиш төрт миң төрт йүз адәм чиқти.
44 Аширниң әвлатлири, жәмәт бойичә, Йимнаһниң нәслидин болған Йимнаһ жәмәти; Йешвиниң нәслидин болған Йешви жәмәти; Берияһниң нәслидин болған Берияһ жәмәти.
45 Берияһниң әвлатлири, жәмәт бойичә, Һәбәрниң нәслидин болған Һәбәр жәмәти; Малкиәлниң нәслидин болған Малкиәл жәмәти.
46 Аширниң қизиниң исми Сераһ еди.□
47 Булар Ашир әвлатлириниң жәмәтлири болуп, улар жәмәт бойичә санақтин өткүзүлгәндә жәмий әллик үч миң төрт йүз адәм чиқти.
48 Нафталиниң әвлатлири, жәмәт бойичә, Яһзиәлниң нәслидин болған Яһзиәл жәмәти; Гуниниң нәслидин

□ **26:39 «Шәфуфамниң»** — яки «Шуфамниң». □ **26:46 «Сераһ»** — яки «Сараһ».

болған Гуни җәмәти; 49 Йәзәрниң нәслидин болған
Йәзәр җәмәти; Шилләмниң нәслидин болған Шилләм
җәмәти. 50 Булар Нафталиниң җәмәтлири болуп,
җәмәт бойичә санақтин өткүзүлгәндә җәмий қириқ
бәш миң төрт йүз адәм чиқти.
51 Жуқириқилар Исраиллардин санақтин
өткүзүлгәнләр болуп, җәмий алтә йүз бир миң йәттә
йүз оттуз адәм чиқти.
52 Пәрвәрдигар Мусаға сөз қилип мундақ деди: —
53 Зимин мошуларға ройхәткә елинған сан бойичә
мирас қилип тәқсим қилинсун.□ 54 Мирасни
адәм сани көп қәбилиләргә көпрәк, адәм сани аз
қәбилиләргә азрақ бөл; мирас ройхәттин өткүзүлгән
адәм саниға қарап һәр бир адәмгә бөлүп берилсун.■
55 Һалбуки, зимин чәк ташлиниш йоли билән
бөлүнсун; улар мирасқа өзлириниң ата җәмәт-
қәбилисиниң нами бойичә варислиқ қилсун.■
56 Мирас уларға чәк ташлаш йоли билән адәм
саниниң аз-көплүгигә қарап һәр бир *аилә-җәмәткә*
бөлүп берилсун.
57 Төвәндикиләр ата җәмәт бойичә санақтин
өткүзүлгән Лавийлар: — Гәршонниң нәслидин
болған Гәршон җәмәти; Коһатниң нәслидин
болған Коһат җәмәти; Мәрариниң нәслидин болған
Мәрари җәмәти.■ 58 Булар Лавийларниң җәмәтлири:
— Либни җәмәти, Һеброн җәмәти, Маһли җәмәти,
Муши җәмәти, Кораһ җәмәти. Коһаттин Амрам
төрәлгән. 59 Амрамниң аялиниң исми Йокәбәд
болуп, Лавийниң Мисирда туғулған қизи еди; у

□ **26:53** **«ройхәткә елинған сан бойичә»** — ибраний тилида «адәм исми билән елинған сан бойичә». ■ **26:54** Чөл. 33:54 ■ **26:55** Чөл. 33:54; Йә. 11:23; 14:2 ■ **26:57** Мис. 6:17, 18, 19, 20

Амрамға Һарун, Муса вә уларниң һәдиси Мәрйәмни
туғуп бәргән.■
60 Һарундин Надаб, Абиһу, Әлиазар, Итамар төрәлгән.
61 Лекин Надаб билән Абиһу Пәрвәрдигарниң
алдиға ғәйрий бир отни сунғанда өлүп кәткән.□ ■
62 Лавийлар ичидә бир айлиқтин ашқан барлиқ
әркәкләр санақтин өткүзүлгәндә җәмий жигирмә үч
миң адәм чиқти. Улар Исраиллар ичидә санақтин
өткүзүлмигән, чүнки уларға Исраиллар ичидә һеч
қандақ мирас *зимин* бөлүп берилмигән.
63 Жуқирида ейтилған адәмләр Моаб
түзләңликлиридә, Йерихониң удулидики Иордан
дәрияси бойида Муса билән каһин Әлиазар
тәрипидин санақтин өткүзүлгән Исраиллардур.
64 Бирақ бу адәмләр ичидә Муса билән каһин
Һарун илгири Синай чөлидә санақтин өткүзгәндә
санақтин өткүзүлгән бирму адәм йоқ еди. 65 Чүнки
Пәрвәрдигар улар тоғрисида: «Улар чөлдә өлмәй
қалмайду» дәп ейтқан еди. Шуңа, Йәфуннәһниң оғли
Каләб билән Нунниң оғли Йәшуадин башқа бириму
қалмиған.■

27

Зәлофиһадниң қизлири — Мирас тоғрисидики алаһидә бәлгүлимиләр

1 Йүсүпниң оғли Манассәһниң нәслидин болған
җәмәтләр ичидә Манассәһниң чәвриси, Макирниң

■ **26:59** Мис. 2:1, 2; 6:19 □ **26:61** **«ғәйрий от»** — мошу вақиә «Лав.» 10-бапта хатирилиниду; «Лав.» 10:1дики изаһатниму көрүң. ■ **26:61** Лав. 10:2; Чөл. 3:4; 1Тар. 24:2 ■ **26:65** Чөл. 14:28, 29, 34, 35; 1Кор. 10:5, 6

әвриси, Гилеадниң нәвриси, Һәфәрниң оғли
Зәлофиһадниң қизлири болуп, уларниң исми
Маһлаһ, Ноаһ, Һоглаһ, Милкаһ, вә Тирзаһ еди.■
2 Улар җамаәт чедириниң дәрвазиси алдиға келип,
Муса билән каһин Әлиазар вә әмирләр билән пүткүл
җамаәтниң алдида туруп: 3 — Бизниң атимиз
чөлдә өлүп кәткән; у у йәрдә Пәрвәрдигарға
һуҗум қилғили жиғилғанлардин әмәс, йәни Кораһ
гуруһидикиләрдин әмәс; у бәлки өз гунайи ичидә
өлгән, вә униң оғул пәрзәнти йоқ еди.■ 4 Немә
үчүн атимизниң оғли йоқлуғи сәвәплик униң нами
униң җәмәтидин өчүрүветилиду? Өзлириниң бизгә
атимизниң қериндашлири қатарида мирас бөлүп
беришлирини өтүнимиз, — деди.
5 Муса уларниң бу ишини Пәрвәрдигарниң алдиға
қойди. 6 Пәрвәрдигар Мусаға сөз қилип мундақ деди:
—
7 Зәлофиһадниң қизлириниң ейтқини дурус, сән
чоқум уларға атисиниң қериндашлири қатарида
мирас бәр; уларниң атисиниң мирасини уларға
өткүзүп бәргин.■ 8 Сән Исраилларға ейтқин: «Бир
адәм өлүп кәткән чағда униң оғли болмиса, ундақта
силәр униң мирасини қизиға өткүзүп бериңлар.
9 Қизи болмиса, мирасини қериндашлириға
бериңлар. 10 Қериндашлири болмиса, мирасини ата
җәмәт тағилириға бериңлар. 11 Әгәр униң атисиниң
қериндашлири болмиса, ундақта униң мирасини
униң җәмәтидики әң йеқин бир туққиниға бериңлар;
у адәм униң мирасиға егә болсун. Бу Пәрвәрдигар
Мусаға буйруғандәк, Исраилларға чүшүрүлгән
һөкүм, қанун-бәлгүлимә болуп қалсун».

■ **27:1** Чөл. 26:33; 36:2; Йә. 17:3 ■ **27:3** Чөл. 14:35; 16:1; 26:64
■ **27:7** Чөл. 36:2

Йәшуаниң Мусаниң вәзиписигә варислиқ қилиши

12 Пәрвәрдигар Мусаға: —
Сән маву Абарим теғиға чиқип, Мән Исраилларға
тәқдим қилған зиминға қарап бақ.□ ■ 13 Көрүп
болғандин кейин сәнму акаң Һарунға охшаш
өз хәлиқлириңгә қошулисән.□ ■ 14 Чүнки Зин
чөлидә, җамаәт җедәл чиқарған чағда, иккиңлар
Мениң буйруғимға асийлиқ қилип, суниң ишида
(Зин чөлидә, Қадәштики «Мәрибаһ сулири» дегән
җайда) Мени җамаәтниң алдида муқәддәс дәп
һөрмәтлимидиңлар, — деди.■
15 Муса Пәрвәрдигарға сөз қилип: 16-17 — И
Пәрвәрдигар, барлиқ әт егилириниң роһлириниң
Худаси, Өз җамаитиниң падичисиз падидәк болуп
қелишиниң алдини елиш үчүн җамаәтни идарә
қилидиған, уларниң алдиға кирип чиқалайдиған,
уларни башлап маңалайдиған бир адәмни тикләп
беришиңни тиләймән, — деди. □ ■
18 Сән Нунниң оғли Йәшуани таллиғин, — деди
Пәрвәрдигар Мусаға, — Униңда Роһум бар,
сән қолуңни униң бешиға қой,□ ■ 19 уни каһин
Әлиазар вә барлиқ җамаәтниң алдида турғузуп

□ **27:12 «Изаһат»** — «Қан.» 31:1-8ниму көрүң. ■ **27:12** Қан. 32:48, 49 □ **27:13 «өз хәлиқлириңгә қошулисән»** — бу ибарә тоғрилиқ «Яр.» 25:8 вә изаһатини көрүң. ■ **27:13** Чөл. 20:24 ■ **27:14** Чөл. 20:12 □ **27:16-17 «алдиға кирип чиқалайдиған»** — ибраний тилида «(хәлиқниң) алдида чиқип кирәләйдиған». Бу ибарә ибраний тилида хәлиқни сирттики дүшмәнләргә тақабил турушқа йетәкчилик қилалайдиған вә ички ишларни убдан бир тәрәп қилалайдиған дегәнни билдүриду. **«башлап маңалайдиған»** — ибраний тилида «башлап чиқип кирәләйдиған». Жуқириқи изаһатни көрүң. ■ **27:16-17** Чөл. 16:22; Ибр. 12:9; 1Пад. 22:17; Мат. 9:36; Мар. 6:34 □ **27:18 «Роһум бар»** — ибраний тилида «Роһ бар» — Худаниң Муқәддәс Роһи. ■ **27:18** Қан. 3:21; 34:9

вәзипигә қой. 20 Сән пүткүл Исраил жамаити униң
гепигә кириши үчүн өзүңниң иззәт-шөһритиңдин
бир қисмини униңға бәргин. 21 У каһин Әлиазарниң
алдида турсун, *Әлиазар* уримниң һөкүмини васитә
қилип туруп, Пәрвәрдигарниң һозурида униң үчүн
йол сорисун; Исраил хәлқи, йәни пүткүл жамаәт
униң буйруғи билән чиқиду, униң буйруғи билән
кириши керәк.□ ■
22 Шуниң билән Муса Пәрвәрдигарниң буйруғи
бойичә иш көрүп, Йәшуани башлап келип,
каһин Әлиазарниң вә барлиқ жамаәтниң алдида
турғузди; 23 *Әлиазар* қолини униң бешиға қоюп,
уни Пәрвәрдигарниң Мусаниң вастиси билән
буйруғинидәк вәзипигә қойди.

28

Дайимлиқ көйдүрмә қурбанлиқ, йәни күнлүк көйдүрмә қурбанлиқ сунуш тоғрисидики низам

1 Пәрвәрдигар Мусаға сөз қилип мундақ деди: —□
2 Сән Исраилларға буйруп: — «Маңа сунулған
һәдийә-қурбанлиқларни, йәни Маңа озуқ болидиған,
хушбуй кәлтүридиған отта сунулидиған һәдийә-
қурбанлиқларни болса, силәр һәр бирини
бекитилгән қәрәлидә сунушқа көңүл қоюңлар» —
дегин. 3 Сән уларға йәнә: «Силәрниң Пәрвәрдигарға

□ **27:21 «урим»** — бир хил таш еди. Уларниң қандақ екәнлигини һазир бир немә демәк тәс. Лекин улар арқилиқ Худа Өзиниң ирадисини издәйдиғанларға йол көрситәтти. «Мис.» 28:30 вә изаһатни көрүң. ■ **27:21** Мис. 28:30; Лав. 8:8
□ **28:1 «Дайимлиқ көйдүрмә қурбанлиқ»** — яки «дайимий көйдүрмә қурбанлиқ» яки «күнлүк көйдүрмә қурбанлиқ». «Мис. » 29:38-46ниму көрүң.

атап отта сунидиған көйдүрмә қурбанлиғиңлар
мундақ болиду: — һәр күни бежирим бир
яшлиқ әркәк қозидин иккини дайимий
көйдүрмә қурбанлиқ қилиңлар.■ 4 Әтигини
бирни, гугумда бирни сунуңлар;□ 5 йәнә төрттин
бир һиндин соқуп чиқирилған зәйтун мейи
иләштүрүлгән есил ундин ондин бир әфаһни
ашлиқ һәдийә сүпитидә сунуңлар.□ ■ 6 Синай
теғида бәлгүләнгән, Пәрвәрдигарға атап хушбуй
чиқарсун дәп, отта сунулидиған дайимий көйдүрмә
қурбанлиқ мана шудур. 7 Һәр бир қоза үчүн униңға
қошулидиған шарап һәдийәси төрттин бир һин
шарап болиду; ечитма ичимлик болған шарап
һәдийәси муқәддәс жайда Пәрвәрдигарға сунуп
төкүлсун.□ 8 Сән иккинчи бир қозини гугумда
сунғин; уни әтигәнкидәк ашлиқ һәдийәси вә шарап
һәдийәси билән қошуп сунғин; у хушбуй кәлтүрүш
үчүн Пәрвәрдигарға атап отта сунулидиған көйдүрмә
қурбанлиқ болиду.

Шабат күни сунулидиған қурбанлиқ

9 — Шабат күни бежирим бир яшлиқ икки
әркәк қоза сунулсун; униңға қошуп зәйтун мейи
иләштүрүлгән есил ундин әфаһниң ондин иккиси
ашлиқ һәдийә сүпитидә сунулсун вә шарап һәдийәси
сунулсун; 10 бу һәр бир шабат күнидә сунулидиған

■ **28:3** Мис. 29:38 □ **28:4** **«гугум»** — ибраний тилида «икки кәч арилиғида» дегән сөз билән ипадилиниду — демәк, күн петиватқан вақит билән қараңғу чүшүш арилиғида болған вақит. □ **28:5** **«бир әфаһ»** — тәхминән 2 курә яки 22 литр еди. Бир һин тәхминән 3.6 литр еди. ■ **28:5** Мис. 16:36; 29:40; Лав. 2:1 □ **28:7** **«муқәддәс жай»** — мошу йәрдә ибадәт чедириниң һойлисини көрсәтсә керәк.

шабат күнидики қурбанлиқтур; униң билән дайимий
көйдүрмә қурбанлиқ вә қошумчә сунулидиған шарап
һәдийәси биллә сунулсун.

Айниң биринчи күни сунулидиған қурбанлиқ

11 — Һәр айниң биринчи күни Пәрвәрдигарға
атилидиған көйдүрмә қурбанлиқ сунуңлар;
йәни икки яш топақ, бир қочқар, бир яшлиқ бежирим
йәттә әркәк қозини сунуңлар. 12 һәр топақ бешиға
зәйтун мейи иләштүрүлгән есил ундин әфаһниң
ондин үчи ашлиқ һәдийә сүпитидә, қошқарға зәйтун
мейи иләштүрүлгән есил ундин әфаһниң ондин
иккиси ашлиқ һәдийә сүпитидә, 13 һәр бир қоза
бешиға зәйтун мейи иләштүрүлгән есил ундин
әфаһниң ондин бири ашлиқ һәдийә сүпитидә
сунулсун; бу Пәрвәрдигарға отта сунулидиған,
хушбуй чиқиридиған бир көйдүрмә қурбанлиқтур.
14 Уларниң шарап һәдийәлири болса: — һәр бир
топақ бешиға шараптин йерим һин, қошқар
бешиға һинниң үчтин бири, һәр бир қоза бешиға
һинниң төрттин бири сунулсун. Бу һәр айда
сунулидиған айлиқ көйдүрмә қурбанлиқ болуп,
жилниң һәр ейида шундақ қилинсун. 15 Буларниң
үстигә Пәрвәрдигарға атилидиған гуна қурбанлиқ
сүпитидә бир текә сунулсун; шуларниң һәммиси
дайимий көйдүрмә қурбанлиқ вә қошумчә шарап
һәдийәси билән биллә сунулсун.

«Өтүп кетиш һейти» һәм «петир нан һейти»дики қурбанлиқлар

16 Биринчи айниң он төртинчи күни Пәрвәрдигарға
аталған «өтүп кетиш» *қозиси сунулсун.*□ ■ 17 Шу
айниң он бәшинчи күни һейт башлиниду; йәттә
күн петир нан йейилсун. 18 Биринчи күни
муқәддәс жиғилиш өткүзүлсун, һеч қандақ иш-
әмгәк қилмаслиғиңлар керәк,■ 19 шу күни отта
сунулидиған, Пәрвәрдигарға аталған көйдүрмә
қурбанлиқ сүпитидә яш топақтин иккини, бир
қочқар вә йәттә бир яшлиқ әркәк қоза сунуңлар;
улар алдиңларда бежирим көрүнсун; 20 шуларға
қошулидиған ашлиқ һәдийәлири зәйтун мейи
иләштүрүлгән есил ун болуп, һәр бир топақ бешиға
әфаһниң ондин үчи, қочқар бешиға әфаһниң ондин
иккиси, 21 шу йәттә қоза бешиға әфаһниң ондин
бири сунулсун; 22 шуниңдәк *гунайиңлар* үчүн
кафарәт кәлтүрүшкә гуна қурбанлиғи сүпитидә
бир текә сунулсун. 23 Буларниң һәммисини
әтигәнлик көйдүрмә қурбанлиқ, йәни дайимий
көйдүрмә қурбанлиқтин айрим сунуңлар. 24 Силәр
бу тәриқидә уда йәттә күн Пәрвәрдигарға атап
отта сунулидиған, хушбуй кәлтүридиған ашундақ
һәдийә-қурбанлиқларни сунуңлар; шуларниң
һәммиси дайимий көйдүрмә қурбанлиқ вә қошуп
сунулидиған шарап һәдийәсиниң сиртида сунулиду.
25 Йәттинчи күни муқәддәс жиғилиш өткүзүңлар, шу
күни һеч қандақ иш-әмгәк қилишқа болмайду.

«Һәптиләр һейти», йәни «Дәсләпки орма һейти»дики

□ **28:16 «Пәрвәрдигарға аталған «өтүп кетиш» қозиси сунулсун»** —— Ибраний тилида «Пәрвәрдигарға аталған «өтүп кетиш» болиду». Бу һейт тоғрилиқ «Лав.» 23.5-14ниму көрүң. ■ **28:16** Мис. 12:18; 23:15; Лав. 23:5 ■ **28:18** Лав. 23:7

қурбанлиқлар
26 «Дәсләпки орма» күни, йәни «һәптиләр
һейти»ңларда силәр йеңи ашлиқ һәдийәни
Пәрвәрдигарға сунған чағда муқәддәс жиғилиш
өткүзүңлар; һеч қандақ иш-әмгәк қилмаңлар.□
27 Силәр Пәрвәрдигарға аталған, хушбуй
кәлтүридиған көйдүрмә қурбанлиқ сүпитидә яш
топақтин иккини, қочқардин бирни, бир яшлиқ
әркәк қозидин йәттини сунуңлар. 28 Шуларға
қошуп сунулидиған ашлиқ һәдийә зәйтун мейи
иләштүрүлгән есил ундин болуп, һәр бир топақ
бешиға әфаһниң ондин үчи, қочқар бешиға әфаһниң
ондин иккиси, 29 шу йәттә қоза бешиға әфаһниң
ондин бири сунулсун; 30 шуниңдәк силәрниң
гунайиңлар үчүн кафарәт кәлтүрүшкә *гуна қурбанлиғи*
сүпитидә бир текә сунулсун. 31 Шуларниң һәммиси
дайимий көйдүрмә қурбанлиқ вә униң ашлиқ
һәдийәсигә қошуп (буларниң һәммиси алдиңларда
бежирим көрүнсун), шарап һәдийәлири билән биллә
сунулсун.

29

Канай челиш һейтидики қурбанлиқлар •••• «Лав.» 23:23-25ниму көрүң

1 Йәттинчи айниң биринчи күни силәр муқәддәс
жиғилиш өткүзүңлар; *у күни* һеч қандақ иш-
әмгәк қилмаслиғиңлар керәк. Бу силәр үчүн

□ **28:26 ««Дәсләпки орма» күни, йәни «һәптиләр һейти»ңларда»** — яки «йәни (силәр) һәптәңларни (демәк, йәттә һәптә) өткүзгәндин кейин». «Лав.» 23:15-22ниму көрүң.

канайлар челинидиған күни болиду.□ ■ 2 Силәр
Пәрвәрдигарға аталған, хушбуй кәлтүридиған көйдүрмә қурбанлиқ сүпитидә яш бир топақ, бир қочқар, йәттә бир яшлиқ бежирим әркәк қозини сунуңлар.
3 Шуларға қошуп сунулидиған ашлиқ һәдийә зәйтун мейи иләштүрүлгән есил ундин болуп, һәр бир топақ бешиға әфаһниң ондин үчи, қочқар бешиға әфаһниң ондин иккиси,
4 шу йәттә қоза бешиға әфаһниң ондин бири сунулсун;
5 шуниңдәк силәрниң *гунайиңлар үчүн* кафарәт кәлтүрүшкә гуна қурбанлиғи сүпитидә бир текә сунулсун.
6 Шуларни айниң биринчи күнидики көйдүрмә қурбанлиқ вә униңға қошумчә болған ашлиқ һәдийәси, дайимий көйдүрмә қурбанлиқ, униңға қошумчә болған ашлиқ һәдийәси вә буларға қошулидиған шарап һәдийәлириниң сиртида сунуңлар; буларниң һәммиси һәр бири бәлгүлимә бойичә Пәрвәрдигарға атап отта хушбуй кәлтүрсун дәп сунулсун.

Кафарәт күни сунулидиған қурбанлиқлар •••• «Лав.» 23:26-32ниму көрүң.

7 Йәттинчи айниң онинчи күни силәр муқәддәс жиғилиш өткүзүңлар; нәпсиңларни тартип өзүңларни төвән тутуңлар. У күни һеч қандақ иш-әмгәк қилишқа болмайду.□ ■
8 Силәр Пәрвәрдигарға аталған, хушбуй кәлтүридиған көйдүрмә қурбанлиқ

□ **29:1 «муқәддәс жиғилиш»** — «муқәддәс жиғилиш»лар яки «муқәддәс сорун»лар тоғрилиқ «Лав.» 23:2 вә изаһатини көрүң. ■ **29:1** Лав. 23:24 □ **29:7 «нәпсиңларни тартип өзүңларни төвән тутуп»** —— Ибраний тилида бирла сөз билән ипадилиниду. Йәһудий әнъәнилири бойичә бу ишлар роза тутушни өз ичигә алатти. 16:29-31ниму көрүң. ■ **29:7** Лав. 16:29, 31; 23:27

сүпитидә яш бир топақ, бир қочқар, бир яшлиқ әркәк
қозидин йәттини сунуңлар (уларниң һәммиси
алдиңларда бежирим көрүнсун).■ 9 Шуларға
қошуп сунулидиған ашлиқ һәдийә зәйтун мейи
иләштүрүлгән есил ундин болуп, һәр бир топақ
бешиға әфаһниң ондин үчи, қочқар бешиға әфаһниң
ондин иккиси, 10 шу йәттә қоза бешиға әфаһниң
ондин бирини, 11 шуниңдәк гуна қурбанлиғи
сүпитидә бир текә сунуңлар; уларниң һәммиси
кафарәт күнидики гуна қурбанлиғи, дайимий
көйдүрмә қурбанлиқ, униң қошумчә ашлиқ һәдийәси
вә буларниң шарап һәдийәлири биллә сунулсун.

«Кәпиләр һейти»дики қурбанлиқлар •••• «Лав.» 23:33-44ниму көрүң.

12 Йәттинчи айниң он бәшинчи күни муқәддәс
жиғилиш өткүзүңлар; у күни һеч қандақ иш-
әмгәк қилишқа болмайду. Пәрвәрдигарға атап
йәттә күн һейт қилиңлар; 13 силәр Пәрвәрдигарға
атап, хушбуй кәлтүрсун дәп отта сунулидиған
көйдүрмә қурбанлиқ сүпитидә яш топақтин он
үчни, икки қочқар, бир яшлиқ әркәк қозидин он
төртни сунуңлар (шулар һәммиси бежирим болсун).
14 Шуларға қошуп сунулидиған ашлиқ һәдийә
зәйтун мейи иләштүрүлгән есил ундин болуп, он
үч топақ бешиға әфаһниң ондин үчи, икки қочқар
бешиға әфаһниң ондин иккиси, 15 он төрт қоза
бешиға әфаһниң ондин бирини, 16 шуниңдәк гуна
қурбанлиғи сүпитидә бир текә сунуңлар; шуларниң
үстигә дайимий көйдүрмә қурбанлиқ, униң қошумчә
ашлиқ һәдийәси вә шарап һәдийәси биллә сунулсун.

■ **29:8** Чөл. 28:19

17 Иккинчи күни яш топақтин он иккини, икки
қочқар, бир яшлиқ әркәк қозидин он төртни
сунуңлар (шулар һәммиси бежирим болсун)
18 вә шундақла топақлар, қочқарлар вә әркәк
қозиларниң саниға қарап бәлгүлимә бойичә
қошумчә сунулидиған ашлиқ һәдийәлири билән
шарап һәдийәлирини сунуңлар. 19 Шуниңдәк гуна
қурбанлиғи сүпитидә бир текә сунуңлар; шуларниң
үстигә дайимий көйдүрмә қурбанлиқ, униң қошумчә
ашлиқ һәдийәси вә шуларниң шарап һәдийәлири
биллә сунулсун.

20 Үчинчи күни бир яш топақтин он бирни, икки
қочқар, бир яшлиқ әркәк қозидин он төртни
сунуңлар (шулар һәммиси бежирим болсун)
21 вә шундақла топақлар, қочқарлар вә әркәк
қозиларниң саниға қарап бәлгүлимә бойичә
қошумчә сунулидиған ашлиқ һәдийәлири билән
шарап һәдийәлирини сунуңлар; 22 шуниңдәк гуна
қурбанлиғи сүпитидә бир текә сунуңлар; шуларниң
үстигә дайимий көйдүрмә қурбанлиқ, униң қошумчә
ашлиқ һәдийәси вә шарап һәдийәси биллә сунулсун.

23 Төртинчи күни яш топақтин онни, икки қочқар,
бир яшлиқ әркәк қозидин он төртни сунуңлар (шулар
һәммиси бежирим болсун) 24 вә шундақла топақлар,
қочқарлар вә әркәк қозиларниң саниға қарап
бәлгүлимә бойичә қошумчә сунулидиған ашлиқ
һәдийәлири билән шарап һәдийәлирини сунуңлар;
25 шуниңдәк гуна қурбанлиғи сүпитидә бир текә
сунуңлар; шуларниң үстигә дайимий көйдүрмә
қурбанлиқ, униң қошумчә ашлиқ һәдийәси вә шарап
һәдийәси биллә сунулсун.

26 Бәшинчи күни яш топақтин тоққузни, икки қочқар,
бир яшлиқ әркәк қозидин он төртни сунуңлар (шулар

һәммиси бежирим болсун) 27 вә шундақла топақлар,
қочқарлар вә әркәк қозиларниң саниға қарап
бәлгүлимә бойичә қошумчә сунулидиған ашлиқ
һәдийәлири билән шарап һәдийәлирини сунуңлар;
28 шуниңдәк гуна қурбанлиғи сүпитидә бир текә
сунуңлар; шуларниң үстигә дайимий көйдүрмә
қурбанлиқ, униң қошумчә ашлиқ һәдийәси вә шарап
һәдийәси биллә сунулсун.
29 Алтинчи күни яш топақтин сәккизни, икки қочқар,
бир яшлиқ әркәк қозидин он төртни сунуңлар (шулар
һәммиси бежирим болсун) 30 вә шундақла топақлар,
қочқарлар вә әркәк қозиларниң саниға қарап
бәлгүлимә бойичә қошумчә сунулидиған ашлиқ
һәдийәлири билән шарап һәдийәлирини сунуңлар;
31 шуниңдәк гуна қурбанлиғи сүпитидә бир текә
сунуңлар; шуларниң үстигә дайимий көйдүрмә
қурбанлиқ, униң қошумчә ашлиқ һәдийәси вә шарап
һәдийәси биллә сунулсун.
32 Йәттинчи күни яш топақтин йәттини, икки қочқар,
бир яшлиқ әркәк қозидин он төртни сунуңлар (шулар
һәммиси бежирим болсун) 33 вә шундақла топақлар,
қочқарлар вә әркәк қозиларниң саниға қарап
бәлгүлимә бойичә қошумчә сунулидиған ашлиқ
һәдийәлири билән шарап һәдийәлирини сунуңлар;
34 шуниңдәк гуна қурбанлиғи сүпитидә бир текә
сунуңлар; шуларниң үстигә дайимий көйдүрмә
қурбанлиқ, униң қошумчә ашлиқ һәдийәси вә шарап
һәдийәси биллә сунулсун.
35 Сәккизинчи күни силәр муқәддәс жиғилиш
өткүзүңлар; у күни һеч қандақ иш-әмгәк
қилмаңлар.■ 36 Силәр Пәрвәрдигарға атап,
хушбуй кәлтүрсун дәп отта сунулидиған көйдүрмә

■ **29:35** Лав. 23:36

қурбанлиқ сүпитидә бир топақ, бир қочқар вә бир
яшлиқ әркәк қозидин он төртни (шулар һәммиси
бежирим болсун) 37 һәмдә топақ, қочқар вә әркәк
қозиларниң саниға қарап, бәлгүлимә бойичә
қошумчә сунулидиған ашлиқ һәдийәлири билән
шарап һәдийәлирини сунуңлар; 38 шуниңдәк
гуна қурбанлиғи сүпитидиму бир текә сунуңлар;
шуларниң үстигә дайимий көйдүрмә қурбанлиқ,
униң қошумчә ашлиқ һәдийәси вә шарап һәдийәси
биллә сунулсун.
39 Бәлгүләнгән һейтлириңларда Пәрвәрдигарға
атап сунулидиған қурбанлиқ-һәдийәләр әнә
шулардур; силәрниң қәсәмгә бағлиқ яки ихтиярән
сунидиғанлириңлар, көйдүрмә қурбанлиқлириңлар,
ашлиқ һәдийәлириңлар, шарап һәдийәлириңлар
вә енақлиқ қурбанлиқлириңлар болса, уларниң
сиртидидур.

30

1 Шундақ қилип, Муса Пәрвәрдигарниң өзигә
буйруғанлирининг һәммисини қалдурмай
Исраилларға уқтурди.

Қәсәм қилиш низами

2 Муса Исраилларниң қәбилә башлиқлириға
сөз қилип мундақ деди: — Пәрвәрдигарниң
буйруғанлири мундақ: —
3 Әгәр бирәв Пәрвәрдигарға қәсәм ичкән болса яки
өз өзини чәклимәкчи болуп қәсәм ичкән болса,
ләвзидин қайтишқа болмайду, һаман ағзидин
чиққан һәммә гәп бойичә иш тутуши керәк.■

■ **30:3** Қан. 23:20

4 Қиз бала яш болуп, техи атисиниң өйидики чағда,
өз-өзини чәкләш тоғрилиқ Пәрвәрдигарға қәсәм
бәргән болса, 5 амма атиси қизиниң қәсимини
яки өз-өзини чәкләш тоғрисида бәргән вәдисини
аңлиған вә қизиниң алдида үндимәй шүк турған
болса, ундақта униң барлиқ қәсәмлири вә өз-өзини
чәкләш тоғрисида қилған һәммә вәдиси инавәтлик
болиду. 6 Лекин қизниң атиси аңлиған чағда уни
тосқан болса, униң қилған қәсәмлири яки өз-өзини
чәкләш тоғрисида қилған вәдилиридин һеч бири
инавәтлик болмайду; атиси уни тосқан болғачқа,
Пәрвәрдигарму уни кәчүриду.

7 — Әгәр у қәсәм қилған яки өз-өзини чәкләшкә
ағзида тәнтәклик билән вәдә қилған һаләттә әргә
тәккән болса, 8 ери шуни аңлиған болса, лекин
аңлиған күни үндимәй шүк турған болса, ундақта
униң қилған қәсәмлири яки өз-өзини чәкләшкә
қилған гәплири инавәтлик болиду. 9 Әгәр ери
аңлиған күни уни тосқан болса, униң қилған
қәсимини вә өз-өзини чәкләш тоғрилиқ ағзидин
чиқарған тәнтәк гәплирини бекар қилса, ундақта
улар инавәтсиз болиду; Пәрвәрдигар уни кәчүриду.

10 Лекин тул хотун яки еридин ажришип кәткән
хотунлар қилған қәсәм, йәни униң өзини чәкләш
тоғрилиқ қилған барлиқ вәдилири болса инавәтлик
болиду. 11 Әгәр у ериниң өйидә қәсәм қилған
яки өз-өзини чәкләш тоғрилиқ қәсәм-вәдә ичкән,
12 ери аңлап туруқлуқ шүк турувелип тосмиған
болса, ундақта униң барлиқ қилған қәсәмлири вә
өз-өзини чәкләш тоғрилиқ қилған барлиқ вәдилири
инавәтлик болиду. 13 Лекин униң ери аңлап турған
чағда униң қәсәм-вәдилирини еник рәт қилған болса,
аял ағзидин чиқарған вәдә бериш вә өз-өзини чәкләп
туруш тоғрилиқ қилған барлиқ вәдилириниң һеч

қайсиси инавәтлик болмайду; униң ери буларни рәт
қилған болғачқа, Пәрвәрдигар уни кәчүриду.
14 Аялниң бәргән вәдисини вә униң чидап туруп
өзүмни чәкләймән дәп қилған қәсәм-вәдисини
униң ери инавәтликму қилалайду, инавәтсизму
қилалайду. 15 Әгәр униң ери һәр күни униң
алдида шүк турувелип гәп қилмиса, ундақта
униң бәргән барлиқ қилған қәсәмлирини вә өз-
өзини чәкләп туруш тоғрилиқ қилған һәммә
вәдилирини инавәтлик қилғанлиғи һесаплиниду;
чүнки ериниң аңлап турған күнидә гәп қилмай шүк
турғанлиғи униң аялиниң қәсәм-вәдилирини күчкә
егә қилғанлиғидур. 16 Лекин ери аялиниң қәсәм-
вәдилирини аңлап наһайити узақ вақитлардин
кейин андин униң қәсәм-вәдилирини инавәтсиз
қилса, ундақта у аялиниң гунайини өз үстигә алған
болиду.
17 Жуқириқилар Пәрвәрдигарниң Мусаға
буйруғанлири, йәни ери билән аяли, ата билән
өз өйидә туруватқан, техи яшлиғида болған қизи
оттурисидики низам-бәлгүмиләрдур.

31

Мидиянларға жәң қилиш вәзиписи

1 Пәрвәрдигар Мусаға сөз қилип: —
2 Сән Мидиянлардин Исраилларниң интиқамини ал,
андин өз хәлиқлириңгә қошулисән, — деди.■
3 Муса хәлиққә мундақ деди: — Араңлардин
җәңгә чиқишқа бир түркүм адәмләрни
қуралландуруңлар; андин улар Мидиянлардин
Пәрвәрдигар үчүн интиқам елишқа атлансун. 4 Силәр

■ **31:2** Чөл. 25:17; 27:13

Исраилларниң һәр бир қәбилисидин жәң қилишқа
миңдин адәм маңдуруңлар.
5 Шуниң билән түмәнлигән Исраил хәлқиниң һәр
қәбилисидин миңдин, жәмий он икки миң адәм жәң
қилишқа қуралландурулди. 6 Муса һәр қәбилидин
миңдин адәмни жәң қилишқа маңдурди һәмдә
Әлиазарниң оғли Финиһасни улар билән биллә
маңдурди, Финиһасниң қолида муқәддәс әсваплар вә
агаһ канай бар еди.□
7 Улар Пәрвәрдигарниң Мусаға буйруғини бойичә
Мидиянлар билән соқушқили чиқип, әркәкләрниң
һәммисини өлтүрүвәтти;□ 8 мошу өлтүрүлгәнләрдин
башқа, йәнә Мидиянниң Әви, Рәкәм, Зур, Хур вә Рәба
дегән бәш падишасини өлтүрди; йәнә Беорниң оғли
Балаамни қилич билән чепип ташлиди.■ 9 Исраиллар
Мидиянларниң хотун-қизлири вә балилирини
туткун қилип кәтти, йәнә уларниң пүтүн чарва
маллири, қой падилири вә мал-мүлүклирини олжа
қилди; 10 улар туруватқан йәрләрдики барлиқ шәһәр
вә барлиқ баргаһлириға от қоювәтти; 11 улар адәм
болсун мал болсун барлиқ ғәниймәт, барлиқ олжини
елип кәтти;■ 12 улар тутқан әсирләрни һәм олжа-
ғәниймәтни Моаб түзләңликлиригә, Иордан дәрияси
бойиға жайлашқан Йерихониң удулидики баргаһқа
әкилип, Муса билән каһин Әлиазарға, шундақла
Исраилларниң жамаитигә тапшурди. 13 Муса, каһин

□ **31:6** **«муқәддәс әсваплар»** — немә екәнлиги һазир ениқ әмәс. «урим» вә «туммим» болуши мүмкин. «Агаһ канай» бәлким 10:2дә тилға елинған икки канай еди. □ **31:7** **«Мидиянлар билән соқушқили чиқип, әркәкләрниң һәммисини өлтүрүвәтти»** — Пәрвәрдигарниң Мидиянлар тоғрилиқ бу буйруғи 25:16-18диму хатирилиниду. «Әркәкләрниң һәммиси» — жәңгә қатнашқан әркәкләр, әлвәттә. ■ **31:8** Йә. 13:21, 22 ■ **31:11** Қан. 20:14

Әлиазар вә җамаәтниң барлиқ әмирлири баргаһниң сиртиға чиқип уларни қарши алди.
14 Лекин Муса җәңдин қайтқан һәрбий сәрдарларға, йәни миң беши, йүз бешиларға хапа болуп: —
15 Силәр аялларниң һәммисини тирик қалдурдуңларму? 16 Қараңлар, дәл шулар Балаамниң һейлә-мәслиһәти билән Пеордики ишта Исраилларни Пәрвәрдигар алдида гунаға патқузуши билән, Пәрвәрдигарниң җамаитигә ваба яғдурулған әмәсму?□ ■ 17 Әнди силәр барлиқ оғул балиларни өлтүрүветиңлар, әрләр билән мунасивәт өткүзгән аялларни қоймай өлтүрүветиңлар.■
18 Бирақ яш қизлар, йәни әрләр билән мунасивәт өткүзмигәнләрни болса, өзлириңларға тирик қалдуруңлар.□
19 Силәр баргаһ сиртида йәттә күн чедир тикип туруңлар; адәм өлтүргән вә өлүккә тәккән һәр ким үчинчи күни вә йәттинчи күни өзини паклисун; силәр вә силәр әсир қилған кишиләрниң һәммиси шундақ қилсун.□ 20 Барлиқ кийим-кечәк, терә әсвап үскүниләр, тивитта тоқулған барлиқ нәрсиләр һәм яғач әсвап-үскүниләрниң һәммисини паклаңлар, — деди.
21 Каһин Әлиазар җәңгә чиқип қайтқан ләшкәрләргә: — Мана Пәрвәрдигар Мусаға буйруған қанун-

---

□ **31:16** « ***Мидиянлиқ аяллар*** ... Исраилларни... гунаға патқузуши билән, Пәрвәрдигарниң җамаитигә ваба яғдурулған әмәсму?» — бу ваба тоғрилиқ 25:1-3ни көрүң. ■ **31:16** Чөл. 25:1, 2, 18; 2Пет. 2:15; Вәһ. 2:14 ■ **31:17** Һак. 21:11 □ **31:18** **«яш қизлар»** — яки «қиз балилар». □ **31:19** **«Силәр баргаһ сиртида йәттә күн чедир тикип туруңлар... үчинчи күни вә йәттинчи күни өзини паклисун»** — яки «һәр ким адәм өлтүргән вә өлүккә тәккән болса, силәр баргаһ сиртида йәттә күн чедир тикип туруңлар; һәр ким үчинчи күни вә йәттинчи күни өзини паклисун».

бәлгүлимә: 22 алтун, күмүч, мис, төмүр, қәләй,
қоғушун қатарлиқ 23 отқа чидамлиқ нәрсиләрниң
һәммисини оттин өткүзүңлар, шундақ қилсаңлар
пак һесаплиниду; шундақтиму, йәнила «напаклиқни
чиқарғучи су» билән пакизлаңлар; отқа чидамсиз
нәрсиләрни шу судин өткүзүңлар.■ 24 Йәттинчи
күни кийимлириңларни жуюңлар, андин силәр пак
һесаплинисиләр; андин кейин баргаһқа кирсәңлар
болиду, — деди.

Жәң ғәниймәтлириниң тәқсим қилиниши

25 Пәрвәрдигар Мусаға сөз қилип мундақ деди: —
26 Сән каһин Әлиазар вә жамаәт ичидики
қәбилә каттилири билән бирликтә елинған
олжа-ғәнимәтниң, адәм болсун, чарпай болсун,
шуларниң умумий санини һесаплап чиққин;
27 олжа-ғәниймәтни иккигә бөл, йеримини жәңгә
чиққанларға бәр, қалған йеримини барлиқ жамаәткә
бәр.■ 28 Сән йәнә чиқип жәңгә қатнашқан ләшкәрләр
алидиған адәм, кала, ешәк яки қой падилиридин бәш
йүздин бирини Пәрвәрдигарға аталған үлүш болсун
дәп айриғин; 29 силәр шуни ләшкәрләргә тәвә болған
йеримидин елип Пәрвәрдигарға аталған «көтәрмә
һәдийә» сүпитидә каһин Әлиазарға тапшуруңлар.
30 Исраилларға тәвә болған йериминиң адәм,
кала, ешәк, қой падилири, шундақла һәр хил
һайванлардин әлликтин бирини Пәрвәрдигарниң
жамаәт чедириға қарашқа мәсъул болған Лавийларға
бериңлар.
31 Шуниң билән Муса билән каһин Әлиазар
Пәрвәрдигарниң Мусаға буйруғинидәк қилди.

■ **31:23** Чөл. 19:9 ■ **31:27** 1Сам. 30:24

32 Әнди олжа-ғәниймәт, йәни жәңгә чиққан
ләшкәрләр еливалған нәрсиләрдин қалғини қой
жәмий алтә йүз йәтмиш бәш миң, 33 кала йәтмиш
икки миң, 34 ешәк атмиш бир миң, 35 әркәкләр
билән мунасивәт өткүзмигән қизлар оттуз икки миң
чиқти. 36 Жәңгә чиққанларниң үлүши, йәни уларға
тәвә йерими, қой жәмий үч йүз оттуз йәттә миң
бәш йүз; 37 бу қой падилиридин Пәрвәрдигарға
аталғини алтә йүз йәтмиш бәш болди; 38 кала
оттуз алтә миң, буниңдин Пәрвәрдигарға аталғини
йәтмиш икки болди. 39 Ешәк оттуз миң бәш йүз
чиқти, буниңдин Пәрвәрдигарға аталғини атмиш
бир болди. 40 Адәм он алтә миң чиқти, буниңдин
Пәрвәрдигарға аталғини оттуз икки адәм болди.
41 Муса Пәрвәрдигар өзигә буйруғини бойичә
Пәрвәрдигарға сунулидиған «көтәрмә һәдийә»
болған үлүшни каһин Әлиазарға тапшуруп бәрди.■
42 Исраилларға тәвә болған йерими, йәни Муса
жәңгә чиқип кәлгәнләрдин елип бөлүп бәргини —
43 жамаәткә тәвә болған шу йерими — қой үч йүз
оттуз йәттә миң бәш йүз, 44 кала оттуз алтә миң,
45 ешәк оттуз миң бәш йүз, 46 адәм он алтә миң
еди. 47 Муса Пәрвәрдигар өзигә буйруғини бойичә,
Исраилларға тәвә болған шу йериминиң, мәйли адәм
яки һайван болсун, әлликтин бирини айрип елип
Пәрвәрдигарниң ибадәт чедириға қарашқа мәсъул
болған Лавийларға тапшурди.
48 Пүткүл қошунниң сәрдарлири, миң беши, йүз
бешилири Муса билән көрүшкили келип, 49 Мусаға:
— Хизмәткарлириниң қол астида жәң қилған
ләшкәрләрниң умумий санини санақтин
өткүзсәк бириму кам чиқмиди. 50 Шуңа, мана

■ **31:41** Чөл. 18:8,19

Пәрвәрдигарниң һозурида өзимизниң гунайиниң
кафарити үчүн һәр қайсимиз еришкәнләрни
Пәрвәрдигарға аталған һәдийә қилимиз — алтун
буюмлар, пут-қол зәнҗирлири, биләйүзүк, мөһүр
үзүк, зирә-һалқа, марҗанларниң һәммисини елип
кәлдуқ, — деди.
51 Шуниң билән Муса билән каһин Әлиазар улар
әкәлгән алтунларни, йәни алтунда ясалған һәр
хил буюмларни алди. 52 Уларниң миң беши вә
йүз бешилиридин алғини Пәрвәрдигарға аталған
«көтәрмә һәдийә» сүпитидә сунулди; барлиқ алтун
җәмий он алтә миң йәттә йүз әллик шәкәл чиқти
53 (ләшкәрләрниң һәр бири өзлири үчүн мал-
мүлүкни булаң-талаң қилишқан еди).■ 54 Муса
билән каһин Әлиазар миң беши вә йүз бешилириниң
қолидин алтунни елип, җамаәт чедириниң ичигә
әкирип, уни Пәрвәрдигарниң һозурида Исраиллар
үчүн яднамә қилди.

32

Икки қәбилиниң дәрияниң күн чиқиш тәрипидики зиминни тәләп қилғанлиғи

1 Рубәнниң әвлатлири билән Гадниң әвлатлириниң
кала падилири толиму көпәйгән еди; уларниң
Яазәрниң зимини билән Гилеадниң зиминиға
көзи чүшти; вә мана, шу зимин чарва беқишқа
мас келидиған йәр еди.□ 2 Шуңа улар Муса, каһин
Әлиазар вә җамаәтниң әмирлириниң алдиға келип
уларға: —

■ **31:53** Қан. 20:14 □ **32:1** **«Изаһат»** — «Қан.» 3:12-22ниму көрүң.

3 Атарот, Дибон, Яазәр, Нимраһ, Һәшбон, Әләаләһ,
Сәбам, Небо, Бәон дегән йәрләр,□ 4 йәни Исраил
җамаити алдида Пәрвәрдигар мәғлуп қилип бәргән
йәрләр болуп, чарва беқишқа бап йәрләр екән,
қуллиримиңму чарва мели бар, — деди 5 вә йәнә:
— Әгәр силиниң алдилирида илтипатлириға
еришкән болсақ, бизни Иордан дәриясидин өт
демәй, бу йәрни бизгә мирас қилип бәрсилә, — деди.
6 Муса Гадниң әвлатлири билән Рубәнниң
әвлатлириға: — Қериндашлириңлар җәңгә
чиққан вақтида силәр мошу йәрдә
турамтиңлар? 7 Силәр немә үчүн Исраилларниң
дәриядин өтүп Пәрвәрдигар уларға ата қилип бәргән
зиминға киришигә көңуллирини совутисиләр?
8 Илгири мән Қадәш-Барнеадин ата-бовилириңларни
шу зиминни чарлап келишкә әвәткинимдә уларму
шундақ қилишқан еди.■ 9 Улар Әшкол җилғисиға
чиқип, у зиминни көрүп, Исраилларниң көңлини
Пәрвәрдигар ата қилип бәргән зиминға кириштин
совутқан. 10 Шу чағда Пәрвәрдигарниң аччиғи
келип қәсәм қилип: 11 «Мисирдин чиққан жигирмә
яштин жуқурилар чин көңлидин Маңа әгәшмигәчкә,
улар Мән Ибраһим, Исһақ, Яқупларға «Силәргә ата
қилимән» дәп қәсәм қилған зиминни көрсә, *Мән
Пәрвәрдигар болмай кетәй*!■ 12 Пәқәт кәниззийләрдин
болған Йәфуннәһниң оғли Каләб билән Нунниң оғли
Йәшуала Маңа чин көңлидин әгәшкән болғачқа,
зиминни көрәләйду», дегән еди. 13 Шуниң билән
Пәрвәрдигарниң Исраилларға аччиғи қозғалғачқа,
Пәрвәрдигарниң алдида рәзил болғанни қилған әшу
бир әвлат өлүп түгигичә, у уларни чөл-баяванда

□ **32:3** **«Сибмаһ»** — яки «Сибмаһ». ■ **32:8** Чөл. 13:3; Қан. 1:22
■ **32:11** Чөл. 14:28; Қан. 1:35

қириқ жил сәргәрданлиқта жүргүзди. 14 Әнди
мана, гунакарларниң әвлатлири болған силәрму
ата-бовањларниң изини бесип Пәрвәрдигарниң
Исраилларға болған қаттиқ ғәзивини техиму
қозғимақчи бопсиләр-дә! 15 Әгәр силәр униңға
әгишиштин бурулуп кәтсәңлар, ундақта У
Исраилларни йәнә чөл-баяванға ташливетиду, бу
һалда силәр бу барлиқ хәлиқни харап қилған
болисиләр, — деди.
16 Икки қәбилиниң адәмлири Мусаниң алдиға келип
униңға: —
Биз бу йәрдә маллиримизға қотан, балилиримизға
қәлъә-шәһәр салайли. 17 Биз болсақ қураллинип,
Исраилларни өзигә тәвә җайлириға башлап барғичә
сәпниң алдида маңимиз; бу зиминдики ят хәлиқләр
сәвәплик, бизниң кичик балилиримиз мустәһкәм
шәһәрләрдә туруши керәк. 18 Исраиллар өз
мираслириға егә болмиғичә биз өйимизгә һәргиз
қайтмаймиз. 19 Чүнки биз улар билән Иордан
дәриясиниң күн петиш тәрипидики зиминға
яки униңдинму жирақтики зиминға тәң егидар
болмаймиз, чүнки мирасимиз Иордан дәриясиниң
бу тәрипидә, йәни күн чиқиштидур, — деди.
20 Муса уларға: — Әгәр шундақ қилсаңлар, йәни
Пәрвәрдигарниң алдида қураллинип җәңгә чиқип,
21 силәрдин қуралланғанларниң һәммиси Иордан
дәриясидин өтүп, Пәрвәрдигар Өз дүшмәнлирини
уларниң зиминидин қоғлап чиқирип болғанда,
22 шу зимин Пәрвәрдигар алдида бойсундурулуп
болғанда андин қайтсаңлар, силәр Пәрвәрдигар
вә Исраиллар алдида гунасиз һесаплинисиләр; бу
зиминму Пәрвәрдигар алдида силәргә мирас қилип
берилиду. 23 Лекин бундақ қилмисаңлар, мана,
Пәрвәрдигар алдида гунакар болисиләр; шуни убдан

билишиңлар керәкки, гунайиңлар өзүңларни қоғлап
бешиңларға чүшиду. 24 Әнди силәр ағзиңлардин
чиққан гепиңлар бойичә иш тутуңлар, балилириңлар
үчүн шәһәр, қой падилириңлар үчүн қотан селиңлар,
— деди.
25 Гадниң әвлатлири билән Рубәнниң әвлатлири
Мусаға: —
Қуллири ғожам ейтқинидәк қилиду. 26 Хотун-бала
чақилиримиз, калилар вә барлиқ чарпайлиримиз
Гилеадниң һәр қайси шәһәрлиридә қалиду; 27 Лекин
қуллири, җәңгә тәйярлинип қуралланғанларниң
һәр бири ғожам ейтқандәк *дәриядин* өтүп
Пәрвәрдигарниң алдида җәң қилиду, — деди.
28 Шуниң билән Муса улар тоғрилиқ каһин Әлиазар
билән Нунниң оғли Йәшуаға вә Исраилниң барлиқ
қәбилә башлиқлириға тапилап,■ 29 уларға: —
Әгәр Гадниң әвлатлири билән Рубәнниң
әвлатлири қураллинип Пәрвәрдигарниң
алдида җәңгә чиқишқа силәр билән
бирликтә Иордан дәриясидин өтсә, у зимин
силәрниң алдиңларда бой сундурулса, ундақта
силәр Гилеад земинини уларға мирас қилип
бериңлар. 30 Әгәр улар қураллинип силәр билән
биллә өтмәймиз десә, ундақта уларниң мираси
араңларда, йәни Қанаан зиминида болсун, — деди.
31 Гадниң әвлатлири билән Рубәнниң әвлатлири: —
Пәрвәрдигар қуллириға қандақ буйруған болса,
биз шундақ қилимиз. 32 Биз қураллинип
Пәрвәрдигарниң алдида дәриядин өтүп Қанаан
зиминиға киримиз, андин Иордан дәриясиниң бу
йеқидики зимин бизгә мирас қилип берилидиған
болиду, — дейишти.

■ **32:28** Йә. 1:13; 4:12

33 Шуниң билән Муса Аморийларниң падишаси
Сиһонниң падишалиғи билән Башанниң падишаси
Огниң падишалиғини, зимин вә тәвәсидики
шәһәрләрни, әтрапидики шәһәрләр билән қошуп,
һәммисини Гадниң әвлатлириға, Рубәнниң
әвлатлириға вә Йүсүпниң оғли Манассәһниң йерим
қәбилисигә бәрди.■ 34 Гадниң әвлатлири Дибон,
Атарот, Ароәр, 35 Атрот-Шофан, Яазәр, Йогбихаһ,
36 Бәйт-Нимраһ, Бәйт-Һаран қатарлиқ мустәһкәм
шәһәрләрни салди вә шундақла қотанларни салди.
37 Рубәнниң әвлатлири *йеңидин* Һәшбон, Әләаләһ,
Кириатайим, 38 Небо, Баал-Меон (жуқуриқи исимлар
өзгиртилгән) вә Сибмаһни салди; һәм улар салған
шәһәрләргә йеңидин нам бәрди.
39 Манассәһниң оғли Макирниң әвлатлири Гилеадқа
жүрүш қилип, у йәрни елип, шу йәрдә турушлуқ
Аморийларни қоғливәтти.■ 40 Шуниң билән Муса
Гилеадни Манассәһниң оғли Макирға беривиди, у шу
йәрдә туруп қалди.
41 Манассәһниң оғли Яир Аморийларниң йеза-қишлақлирини һуҗум қилип елип, бу йеза-қишлақларни Һавот-Яир дәп атиди.□
42 Нобаһ Кинат вә униңға қарашлиқ йеза-қишлақларни һуҗум қилип елип Кинатни өз исми билән Нобаһ дәп атиди.

33

Мисирдин Абәл-Шитимғичә болған қириқ жиллиқ сәргәрданлиқ сәпәр

■ **32:33** Қан. 3:12; Йә. 13:8; 22:4 ■ **32:39** Яр. 50:23 □ **32:41** **«Һавот-Яир»** — «Яирниң йезилири» дегән мәнидә.

1 Төвәндикиләр өз қошунлири бойичә, Муса билән
Һарунниң йетәкчилиги астида Мисир зиминидин
чиққан Исраилларниң маңған йоллиридур; 2 Муса
Пәрвәрдигарниң әмри бойичә, өзлириниң сәпәр
қилған йоллирини пүтүп қойди, уларниң сәпәр
қилған йоллири мундақ: —
3 Биринчи айниң он бәшинчи күни *Исраиллар* Рамсәс
шәһиридин сәпәргә чиқти; өтүп кетиш һейтиниң
әтиси улар барлиқ Мисирлиқларниң көз алдида
мәртанилик билән йолға чиқти.□ ■ 4 Бу чағда
Мисирлиқлар уларниң арисидики Пәрвәрдигар
тәрипидин өлтүрүлгәнләрни, йәни барлиқ тунжа
оғуллирини дәпнә қиливатқан еди; Пәрвәрдигар
Мисирлиқларниң мәбудлириниң үстидин һөкүм
чүшүрди.□ 5 Исраиллар Рамсәстин йолға чиқип
Суккотқа берип чедир тикти. 6 Улар Суккоттин
йолға чиқип чөл-баяванниң айиғидики Етамға берип
чедир тикти.■ 7 Етамдин йолға чиқип, айлинип
Баал-Зефонниң удулидики Пи-Хахиротқа берип
Мигдолниң алдида чедир тикти.■ 8 Пи-хахироттин
йолға чиқип, деңизниң оттурисидин өтүп, Етам
чөлидә үч күн йол жүрүп Мараһда чедир тикти.■
9 Мараһдин йолға чиқип Елимгә кәлди; Елимдә он
икки булақ билән йәтмиш хорма дәриғи бар еди;
улар шу йәрдә чедир тикти.■ 10 Елимдин йолға
чиқип Қизил Деңиз бойида чедир тикти. 11 Қизил
Деңиздин йолға чиқип Син чөлидә чедир тикти.■
12 Син чөлидин йолға чиқип Дофқаһқа келип чедир

□ **33:3 «мәртанилик билән»** — ибраний тилида «қолини жуқуриға көтәргән һалда». ■ **33:3** Мис. 12:37 □ **33:4 «Пәрвәрдигар Мисирлиқларниң мәбудлириниң үстидин һөкүм чүшүрди»** — «Мис.» 12:12ни вә изаһатини көрүң. ■ **33:6** Мис. 13:20 ■ **33:7** Мис. 14:2 ■ **33:8** Мис. 15:22, 23 ■ **33:9** Мис. 15:27 ■ **33:11** Мис. 16:1

тикти. 13 Дофқаһдин йолға чиқип Алушқа берип
чедир тикти. 14 Андин кейин Алуштин йолға чиқип
Рифидимға келип чедир тикти, у йәрдә хәлиққә
ичидиған су тепилмай қалди.■ 15 Рифидимдин
йолға чиқип, Синай чөлигә берип чедир тикти.■

Чөлдә сәргәрдан болуш

16 Синай чөлидин йолға чиқип Қиброт-Һаттаваһқа
келип чедир тикти.■ 17 Қиброт-һаттаваһдин йолға
чиқип Һазиротта чедир тикти. 18 Һазироттин йолға
чиқип Ритмаһда чедир тикти. 19 Ритмаһдин йолға
чиқип Риммон-Пәрәздә чедир тикти. 20 Риммон-
Пәрәздин йолға чиқип Либнаһда чедир тикти.
21 Либнаһдин йолға чиқип Риссаһда чедир тикти.
22 Риссаһдин йолға чиқип Кәһәлатаһда чедир
тикти. 23 Кәһәлатаһдин йолға чиқип Шафир теғида
чедир тикти. 24 Шафир теғидин йолға чиқип
Һарадаһта чедир тикти. 25 Һарадаһдин йолға чиқип
Макһилотта чедир тикти. 26 Макһилоттин йолға
чиқип Таһатта чедир тикти. 27 Таһаттин йолға чиқип
Тәраһда чедир тикти. 28 Тәраһдин йолға чиқип
Митқаһда чедир тикти. 29 Митқаһдин йолға чиқип
Һашмонаһта чедир тикти. 30 Һашмонаһтин йолға
чиқип Мошәротта чедир тикти.■ 31 Мошәроттин
йолға чиқип Бәнә-Яаканда чедир тикти. 32 Бәнә-
Яакандин йолға чиқип Хор-Һагидгадқа берип чедир
тикти. 33 Хор-Һагидгадтин йолға чиқип Йотбатаһқа
келип чедир тикти. 34 Йотбатаһтин йолға чиқип
Абронаһқа келип чедир тикти. 35 Абронаһтин
йолға чиқип Әзион-Гәбәргә келип чедир тикти.

■ **33:14** Мис. 17:1 ■ **33:15** Мис. 19:1 ■ **33:16** Чөл. 11:34, 35 ■ **33:30** Қан. 10:6

36 Әзион-Гәбәрдин йолға чиқип Зин чөлидә, йәни
Қадәштә чедир тикти.■ 37 Қадәштин йолға чиқип
Едом зимининиң чегарисидики Һор теғида чедир
тикти.■ 38 Исраиллар Мисир зиминидин чиққандин
кейинки қириқинчи жили бәшинчи айниң биринчи
күни, каһин Һарун Пәрвәрдигарниң әмри бойичә Һор
теғиға чиқип шу йәрдә өлди.■ 39 Һарун Һор теғида
өлгән чеғида бир йүз жигирмә үч яшта еди.

40 У чағда, Қанаан зимининиң җәнубида турушлуқ
Қананийларниң падишаси Арад Исраиллар
келиветипту дәп аңлиған еди.■ 41 Исраиллар Һор
теғидин йолға чиқип Залмонаһда чедир тикти.■
42 Залмонаһдин йолға чиқип Пунонға келип чедир
тикти. 43 Пунондин йолға чиқип Оботқа келип
чедир тикти.■ 44 Оботтин йолға чиқип Моабниң
чегарисидики Ийә-Абаримға келип чедир тикти.
45 Ийимдин йолға чиқип Дибон-Гадқа келип чедир
тикти.□ 46 Дибон-Гадтин йолға чиқип Алмон-
Диблатайимға келип чедир тикти. 47 Алмон-
Диблатайимдин йолға чиқип Небониң алдидики
Абарим тағлиғиға келип чедир тикти. 48 Абарим
тағлиғидин йолға чиқип Йерихониң удулида Иордан
дәриясиниң бойидики Моаб түзләңликлиридә чедир
тикти. 49 Моаб түзләңликлиридә Иордан дәриясини
бойлап тиккән чедирлири Бәйт-Йәшимоттин тартип
Абәл-Шиттимғичә барди.□ ■

■ **33:36** Чөл. 20:1 ■ **33:37** Чөл. 20:22 ■ **33:38** Чөл. 20:25; Қан. 32:50 ■ **33:40** Чөл. 21:1 ■ **33:41** Чөл. 21:4 ■ **33:43** Чөл. 21:10 □ **33:45** **«Ийим»** — «Ийә-Абарим» дегәнниң қисқартилған шәкли. □ **33:49** **«Абәл-Шиттим»** —— «Акатсийә чимәнзарлиғи» дегән мәнидә. ■ **33:49** Чөл. 25:1; Йә. 2:1

50 Пәрвәрдигар Моаб түзләңликлиридики Иордан дәрияси бойида Йерихониң удулида Мусаға сөз қилип мундақ деди: —

51 Сән Исраилларға сөз қилип мундақ буйруғин: — «Силәр Иордан дәриясидин өтүп Қанаан зиминиға кәлгән чеғиңларда, 52 зиминдики барлиқ туруватқанларни алдиңлардин һайдиветиңлар, уларниң барлиқ ойма, қуйма бутлирини чеқип ташлаңлар һәм барлиқ «жуқури жай»лирини вәйран қилип ташлаңлар.□ ■ 53 Силәр шу зиминни егиләп маканлишиңлар, чүнки Мән у зиминни силәргә мирас қилип бәргәнмән. 54 Силәр жәмәт бойичә чәк ташлап, зиминни өзүңләргә мирас қилип елиңлар; адими көпрәкләргә көпрәк мирас бөлүп бериңлар; адими азрақларға азрақ мирас бөлүп бериңлар; чәк ташланғанда кимләргә қәйәр чиққан болса, шу йәр униң мираси болсун; силәр мирасқа ата қәбилә-жәмәт бойичә варислиқ қилиңлар.■ 55 Һалбуки, әгәр у зиминда туруватқанларни алдиңлардин һайдивәтмисәңлар, улардин қелип қалғанлар чоқум көзүңләргә тикән, биқиниңларға янтақ болуп санҗилиду, турған зиминиңларда силәрни паракәндә қилиду;■ 56 вә шундақ болидуки, Мән әслидә уларға қандақ муамилә қилмақчи болған болсам, силәргә шундақ муамилдә болимән».

□ **33:52** ««жуқури жай»лар» — әслидә бутпәрәсләр мәбудлириға чоқунидиған, тавап қилидиған тағ чоққилири қатарлиқ җайлар еди. Исраиллар кейинки вақитларда шу йәрләрдә Пәрвәрдигарға ибадәт қилатти, бирақ узун өтмәйла бутпәрәс хәлиқләргә әгишип шу йәрләрни бутпәрәслик қилидиған җайлар қиливалди. «Лав.» 26:30ни вә изаһатини көрүң. ■ **33:52** Қан. 7:2-26 ■ **33:54** Чөл. 26:54-65 ■ **33:55** Йә. 23:13; Һак. 2:3

34

Қанаан зимининиң чегараси

1 Пәрвәрдигар Мусаға сөз қилип мундақ деди: —
2 Сән Исраиллларға сөз қилип мундақ буйруғин:
«Силәр Қанаан зиминиға киргән чағда, силәргә
мирас болушқа тәқсим қилинидиған зимин Қанаан
зимини болиду; зиминниң бекитилгән жай-
чегаралири мундақ болиду: —
3 Силәрниң җәнуп тәрипиңләр Зин чөлидин башлап
Едом чегарисиға тақалсун; андин җәнуп тәрәптики
чегараңлар «Шор деңизи»ниң җәнуп тәрипиниң
әң айиғиға йәтсун;□ ■ 4 шу йәрдин чегараңлар
«Сериқ Ешәк давини»ниң җәнуп тәрипидин бурулуп
зинға өтсун; униң айиғи топтоғра Қадәш-Барнеаниң
җәнубида болиду; андин у йәрдин йәнә Һазар-
Аддарға берип, Азмонға тутишиду;□ 5 андин чегара
Азмондин бурулуп меңип, Мисир еқиниға бариду вә
деңизғичә тутишиду.
6 Күн петиш тәрәптә чегараңлар «Улуқ деңиз»ниң
өзи болиду, йәни униң бойлири болиду; мана бу
силәрниң күн петиш тәрәптики чегараңлар болиду.□
7 Шимал тәрәптики чегараңлар мундақ болиду:
— «Улуқ деңиз»дин башлап һор теғиғичә пасил
сизилсун; 8 пасил сизиғи Һор теғидин башлап
Хамат еғизиға созулуп, андин чегара Зәдадға
туташсун;□ 9 чегара йәнә Зифронға өтүп Һазар-
Енанда ахирлашсун; мана бу силәрниң шималий
чегараңлар болиду.

□ **34:3 «Шор деңизи»** — йәнә «Өлүк деңиз» дәпму атилиду. ■ **34:3** Йә. 15:1 □ **34:4 «Сериқ Ешәк давини»** — ибраний тилида «Акраббим давини». □ **34:6 «Улуқ деңиз»** — һазир «Оттура деңиз» дәп атилиду. □ **34:8 «Хамат еғизи»** — яки «Либо-Хаматқа».

10 Андин шәрқий чегарайиңларниң пасил сизиғи
Һазар-Енандин Шефамғичә сизилсун. 11 Бу чегара
Шефамдин Айинниң күн чиқиш тәрипидики
Риблаһқа чүшиду; андин чегара шу йәрдин чүшүп
Киннәрәт деңизиниң давинидин өтүп күн чиқиш
тәрәпкә тутишиду.□ 12 Андин чегара төвәнләп
Иордан дәриясини бойлап чүшүп, Шор Деңизиғичә
йәтсун. Мана бу чегаралар билән бекитилгән
зиминиңлар болиду».
13 Муса Исраилларға сөз қилип мундақ дәп
буйруди: — «Мана бу Пәрвәрдигар тоққуз
қәбилә вә йерим қәбилигә тәқдим қилинсун
дәп буйруған, чәк ташлиниш арқилиқ өзүңлар
варислиқ қилидиған зиминиңлар болиду; 14 чүнки
Рубән қәбилисидикиләр ата җәмәти бойичә вә
Гад қәбилисидикиләр ата җәмәти бойичә өз
мирасиға аллиқачан варислиқ қилип уни егилигән,
Манассәһниң йерим қәбилисиму өз мирасиға
варислиқ қилип уни егилигән; 15 Бу икки қәбилә
вә йерим қәбилә Йерихониң удулида, Иордан
дәриясиниң шәрқий қирғиқидики күн чиқиш
тәрәптә өз мираслирини елип болған».

Зиминни тәқсим қилишқа назарәт қилғучи хадимлар

16 Пәрвәрдигар Мусаға сөз қилип мундақ деди: —
17 Төвәндикиләр зиминни силәргә тәқсим қилип
бәргүчиләрниң исимлиғи: — Каһин Әлиазар вә
Нунниң оғли Йәшуа.■ 18 Силәрму йәнә зимин

□ **34:11** **«Киннәрәт деңизи»** — яки «Киннәрәт көли» кейин «Галилийә деңизи», «Тибериус деңизи» дәпму аталған. «Киннәрәт»ниң мәнаси «чилтар» — көлниң шәкли чилтарсимандур. ■ **34:17** Йә. 14:1

тәқсим қилишқа ярдәмлишиш үчүн һәр қәбилидин
бирдин әмир таллап бериңлар.
19 Буларниң исми мундақ: — Йәһуда
қәбилисидин Йәфуннәһниң оғли Каләб.□
20 Шимеон қәбилисидикиләрдин Аммиһудниң оғли
Шәмуәл.□ 21 Бинямин қәбилисидин Кислонниң оғли
Әлидад. 22 Дан қәбилисидикиләрдин Йоглиниң оғли,
әмир Букки еди. 23 Йүсүпниң әвлатлиридин: —
Манассәһ қәбилисидикиләрдин Әфодниң
оғли әмир Һаннийәл 24 һәм Әфраим
қәбилисидикиләрдин Шифтанниң оғли әмир
Кәмуәл. 25 Зәбулун қәбилисидикиләрдин
Парнақниң оғли әмир Әлизафан; 26 Иссакар
қәбилисидикиләрдин Аззанниң оғли әмир Палтийәл;
27 Ашир қәбилисидикиләрдин Шеломиниң оғли
әмир Ахиһуд; 28 Нафтали қәбилисидикиләрдин
Аммиһудниң оғли әмир Пәдаһәл еди.
29 Мана булар Пәрвәрдигар әмир қилип Исраилларға
Қанаан зиминидики мираслирини тәқсим қилишқа
бекиткәнләр еди.

35

Лавийларниң шәһәрлири

1 Пәрвәрдигар Йерихониң удулида, Иордан
дәриясиниң бойидики Моаб түзләңликлиридә
Мусаға сөз қилип мундақ деди: —
2 Сән Исраилларға мундақ әмир қил, улар мирас
қилиперишкән зиминдики бәзи шәһәрләрни

□ **34:19 «Йәһуда Йәһуда қәбилисидин»** — яки «Йәһуда қәбилиси үчүн». □ **34:20 «Шәмуәл»** — яки «Самуил».

Лавийларниң олтиришиға бәрсун; у шәһәрләрниң
өп-чөрисидики яйлақларниму Лавийларға бәрсун.■
3 Шундақ қилип уларниң туридиған шәһәрлири
болиду вә шу шәһәрләргә тәвә яйлақларға уларниң
чарпайлири, башқа мал-мүлүклири һәмдә барлиқ
һайванлири орунлаштурулиду.
4 Силәр Лавийларға беридиған шәһәрләрдики
яйлақлар сепилидин башлап һесаплиғанда миң гәз
болсун.□ 5 Силәр йәнә шәһәр сиртидин күн чиқиш
тәрәпкә қарап икки миң гәз, җәнуп тәрәпкә қарап
икки миң гәз, күн петиш тәрәпкә қарап икки миң
гәз, шимал тәрәпкә қарап икки миң гәз өлчәңлар,
шәһәр оттурида болсун; шәһәрләр әтрапидики
мошу йәрләр улар үчүн яйлақлар болсун.□ 6 Силәр
Лавийларға бәргән шәһәрләр ичидә алтә шәһәр
«панаһлиқ шәһири» болсун; силәр шуларни адәм
өлтүрүп қойған кишиләрниң шу шәһәрләргә
қечип беривелишиға бикитиңлар; булардин башқа
уларға йәнә қириқ икки шәһәр бериңлар.□ ■
7 Силәр Лавийларға беридиған шәһәрләр җәмий
қириқ сәккиз болуп, шу шәһәрләр билән уларға
тәвә яйлақлар уларға берилсун. 8 Силәр уларға
беридиған шу шәһәрләр Исраиллар мирас қилған
тәвәликләрдин болсун; адими көпрәк болғанлардин

■ **35:2** Йә. 21:2 □ **35:4** **«гәз»** — Муқәддәс Китапта ишлитилгән «гәз»ни бәлким бир «җәйнәк» дейишкә тоғра келиду — йәни адәмниң җәйнигидин бармақлириниң учиғичә болған арилиқ (тәхминән 45 сантиметр). □ **35:5** **«айәтниң шәрһи»** — мошу айәттики «икки миң гәз» бәлким шу яйлақларниң узунлуғи болуши мүмкин. Демәк, Лавийларниң улар туридиған шәһәр әтрапида уларға яйлиқ қилип айрилған төрт парчә йери бар еди; һәр бир парчә йәр сепилға яндаш болуп, узунлуғи икки миң гәз, кәңлиги бир миң гәз келәтти. □ **35:6** **«чүшәнчиси»** — төвәндики 10-34-айәтләрдики қанунни көрүң. ■ **35:6** Йә. 21:21

көпрәк, адими азрақ болғанлардин азрақ елиңлар; һәр бир қәбилә өзигә тәқсим қилинған мирасқа асасән шәһәрләрдин бәзилирини елип Лавийларға тәқсим қилип бәрсун.□

Панаһлиқ шәһирлири •••• *«Қан» 19:1-13; «Йәшуа» 20:1-9ни көрүң*

9 Пәрвәрдигар Мусаға сөз қилип мундақ деди: —
10 Сән Исраилларға мундақ дегин: «Силәр Иордан дәриясидин өтүп Қанаан зиминиға киргиниңларда,■
11 тәсадипийлиқтин адәм өлтүрүп қойғанларниң панаһлиниши үчүн қечип беривелишиға бир нәччә шәһәр таллап бекитиңлар. 12 Шундақ
қилғанда бу шәһәрләр адәм өлтүргүчи таки жамаәт алдида сораққа тартилғичә, қисаскарниң өлтүрүп қоюшидин панаһлинидиған шәһәрләр болиду.□ 13 Силәр бекиткән бу шәһәрләр силәргә
панаһлинидиған алтә шәһәр болиду. 14 Панаһлиқ
шәһири үчүн Иордан дәриясиниң күн чиқиш тәрипидә үч шәһәр, Қанаан зиминидиму үч шәһәрни

□ **35:8 «панаһлиқ шәһәрлири»** — Лавийлар ялғуз бу шәһәрләрдә турған әмәс; бирақ бәлким өзлири шу шәһәрләрдин турушқа халиған өйләрни әтраптики қәбилидикиләрдин авал таллаш һоқуқи болуши мүмкин. Мәсилән, «Һак.» 9:1дә «Шәқәм» (Лавийларниң бир шәһири)дә йәнә «Абимәләк вә қериндашлири» туратти. ■ **35:10** Қан. 19:2; Йә. 20:2 □ **35:12 «Қисаскар» яки «қисас алғучи»»** — (ибраний тилида «гоел») мошу йәрдә өлтүрүлгүчиниң йеқин бир туққинини көрситиду. Бириси башқа бирисини (мәйли қәстән яки қәстән болмисун) өлтүргән болса, өлтүрүлгүчиниң аилисидин бириси «қан қисаси алимән» дегән бир киши өлтүргүчиниң қенини елиш һоқуқи бар еди. «Панаһлиқ шәһәрләр» дегән низам-түзүм өлтүрүш ишниң қатиллиқ яки тәсадипийлиқтин болғанлиғини ениқлашқа йитәрлик вақит болсун дегән мәхсәт билән бекитилгән. «Гоел» тоғрилиқ йәнә «Аюп» 19:25 вә изаһатини көрүң.

айрип қоюңлар.■ 15 Бу алтә шәһәр Исраиллар, ят
әлдикиләр вә уларниң арисида арилишип олтарған
мусапирлар үчүн панаһлиқ шәһәрлири болсун;
тәсадипийлиқтин адәм өлтүрүп қойған һәр бир
киши шу йәрләргә қечишқа болиду.
16 — Әгәр бирәв төмүр әсвап билән уруп
адәм өлтүрүп қойған болса, у қәстән адәм
өлтүргән қатил болиду; қәстән адәм өлтүргүчи
жәзмән өлтүрүлүши керәк. 17 Әгәр бирәв қол
көтирип адәм өлтүргидәк таш билән уруп адәм
өлтүрүп қойған болса, у қәстән адәм өлтүргән қатил
болиду; қәстән адәм өлтүргүчи жәзмән өлтүрүлүши
керәк. 18 Әгәр бирәв адәм өлтүргидәк калтәк билән
уруп адәм өлтүрүп қойған болса, у қәстән адәм
өлтүргән қатил болиду; қәстән адәм өлтүргүчи
жәзмән өлтүрүлүши керәк. 19 Қан қисас алғучи
киши шу қатилни өлтүрсун; у қатилни учратқан
йеридә өлтүрсун. 20 Әгәр бирәв өчмәнлик билән
бирисини иштирип жиқитиветип яки мөкүп туруп
бирәр нәрсә етип өлтүрүп қойған болса,■ 21 яки
өчәкишип мушт билән уруп өлтүрүп қойған болса,
адәм урғучи жәзмән өлтүрүлүши керәк, чүнки у
қатил болиду; қан қисас алғучи киши қатилни
учриған йәрдә өлтүрүвәтсун.
22 Лекин у адәмниң өчи йоқ, тәсадипий
иштириветиш яки мәхсәтсизла бирәр нәрсә етип,□
23 яки адәм өлтүргидәк һәр қандақ бир ташни
адәмни көрмәй етип селип, адәм өлтүрүп қойған
болса, униң әслидә униңға һеч қандақ өчи болмиса,
униңға зиянкәшлик қилиш нийитиму болмиса;
24 бундақ әһвалда, жамаәт шу қанун-һөкүмләргә

■ **35:14** Қан. 4:41; Йә. 20:8 ■ **35:20** Қан. 19:11 □ **35:22** **«мәхсәтсизла»** — ибраний тилида «мөкүнгән һалда әмәс болуп...».

асасән адәм өлтүргүчи билән қан қисас алғучи
оттурисида кесим қилсун. 25 Жамаәт тәсадипий
адәм өлтүрүп қойғучини қан қисас алғучи кишиниң
қолидин жәзмән қутқузувалсун; улар уни қечип
беривалған панаһлиқ шәһиригә *аман-есән* қайтуруп
бәрсун; андин муқәддәс май билән мәсиһләнгән баш
каһин өлүп кәткичә у шу шәһәрдә турсун. 26 Лекин
тәсадипийлиқтин адәм өлтүрүп қойған киши әгәр
қечип беривалған панаһлиқ шәһириниң тәвәсидин
чиқип кәткән болса, 27 шундақла қан қисас алғучи
киши уни панаһлиқ шәһириниң пасиллириниң
сиртида учритип келип өлтүрүвәткән болса, ундақта
қан қисас алғучи қан төкүш гунайини тартмайду;
28 чүнки тәсадипийлиқтин адәм өлтүрүп қойған
киши әслидә баш каһин өлүп кәткичә панаһлиқ
шәһиридә туруши керәк еди; баш каһин өлүп
кәткәндин кейин өз тәвәлиги болған зиминға қайтип
барса болиду.
29 — Булар силәр турушлуқ һәммә йәрдә
әвлатму-әвлат қанун-бәлгүлимиләр болсун.
30 Башқа бирисини өлтүргән қатилни болса,
бир нәччә гувачиниң гувалиғидин кейин андин
өлтүрүшкә болиду; лекин пәқәт бирла гувачиниң
гувалиғи болса, у уни өлтүрүшниң сәвәви
болмайду.■
31 Өлүмгә лайиқ гуна өткүзгәнләргә, йәни қәстән
адәм өлтүргәнләр үчүн силәр һеч қандақ төләм
пулини қәтъий қобул қилмаңлар; ундақ киши
жәзмән өлтүрүлүши керәк. 32 Шуниңдәк панаһлиқ
шәһәргә қечип беривалған киши үчүн баш
каһин өлүп кетиштин илгири өз йеригә қайтип
келивелишиға һеч қандақ төләм пулини қәтъий

■ **35:30** Қан. 17:6; 19:15

қобул қилмаңлар.
33 Шундақ қилсаңлар, өзүңлар турған зиминни
булғиған болмайсиләр, чүнки қан зиминни
булғайду; зиминда төкүлгән қанға дәл шу қанни
төккән кишиниң өз җенидин башқа һеч қандақ
кафарәт кәлтүрүшкә болмайду. 34 Өзүңлар олтарған
зиминни, йәни Мән Өзүм макан қилған зиминни
булғимаңлар; чүнки Мән Пәрвәрдигар Исраиллар
арисида макан тутқучидурмән.

36

Аял мирасхорниң турмуш қуруши тоғрисидики низам

1 Йүсүп әвлатлириниң җәмәтлиридин Манассәһниң
нәвриси, Макирниң оғли Гилеадниң әвлатлириниң
җәмәт башлиқлири Муса вә Исраилларниң
каттилири болған әмирләрниң алдиға келип
мундақ деди: — 2 «Пәрвәрдигар илгири ғоҗамға
чәк ташлап зиминни Исраил хәлқигә мирас
қилип тәқсим қилип беришни буйруған; ғоҗамму
Пәрвәрдигарниң қериндишимиз Зәлофиһадниң
мирасини униң қизлириға тәқсим қилип бериш
тоғрисидики буйруғиниму алған.■ 3 Лекин,
улар Исраилларниң башқа қәбилисидикиләргә
ятлиқ болуп кәтсә, уларниң мирасиму ата-
бовилиримизниң мирасидин чиқип уларниң
әрлириниң қәбилисиниң мирасиға қошулуп кетиду;
ундақ болғанда биз чәк ташлап еришкән мирас
түгәйду. 4 Исраилларниң «азатлиқ жили» кәлгәндә
уларниң мираси уларниң әрлириниң қәбилисиниң
мирасиға қошулуп кетиду; бундақ болғанда уларниң

■ **36:2** Чөл. 26:55, 56; 27:7; 33:54; Йә. 17:3, 4

мираси бизниң ата-бовилиримизниң мирасидин елип кетилиду».□
5 Муса Пәрвәрдигарниң сөзи бойичә Исраилларға сөз қилип мундақ әмир қилип: — Йүсүп қәбилисидикиләр тоғра ейтиду.
6 Зәлофиһадниң қизлири тоғрисида Пәрвәрдигарниң буйруғини мундақ: «Улар өзлири халиған әргә ятлиқ болса болуверидду, лекин өз җәмәти, өз ата қәбилисидин болған биригә ятлиқ болуши керәк.
7 Шундақ болғанда Исраилларниң мираси бир қәбилидин йәнә бир қәбилигә йөткилип кәтмәйду; Исраилларниң һәр бири өз ата-бовилириниң қәбилисиниң мирасини чиң тутуп қоюп бәрмәслиги керәк. 8 Исраилларниң һәр бири өз ата-бовилириниң мирасини егиләш үчүн Исраил қәбилилиридин мирасқа варислиқ қилған һәр бир қиз-аял өз ата-бовилириниң қәбилисидин болған бирисигә ятлиқ болуши керәк. 9 Мошундақ болғанда, Исраилларниң мираси бир қәбилидин йәнә бир қәбилигә йөткилип кәтмәйду; чүнки Исраил қәбилилири өз мирасини қолидин бәрмәслиги керәк, — деди.
10 Пәрвәрдигар Мусаға қандақ әмир қилған болса, Зәлофиһадниң қизлириму шундақ қилди.
11 Зәлофиһадниң қизлиридин Маһлаһ, Тирзаһ, Һоглаһ, Милкаһ вә Ноаһлар өз тағилириниң оғуллириға ятлиқ болди.■ 12 Улар Йүсүпниң оғли Манассәһниң әвлатлириниң җәмәтидикиләргә ятлиқ болди; уларниң мираси йәнила атисиниң қәбилиси ичидә қалди.

□ **36:4** **«азатлиқ жили»** — әслидә ибраний тилида «бурға (челиш) жили» дәп атилатти. Кейин, униң чүшәнчиси тезла «азатлиқ жили», «шатлиқ жили» дегәнгә өзгәрди. «Лав.» 25-бап, болупму 25:10 вә изаһатини көрүң. ■ **36:11** Чөл. 27:1

13 Булар Пәрвәрдигар Йерихониң удулида, Иордан дәриясиниң бойидики Моаб түзләңликлиридә Мусаниң вастиси билән Исраилларға буйруған әмирләр вә һөкүмләрдур.

clv

Муқеддес Калам (кирил йезиқ)
The Holy Bible in the Uyghur language, written in Cyrillic script

Copyright © 2010 Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee

Language: Uyghur tili (Uyghur)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.
- If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-09-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 12 Sep 2021

b6bd0959-14d2-5233-b340-6f210a8f13c5